

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

ХІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

9-10 жовтня 2024 року

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

**МАТЕРІАЛИ
XIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

9-10 жовтня 2024 року

**Львів
2024**

УДК 005

ББК 94.3(0)

Перспективи розвитку сучасної науки та освіти: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 9-10 жовтня 2024 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2024. – 103 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи розвитку сучасної науки та освіти», організованої Львівським науковим форумом. Висвітлюються перспективи розвитку сучасної науки та освіти на сучасному етапі становлення, розглядаються сучасні наукові дискусії різних наукових напрямів.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

Львівський науковий форум, 2024

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ.....	6
<i>Бондар Д.</i> ВПЛИВ ІДЕНТИЧНОСТІ БРЕНДУ НА СПОЖИВЧУ ЛОЯЛЬНІСТЬ.....	6
<i>Огребчук В.А., Грудзевич У.Я.</i> ІНТЕРНЕТ-ТРЕЙДИНГ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	9
<i>Ченцова Ю.П., Мехтієва К.Р.</i> ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА ПО УПРАВЛІННЮ ЗБУТОМ.....	14
ІСТОРИЧНІ НАУКИ.....	16
<i>Ващенко О.В.</i> РОЛЬ ЖІНКИ У АМЕРИКАНСЬКІЙ РОЗВІДУВАЛЬНІЙ СЛУЖБІ OSS ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ	16
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА	18
<i>Колісніченко Д.О.</i> ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ НА УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЗА РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ	18
<i>Семеняченко О.Ю.</i> ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ КРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	23
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ.....	25
<i>Андрусик В.П.</i> ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ	25
<i>Лемішка Д.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ.....	28
<i>Панько Д.І., Підгірська М.І., Тодавчич М.І.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ПЛАТФОРМ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПРОГРАМУВАННЮ В УКРАЇНСЬКИХ ШКОЛАХ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ	30
<i>Тер-Ованес'ян В.Г.</i> НКП ЯК АСПЕКТ ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО	32
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ.....	36
<i>Панько Д.І., Підгірська М.І., Тодавчич М.І.</i> МЕТОДИ ЗНАХОДЖЕННЯ СУМ В ОЛІМПІАДНИХ ЗАДАЧАХ З МАТЕМАТИКИ	36
ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ	39
<i>Волошин Б.Р.</i> «ВИМОГИ ДО ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО: ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО»	39

<i>Волошин Б.Р., Порохнявий А.В.</i> ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ІСТОРИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ, ФІЛОСОФСЬКІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ.....	41
ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ.....	44
<i>Hovdi A.V.</i> INTERACTION OF LANGUAGE AND CULTURE	44
<i>Баняс В., Баняс Н.</i> ВІРШ «ПІД НЕБОМ» ГАНСА БЬОРЛІ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЕТ НОРВЕГІЇ ВПЕРШЕ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	46
<i>Зіненко Н.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ПРИКЛАДАХ З АНГЛОМОВНИХ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	48
<i>Петренко О.А.</i> ВИРАЖЕННЯ ПРОХАННЯ ПРО ДОПОМОГУ У ЗВЕРНЕННЯХ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО НА ПЛАТФОРМІ TWITTER.....	51
ЮРИДИЧНІ НАУКИ	54
<i>Атаманюк Р.Р.</i> ПРАВОВІ ТА ПРАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ	54
<i>Візер А.Є.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В ПЕРІОДІ ВОЄННОГО СТАНУ	56
<i>Волошин Б., Фролов М.</i> ПЕРВИННІ ДОКУМЕНТИ ЯК ДОКАЗ У ПОДАТКОВИХ СПОРАХ: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ.....	60
<i>Галушинецька К.О.</i> ЩОДО ПИТАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ТА ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ	63
<i>Довгих В.Є.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ДОХОДІВ ТА ПОДАТКІВ.....	65
<i>Есаулов Д.А.</i> ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА, ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	68
<i>Кисельова Є., Плахотний А.</i> ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ПОВІТРЯНИХ СУДЕН У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	70
<i>Лук'яненко І.А.</i> ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В МИТНИХ ОРГАНАХ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА	72
<i>Новікова Т.М.</i> ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ЯК ФАКТОР, ЩО ДЕСТАБІЛІЗУЄ МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	75
<i>Орищенко Н.О.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ	78

Орищенко Н.О. ФІНАНСОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НИХ: ВИДИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ЗАХОДИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.	80
Плешаков Ю., Юр'єв Д. КРИМІНОЛОГІЧНА, ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА, КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ ЩО ВЧИНЯЄ ФІНАНСОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ЗЛОЧИНИ	82
Свиштун М. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОГО ПРОБАЦІЙНОГО АРЕШТУ	84
Свиштун М. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ	87
Сумін Є.О. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ВОГНЕВОЇ, ПІДГОТОВКИ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....	90
Ткачова Ю., Фролов М. ЩОДО ПИТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА	92
Усова Д. АНАЛІЗ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ	94
Цапович В.А., Гаркуша А.Г. ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ТА ПІДСТАВИ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ АБО ПРОКУРОРА	97
Юр'єв Д. ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ (АКТИВІВ) ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ ЗА ДОПОМОГОЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЩО НАЛЕЖАТЬ ДО КАТЕГОРІЇ ФІКТИВНИХ	100
Юр'єв Д. МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ.....	102

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Дарина БОНДАР,
здобувач першого (бакалавр) рівня вищої освіти 3 курсу
«Маркетинг», d.bondar_ftm_9_22_b_d@knute.edu.ua
Науковий керівник: **Олена КОРОВІНА,**
доцент кафедри маркетингу, o.korovina@knute.edu.ua

*Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна*

ВПЛИВ ІДЕНТИЧНОСТІ БРЕНДУ НА СПОЖИВЧУ ЛОЯЛЬНІСТЬ

Ідентичність бренду є одним з найважливіших аспектів сучасного маркетингу та бізнес-стратегій. У світі, де споживачі оточені безліччю варіантів продуктів і послуг, чітка та унікальна ідентичність стає вирішальним чинником для виділення бренду серед конкурентів. Вона не лише визначає, як бренд сприймається споживачами, але й формує емоційний зв'язок між ним і продуктом.

Ідентичність бренду - це все, від дизайну до логотипа, чим ваш бренд виділяється в уяві клієнтів. Вона є осяжною категорією, яка звертається до почуттів. Ви можете побачити її, доторкнутися, потримати в руках, почути, поспостерігати за її розвитком. Ідентичність бренду стимулює впізнаваність, посилює диференціацію, робить великі ідеї та їхнє значення доступними для розуміння. Як казав Люк Спейсер, відомі бренди - наче друзі. Ви зустрічаєте багатьох із них щодня, але запам'ятовуєте зустрічі лише з тими, кого любите.[1] Люди що створюють бренд, створюють його з чітким наміром, визначаючи основну ідентичність. Однак, коли бренд виходить на ринок, цей образ підлягає трансформації, оскільки споживачі починають надавати йому власні значення. Це явище в маркетингу називають "створенням сприйманого образу". Для тривалого успіху бренду важливо постійно вимірювати споживче сприйняття та управляти маркетинговими комунікаціями, щоб досягти максимальної відповідності між запланованим і сприйнятим образом.

Ключовим критерієм ідентичності бренду є її значущість. Для цього необхідно враховувати, наскільки продукт відповідає потребам споживачів у їхньому житті і які емоційні потреби він задовольняє. Коли зміст бренду (обіцянки, емоції, думки, дії) резонує з внутрішнім змістом людини (потребами, бажаннями), виникає "коротке замикання", що активує елементи ідентичності бренду. У такому випадку образ марки починає заміщувати ці потреби і бажання в свідомості цільової аудиторії, перетворюючись на символ, що відобразив внутрішню необхідність. Таким чином, використання психологічних законів впливу під час розробки розширеної ідентичності бренду та системи бренд-комунікацій може суттєво сприяти створенню затребуваних брендів.[2]

Фірмовий стиль - є важливим інструментом, через який компанія передає свою ідентичність та формує імідж. Він включає в себе різноманітні елементи, які можуть бути як класичними, так і динамічними. Класичні складаються з усталених візуальних

елементів, таких як логотип, кольорова палітра та шрифти, що прописуються в спеціальних документах, відомих як гайдлайни. Наприклад, жовтий колір McDonald's асоціюється з позитивними емоціями, веселощами і швидкою їжею. Це може здаватися поверхневим, проте дослідження показують, що кольори можуть впливати на рішення споживачів на 85%. Динамічні, навпаки, мають варіативність, адаптуючись до конкретних ситуацій, що дозволяє дизайнерам проявляти креативність без втрати впізнаваності бренду. Наприклад, логотип компанії Google змінюється в дні свят або під час важливих подій, відображаючи тематику чи подію, проте завжди залишається впізнаваним завдяки характерному шрифту та кольорам. Варто також пам'ятати, що ми біологічно зумовлені таким чином, що судимо про речі спочатку «з першого погляду». Ми приписуємо негативні властивості людині чи компанії на основі першого враження. І саме професійна візуальна ідентичність бренду здатна гарантувати позитивну думку. Це викликає перші асоціації з певною компанією і впливає на її впізнаваність.[3]

Вербальні елементи фірмового стилю є ключовими складовими, які охоплюють все, що споживач може почути або прочитати. Ці елементи включають назви, слогани, комунікаційний стиль, а також інші текстові та усні компоненти, які формують сприйняття бренду. Назва бренду — це перше, що споживачі чують і запам'ятовують; вона повинна бути легкою, запам'ятовуваною та відображати суть продукту. Слогани, у свою чергу, забезпечують коротке, але потужне повідомлення, яке підкреслює цінності бренду чи його унікальність. Наприклад, слоган Nike "Just Do It" не лише мотивує споживачів, а й формує емоційний зв'язок із брендом, що допомагає залучити цільову аудиторію. Комунікаційний стиль також відіграє важливу роль у формуванні ідентичності бренду. Від тону голосу у рекламі до стилю написання текстів на вебсайті, кожен аспект має значення. Важливо, щоб цей стиль був узгодженим у всіх точках контакту з клієнтами, що допомагає створити цілісний образ бренду та сприяє впізнаваності. Крім того, нюхові та тактильні елементи надають бренду унікальності через аромати та матеріали, з яких виготовлені упаковка і продукція. Це може включати використання ексклюзивних ароматів, які асоціюються з певними емоціями або спогадами, а також вибір якісних, приємних на дотик матеріалів, які підсилюють загальне враження від бренду. Такі деталі не тільки привертають увагу, але й створюють глибше сприйняття та довготривалі асоціації з продуктом, формуючи лояльність споживачів. Маскоти, або бренд-персонажі, також виконують важливу роль у комунікаціях, стаючи символами бренду. Вони не лише привертають увагу, але й допомагають споживачам ідентифікуватися з продуктом на емоційному рівні. Наприклад, Капітан Кранч чи Мікі Маус для Disney є не лише персонажами, а й важливими елементами брендів, які активізують емоційний зв'язок та створюють лояльність серед споживачів. Коли всі складові бренду працюють разом, вони створюють унікальний образ, що відображає цінності і місію компанії, а також формує довгострокові відносини зі споживачами.

Імідж бренду визначає, як споживачі сприймають і бачать продукт, створюючи між ними раціональний та емоційний зв'язок. Унікальний образ бренду має виникати миттєво при будь-якому контакті чи згадці, адже споживачі купують не лише товар, а й сенси, які він несе. Формування цього іміджу залежить від чіткої ідентичності бренду: коли компанія усвідомлює свою сутність і здатна передати свої меседжі аудиторії. Імідж є результатом узгодження елементів, структури комунікації та сервісу. Таким чином,

ідентичність і імідж — це два боки одного дзеркала: якщо вони збігаються, це свідчить про успішність компанії в її стратегічних зусиллях.

Культура відіграє вирішальну роль у формуванні ідентифікації бренду, оскільки вона визначає контекст, у якому споживачі сприймають продукти та послуги. Кожна культура має свої унікальні цінності, традиції та соціальні норми, які впливають на очікування споживачів. Наприклад, бренд, що прагне позиціювати себе як символ розкоші, повинен враховувати, що у різних культурах уявлення про розкіш можуть суттєво відрізнятися. У країнах, де простота цінується більше, споживачі можуть не оцінити складні чи помпезні елементи, які успішно працюють в інших контекстах. Культура формується внаслідок тривалої діяльності багатьох людей і відображає їх спільні цінності та практики. У соціології вона визначається як неуспадкована сукупність методів, форм і засобів взаємодії людей із їхнім середовищем, які вони створюють для підтримки певних правил поведінки та спілкування. Отже, культура можна вважати "другою природою" людини, яка задає контекст і напрямок її діяльності. Сигнали з зовнішнього світу проходять через культурний "фільтр", де вони інтерпретуються і оцінюються. Це пояснює, чому одні й ті ж явища можуть сприйматися по-різному людьми з різних культур. Водночас культура проявляється в стійких зразках реакцій та поведінки, що формуються під впливом постійних мотивів, уподобань і навичок, які стають традиціями.

Сучасні споживачі все більше звертають увагу на соціальну відповідальність брендів. Вони хочуть знати, що компанії, з якими вони взаємодіють, поділяють їхні цінності та принципи. Бренди, які демонструють соціальну відповідальність, отримують більшу довіру та лояльність з боку споживачів. Наприклад, Patagonia, бренд одягу для активного відпочинку, активно просуває екологічну відповідальність. Вони не лише використовують екологічні матеріали, але й закликають своїх споживачів до зменшення споживання. Це підкреслює їхню ідентичність як етичного бренду, що формує глибокий емоційний зв'язок із споживачами, які цінують екологічні ініціативи.

Узагальнюючи, ідентичність бренду є ключовим чинником, що визначає його успіх у сучасному бізнес-середовищі. Вона не лише формує враження споживачів, але й закладає основи для емоційного зв'язку між брендом і його аудиторією. Чітка ідентичність допомагає брендам виділятися на ринку, завойовуючи довіру та лояльність споживачів. Культура, як важливий контекст сприйняття, впливає на те, як бренди формують свої образи та комунікують свої цінності, адже споживачі прагнуть бачити в брендах відображення своїх власних переконань та потреб. В умовах зростаючого акценту на соціальну відповідальність, бренди, які демонструють свою прихильність до етичних принципів, можуть створювати ще глибші зв'язки зі споживачами. Таким чином, успіх бренду залежить від гармонії між його ідентичністю, іміджем і соціальними цінностями, які він представляє, що, в свою чергу, сприяє довготривалим відносинам з цільовою аудиторією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аліна Вілер, Ідентичність бренду. Базові рекомендації щодо створення фірмового стилю, 2020 р., КМ Букс, 16 с.
2. Керування брендом як рекламна стратегія UKL: <https://gbs.com.ua/ua/blog/18/>
3. Як візуальна ідентифікація бренду може допомогти вашому бізнесу? 2019. UKL: <https://dalistrategies.com/ua/yak-vizualna-identifikaciya-bredu-mozhe-dopomogti-vashomu-biznesu/>

Огребчук Вікторія Анатоліївна
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету управління фінансами та бізнесу
Грудзевич Уляна Ярославівна
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансових технологій та консалтингу
факультету управління фінансами та бізнесу
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна

ІНТЕРНЕТ-ТРЕЙДИНГ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

З розвитком технологій та доступністю Інтернету, трейдинг в останні роки набирає все більшої популярності та стає доступним для широкого кола користувачів. Однак, даний процес супроводжується як значними можливостями для отримання прибутку, так і численними викликами, пов'язаними із специфікою українського ринку, регуляторними обмеженнями та глобальними економічними процесами.

Трейдинг – це мистецтво передбачення майбутнього, яке вимагає від трейдера постійного навчання та адаптації до мінливих умов ринку. Це сфера, де кожна дрібниця, від світових новин до технічних індикаторів, може вплинути на ціну активу. Тому, трейдинг – це не лише про цифри та графіки, але й про психологію, здатність керувати своїми емоціями та приймати раціональні рішення навіть у стресових ситуаціях.

Більшість українців мають досвід трейдингу хоча б на рівні купівлі валюти, намагаючись таким чином захистити свої заощадження від інфляції. Хоча купівля валюти "на всякий випадок" є поширеною практикою, професійний трейдинг — це зовсім інша річ. Він вимагає глибокого розуміння ринку, вміння аналізувати дані та приймати зважені рішення, а не діяти імпульсивно.

Інтернет-трейдинг (internet trading) - це спосіб доступу до торгів на фондовій біржі з використанням Інтернету, як засобу зв'язку [1]. Все більше українців обирають Інтернет-трейдинг як альтернативу банківським депозитам та інвестиціям в нерухомість. Цей спосіб інвестування дозволяє не лише зберегти свої заощадження від інфляції, але й активно працювати на фінансовому ринку.

Завдяки Інтернет-трейдингу, який з'явився в Україні у 2009 році на біржовій платформі фондової біржі «Українська біржа», інвестування стало доступним для широкого кола осіб. Тепер, щоб розпочати торгівлю цінними паперами, достатньо мати невеликий стартовий капітал та пристрій з доступом до Інтернету. Географічні обмеження зняті – торгувати можна з будь-якої точки світу.

Основним нормативно-правовим актом, що визначає правові засади функціонування фондового ринку, права та обов'язки його учасників, а також повноваження державних органів у цій сфері є Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [2],

а також ліцензійні умови НКЦПФР [3] для різних видів діяльності на фондовому ринку, зокрема, для професійних учасників, таких як брокери, дилери, депозитарії тощо. Ці умови деталізують вимоги до капіталу, кваліфікації персоналу, організації внутрішнього контролю та інших аспектів діяльності. НКЦПФР затверджує різноманітні правила, які регулюють порядок здійснення конкретних операцій на фондовому ринку, наприклад, торгівлі акціями, облігаціями, деривативами тощо. Крім основних законів та підзаконних нормативно-правових актів, діяльність на фондовому ринку також регулюється цивільним, господарським та податковим законодавством.

Структуру Інтернет-трейдингу та особливостей різних видів Інтернет-трейдингу наведено в таблиці 1. Така класифікація дозволяє краще зрозуміти різноманітність підходів до онлайн-торгівлі та їх особливості.

Таблиця 1

Ключові характеристики категорій Інтернет-трейдингу

Характеристика	Інтернет-трейдинг як бізнес	Інтернет-трейдинг як додатковий заробіток	Інтернет-трейдинг як спосіб інвестування
<i>Час, присвячений торгівлі</i>	Значний	Обмежений	Мінімальний
<i>Мета</i>	Отримання максимального прибутку	Додатковий дохід	Збільшення капіталу в довгостроковій перспективі
<i>Рівень ризику</i>	Високий	Середній	Низький

Джерело : складено автором

Аналіз показав, що Інтернет-трейдинг представлений різноманітними типами, які відрізняються за своїми цілями, часовими рамками та рівнем ризику. Так, для трейдингу як бізнесу характерний активний підхід, високий рівень ризику та орієнтація на максимальний прибуток. Інші типи трейдингу можуть бути більш пасивними і спрямованими на довгострокове інвестування.

Оскільки біржі зазвичай співпрацюють виключно з професійними учасниками ринку, для приватних інвесторів єдиним шляхом до торгівлі є співпраця з брокером. Саме брокерська компанія забезпечує доступ до біржових торгів і надає інвесторам необхідні інструменти та сервіси. Тому успіх інвестора в значній мірі залежить від якості послуг, які надає його брокер. Інтернет-трейдинг відкриває широкі можливості для інвестування, але водночас несе в собі певні ризики. Саме тому вибір надійного брокера є надзвичайно важливим. Крім забезпечення стабільного доступу до торговельної платформи, брокер повинен надавати клієнтам професійні консультації, які допоможуть уникнути необдуманих рішень та зберегти капітал.

Слід розглянути основні етапи, алгоритм яких передбачає проведення торгівлі цінних паперів через систему Інтернет-трейдингу (рис.2).

Рис. 3. Алгоритм проведення торгів цінними паперами через систему Інтернет-трейдингу

Джерело : складено автором на основі [5]

Інтернет-трейдинг демократизував фінансові ринки, надавши приватним інвесторам доступ до широкого спектру інвестиційних інструментів та можливостей, які раніше були доступні лише великим інституціональним інвесторам.

Біржовий Інтернет-трейдинг в Україні, незважаючи на свій потенціал, стикається з низкою викликів, які обмежують його розвиток та ускладнюють досягнення успіху для трейдерів (рис. 3).

Інновації в сфері Інтернет-трейдингу призводять до створення комплексних платформ, які об'єднують різноманітні фінансові інструменти та сервіси. Брокери активно працюють над розширенням можливостей інтеграції своїх систем з іншими програмними продуктами, що дозволяє інвесторам отримувати більш персоналізований та зручний досвід. Особливої уваги заслуговує інтеграція систем Інтернет-трейдингу з іншими системами банків, які одночасно надають послуги Інтернет-банкінгу. Така взаємодія дозволяє створити єдиний цифровий простір для клієнтів, де вони можуть здійснювати як банківські операції, так і торгувати на фінансових ринках.

Нестабільність економіки та політичної ситуації

- висока інфляція;
- геополітичні ризики;
- зміни в законодавстві.

Низький рівень фінансової грамотності

- недостатнє розуміння фінансових інструментів;
- відсутність досвіду інвестування;
- вплив фінансових пірамід.

Недосконалість інфраструктури ринку

- обмежений вибір інструментів;
- високі комісії;
- недостатня ліквідність.

Психологічні фактори

- страх втрати;
- жадібність;
- емоційність.

Регуляторні обмеження

- обмеження на виведення коштів;
- відсутність захисту інвесторів.

Рис. 3. Виклики біржового Інтернет-трейдингу в Україні*Джерело : складено автором*

Мобільний трейдинг – це справжня революція в інвестиційній сфері. Завдяки мобільним додаткам інвестори можуть здійснювати операції з цінними паперами 24/7, не прив'язуючись до робочого місця або дому. Це дозволяє більш оперативно реагувати на зміни ринку та збільшує шанси на отримання прибутку. Поява мобільних додатків для інтернет-трейдингу зробила цей процес доступним практично з будь-якої точки, де є покриття мобільним зв'язком. Це дозволяє інвесторам здійснювати операції на фінансових ринках, використовуючи лише смартфон.

Інтернет-трейдинг в Україні переживає бурхливий розвиток, що обумовлено глобалізацією та демократизацією фінансових ринків та розвитком технологій, та має значний потенціал для подальшого зростання.

Основними перспективами розвитку Інтернет-трейдингу в Україні є:

- очікуване зростання кількості українців, які активно інвестують в фінансові активи (цінні папери, валюту, криптовалюту) через Інтернет;
- розвиток мобільного трейдингу;
- розширення спектру торгових інструментів;
- інтеграція з іншими фінансовими секторами, такими як онлайн-банкінг, платежі тощо;
- розвиток штучного інтелекту в трейдингу, зокрема для аналізу ринку, розробки торгових стратегій та автоматизації торгових процесів.

Отож, Інтернет-трейдинг в Україні демонструє стрімкий розвиток, відкриваючи перед інвесторами безліч нових можливостей. Однак, цей процес супроводжується певними

викликами, які потребують вирішення. Для успішного розвитку інтернет-трейдингу в Україні необхідна подальша лібералізація фінансового ринку, підвищення фінансової грамотності населення та створення сприятливих умов для діяльності брокерських компаній. За умови вирішення цих завдань, інтернет-трейдинг може стати потужним інструментом для розвитку української економіки та підвищення добробуту громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Українська біржа. Офіційний сайт. URL: <https://www.ux.ua/a3258> (дата звернення: 14.09.2024)
2. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV: станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> (дата звернення: 14.09.2024)
3. НКЦПФР. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку – НКЦПФР. Офіційний сайт. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/> (дата звернення: 14.09.2024)
4. ПФТС. Офіційний сайт. URL: <https://pfts.ua/> (дата звернення: 14.09.2024)
5. Про затвердження Вимог до договорів, які укладаються під час провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами : Рішення Нац. коміс. з цін. паперів та фонд. ринку від 03.11.2020 р. № 641 : станом на 19 берез. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-21#Text>

Ченцова Юлія Петрівна,
доцент
Мехтієва Карина Рашидівна,
магістрант

*Західнодонбаський інститут
ПраТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»*

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА ПО УПРАВЛІННЮ ЗБУТОМ

Діяльність підприємств в сучасних економічних умовах допускає реструктуризацію всіх функціональних сфер діяльності господарюючих суб'єктів, але головним чином це стосується сфери збуту готової продукції. За наявності жорсткої конкуренції головна ціль системи управління збутом – забезпечити завоювання та збереження організації значної частини ринку та домогтись значних переваг над конкурентами. Збут продукції повинен розглядатись під зовсім новим кутом – через призму ринкового попиту та пропозиції. Для виживання в ринкових умовах вітчизняні товаровиробники повинні виробляти те, що продається, а не продавати те, що вони виготовляють [3].

Збутову політику слід орієнтувати на отримання підприємницького прибутку в поточному періоді, а також забезпечення гарантій його отримання в майбутньому, максимальне задоволення платоспроможного попиту споживачів; довгострокову ринкову стійкість організації, конкурентоспроможність її продукції; створення позитивного іміджу організації на ринку та признання її зі сторони суспільства. Збутова політика, сформована на основі цілей та завдань збуту, повинна відповідати бізнес-концепції організації, а також прийнятому курсу дій (орієнтирам).

Збутова політика залежить від внутрішніх та зовнішніх умов функціонування підприємства (організації), і для її розробки необхідний їх детальний аналіз, а також можливостей організації. Ринок пропонує конкретному виробнику різні можливості для збуту та одночасно накладає на його діяльність певні границі [1].

Виробник, зацікавлений в ефективності збуту своєї продукції, повинен знати реальне становище справ на ринку та на цій основі приймати обґрунтоване рішення по реалізації товарів. Збутова діяльність будується на основі впорядкованого аналізу потреб та запитів, сприймань та переваг, притаманних споживачам продукції організації. Потреби та запити споживачів постійно змінюються. Ефективна збутова політика тим самим повинна бути націлена на постійне оновлення асортименту і підвищення різноманітності послуг, що пропонуються покупцям (гарантійне обслуговування, консультації з експлуатації, навчання користувачів та ін.

Вдосконалення системи збуту – це неперервний процес обґрунтування та реалізації найбільш раціональних форм, методів, способів, шляхів його створення (реструктурування) та розвитку; раціоналізація його окремих сторін, контроль та виявлення «вузьких місць» на основі неперервної оцінки відповідності системи контролю внутрішнім та зовнішнім умовам функціонування організації [4].

В кожній окремо взятій організації можна по-своєму раціоналізувати систему збуту виходячи з внутрішніх та зовнішніх умов та ступеню її розвитку (ефективності).

Основними напрямками підвищення ефективності системи управління збутовою діяльністю є:

1. Вдосконалення контролю при плануванні продажів.

В ринкових умовах діяльності даного підприємства необхідним елементом виживання є завоювання та збереження певної долі ринку, на те і направлена оптимізація планування продаж.

2. Вдосконалення контролю виконання планів збуту.

На підприємстві повинні розроблятися процедури оперативного контролю процесу виконання планів збуту працівниками, які здійснюють контроль.

3. Присвоєння групи ризику покупцеві (замовнику), встановлення параметрів комерційного кредиту.

В цілях уникнення погіршення фінансового положення даного підприємства в результаті росту простроченої дебіторської заборгованості кожному замовнику відповідно до категорії ризику його замовлення доцільно встановлювати параметри комерційного кредиту, тобто певний ліміт суми дебіторської заборгованості та визначений термін кредиту.

4. Формування бази даних покупців (замовників).

Структура даної системи повинна бути розроблена одним із працівників департаменту продажів. Така база даних слугує для контролю на предмет його надійності та фінансової стійкості, дотримання ним договірної дисципліни, для контролю виконання договірних зобов'язань підприємством [2].

Таким чином, невміння управляти збутовою діяльністю в сучасних умовах господарювання створює ланцюг: переповнені складські приміщення, несплачені, відсутність оборотних коштів на закупівлю матеріалів та ін. Детально розроблена та документально закріплена збутова політика стає ефективним інструментом поточного та майбутнього контролю за збутовою діяльністю підприємства та її місця на ринку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Войтенко І. Теоретичні підходи до побудови збутової мережі промислового підприємства. Економічна думка, 2016, №4. С. 193–199.

2. Гамалій, В. Ф. Сучасні проблеми збутової політики українських підприємств [Електронний ресурс] / В. Ф. Гамалій, С. А. Романчук, І. В. – Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/02.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/02.pdf).

3. Самойленко В. В. Аналіз ефективності збутової діяльності підприємства. Актуальні проблеми розвитку галузевої економіки, менеджменту та логістики: матер. Х міжнарод. наук.-практ. internet-конференції з міжнар. участю, 10 лист. 2022. Харків : НФаУ, 2022. С 139-141.

4. Спілльник І. В. Аналіз ефективності збутової діяльності підприємства. Економічний аналіз : зб. наук. праць, 2016. Том 24. № 2. С. 130–140.

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Ващенко О.В.,

магістрантка історичного факультету

Науковий керівник: Костюк Л.В.,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

РОЛЬ ЖІНКИ У АМЕРИКАНСЬКІЙ РОЗВІДУВАЛЬНІЙ СЛУЖБИ OSS ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Перша половина двадцятого століття стала переромним періодом для американського суспільства. Саме в цей час змінилася роль американських жінок, котрих залучали не тільки до праці різного роду підприємств, але і до активних розвідувальних операцій. Тому на початку Другої світової війни урядом США було створено агентство OSS, котре очолив Вільяма Донована (прізвисько «Дикий Білл») [3]

Слід відзначити, що перші вербувальні операції агентство розпочало в 1941 р. Для початку організацією було прийнято рішення вербувати тільки чоловіків, але згодом ситуація змінилася і списках почнуть з'являтися жіночі прізвища. Переважно це були жінки із заможних сімей або ті що вже працювали таємних організація, як SOE.

Щодо навчання, то перші агенти-чоловіки проходили його тренувальному центрі SOE, де вивчали принципи військових спецоперацій: інсинуації, польову роботу, маскування, використання різноманітної зброї союзників та ведення «білого» бою. Навчання жінок проходило в штаб-квартирі OSS у м. Вашингтон (округ Колумбія), де вони навчалися читанню карт, розшифруванню кодів, використанню «чорної пропаганди» та навичкам застосування зброї [2]. Також перед відправкою агентів закордон, керівництво агентства проводило ряд психологічних тестів, щоб «кожна особа, яка вступає на службу в це агентство, повинна пройти Комісію державної служби для перевірки придатності характеру». Отже, цей протокол встановлював, що OSS вимагало від усіх своїх новобранців, незалежно від статі високих моральних якостей та стрес стійкості.

Серед відомих американських жінок-шпигунок необхідно виділити Вірджинію Холл, котра була із заможної родини, одержала гарну освіту (володіла французькою, німецькою та італійською мовами). На початку Другої світової війни вона була завербована у агентство OSS і входила до оперативної групи під назвою HECKLER, котра проводила диверсійні акції на європейському континенті («знищення чотирьох мостів, сходження вантажних поїздів з рейок, розрив ключової залізничної лінії в численних місцях і перервані телефонні лінії»). [1]

Проте не всім жінкам доводилось працювати в диверсійних групах, це скоріш за все виняток, аніж систематичне явище. Більшість із них були змушені працювати в канцелярії на посадах на перший погляд непримітних, однак не менш важливих.

Отже, не зважаючи на те, що жінки змогли прийняти виклики військового часу та приєдналися до організації, самі ж керівники організації не змогли осмислити нові гендерні ролі, оцінити внесок жінок. Вони міцно трималися за патріархальні установки, а трансформовані характери та погляди жінок, сміливі, відважні, не вписувалися у традиційну патріархальну картину. Якраз після війни стало зрозуміло, що більшість жінок вже ніколи не житимуть так, як жили до війни. Війна змінила їхнє ставлення до себе і до світу в цілому .

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Judith L. Pearson. *Wolves at the Door: The True Story Of America's Greatest Female Spy*. Guilford, Conn : Lyons Press, 2005. 288 p.
2. *OSS Training in the National Parks and Service Abroad in World War II*. Military Studies Press, 2018.
3. Smith R. H. *OSS: the secret history of America's first central intelligence agency*. Berkeley : University of California Press, 1972. 458 p.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

Колісніченко Дмитро Олександрович
студент Національної академії Служби безпеки України
Здобувач вищої освіти

ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ НА УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЗА РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Актуальність теми. Сучасне суспільство розвивається швидкими темпами, йдучи динамічно вперед. Паралельно активно відбувається оновлення технологій, соціальних мереж та супутникового зв'язку. Людство звикло розпочинати свій день з перегляду новин в Інтернеті, акаунтів в соціальних мережах та фактично витрачає весь вільний час на це. Тотальна комп'ютеризація та інформатизація створюють потребу в постійному моніторингу розвитку інформаційних систем, гаджетів, способів комунікації.

Щоденні великі потоки інформації створюють загрозу для її якісного осмислення людиною. Всесвітня мережа Інтернет та різні масмедіа наповнені різноформатною інформацією, яка часто є неперевіреною, фейковою та має, в більшій мірі, маніпулятивний характер. Люди стають жертвами згубного впливу на їх психіку за рахунок споживання такої інформації. На жаль, в теперішній час не всі можуть виявити маніпулятивні технології, що застосовуються в інформаційних потоках, особливо молоді, яка найбільше часу «блукає у Всесвітньому павутинні» в пошуках цікавої інформації.

В науковому обігу давно існує поняття «інформаційна війна». На нашу думку, інформаційний тероризм це один із проявів такої війни. Тому доцільно розглядати роботи вчених і з питань виникнення та ведення інформаційної війни. Слід відзначити, що над даними питаннями працювало ряд науковців, серед яких: Банк Р.О., Смельянов В.П., Кротюк В.А., Кульба В.А., Митко А.М., Свентицька О.В., Саган О.С. та ін.

Попри те, що Україна набула незалежності ще 24 серпня 1991 року, російська федерація (далі – рф) продовжує свої наміри відродити Союз радянських соціалістичних республік (далі – СРСР). На російському телебаченні всі ці роки, до теперішнього часу активно ведеться пропаганда про «єдиний, братський народ», про «Велику Русь» та про те, що Україна ніколи не була вільною, а була частиною Росії. За цей період російська влада встигла захопити всі російські центральні телеканали та радіо, активно доносячи пропагандистські заклики щодо своїх намірів захистити російськомовних людей на територіях інших держав. З 2014 року велася гібридна війна з включенням реальних військових дій на території Автономної Республіки Крим, Донецька та Луганська.

З 24 лютого 2022 року В.Путіним було оголошено введення «спеціальної військової операції» з викорінювання фашистської влади України. Саме так ним було озвучено та донесено до народу свої злочинні дії, які насправді є повномасштабною неоголошеною війною. Провідні пропагандисти рф: О. Скабєєва, В. Соловйов, Д. Песков, В. Володін, В. Сурков, Д. Кисельов, М. Симоньян, А. Шейгін майже 24/7 промивають мізки російському народу про добрі наміри В. Путіна допомогти українцям. Враховуючи

вищезазначене, вважаємо актуальним дослідження ведення російської пропаганди за роки незалежності України.

Мета дослідження полягає у розкритті основних трендів ведення російської пропаганди та її впливу на українське суспільство за роки незалежності України.

Виклад основного матеріалу. Перш, ніж розкривати зміст російської пропаганди, розкриємо саме поняття. Термін «пропаганда» (походить від лат. «Propaganda» – поширення) має безліч наукових трактувань, основні з яких можна відзначити такі:

1) система діяльності, яка спрямовується на поширення знань, цінностей і іншої інформації задля формування певних поглядів, уявлень, емоційних станів, здійснення впливу на соціум та його поведінку;

2) поширення в засобах ідеології певних класів, партій, держав;

3) засоби маніпуляції масовою свідомістю [2, с. 42].

Російською пропагандою активно просувається тема, що винною стороною в українсько-російській війні є США, які начебто переміщали свої сили, бази і вплив усе ближче до російських кордонів. Однією зі складових частин цього процесу начебто стала також і геополітична переорієнтація України. Однак, це не так. Цій тезі суперечить загибель людей у величезних масштабах. Припустити, що люди будуть гинути в таких кількостях у межах Центральної Європи, та ще й після підписання державами сотень міжнародних документів, які передбачали виключення війни як інструменту вирішення конфлікту, ніхто не міг.

Російському народу постійно нав'язують думку про небезпеку від НАТО та створення бази на території України, що нібито є прямою небезпекою для рф. Якщо зануритися в історію і згадати роки Холодної війни між США та СРСР, то зрозуміли стає звідки тягнеться ця ворожість. Тобто ми розуміємо, що ідеологічна війна триває ще з моменту закінчення Другої світової війни та не припиняється до теперішнього часу.

Варто відзначити, що російська влада веде пропагандистську діяльність залучаючи всі можливі інструменти, включаючи формування та фінансування сепаратистських рухів на території України. Це почалося це після проголошення незалежності у нашій країні.

Відтак, С. Адамович стверджує, що такі рухи були зафіксовані на Півдні України у формі «новоросійства». Відповідно на початку 90-х років пускає коріння ідеологічна пропаганда «новоросів» [1, с.168].

Я.Дашкевич визначив основні ідеї такої пропаганди, до яких відніс:

– завзяту боротьбу проти всього українського, культивування імперської російської ідеї, російської культури, мови;

– висування ідеї існування якоїсь особливої міфічної національності, окремого етносу «новоросів»;

– залякування національних меншин нібито примусовою українізацією, тощо [3, с.12].

З вищезазначеного бачимо, як ці ідеї стали провідними у подальшому розвитку маніпулювання свідомістю російськомовних українців і при окупації Криму, Донецька та Луганська, і вторгнення рф в Україну у 2022 році. Слід відзначити, що основна мета російської пропаганди – зневірити українців, змусити відректися від історії та культури. Не можемо не згадати, як російські пропагандисти постійно налаштували український народ проти «нацистської та фашистської» влади.

Так, Помаранчеву революцію, медіа ресурси рф практично не висвітлювали, відволікаючи увагу народу на інші несуттєві, часто вигадані теми і проблеми. Звичайно, що можливість доступу будь-якої людини до Інтернету в той час не була такою обмеженою в рф, відповідно журналісти не змогли приховати факт цієї події. Натомість російська пропагандистська машина почала активно фабрикувати інформацію, яка засуджувала дії українців, а також намагалася довести, що боротьба за нацистську владу не є виправданою. Крім того, сюди ж домішували вплив країн Заходу (зокрема США), які нібито фінансували повторні перевибори новообраної народом влади (В.Януковича).

Не можемо не згадати і того факту, що до теперішнього часу, В.Путіним не визнається факт законного обрання В. Зеленського Президентом України. Він, як і раніше, стверджує, що відбулося незаконне захоплення влади, а єдиним законно обраним Президентом залишається В.Янукович.

Саме втечі В. Януковича в рф розпочинається нова серія пропагандистських матеріалів, які можна звести до кількох тез:

- територія України завжди належала росії, відповідно рф має повне право примусово повернути свої «ісконніє рускіє землі себе»;
- мова українського народу – це діалект, який походить з російської мови. Тут варто наголосити, що починаючи з 2004 року мовне питання в Україні актуалізувалося, а ідеологами росії почала популяризуватися думка про «прітісненія рускоговорящих»;
- патріоти України є націоналістами, а вся Західна Україна є єдиним осередком бандерівщини;
- бандерівці принесли найбільше зло росії: знущалися над російськомовними, «переписали історію» і присвоїли здобутки і перемоги рф Україні, спаскудили владу рф (Сталіна) та підбурили український народ проти росії.

В даний час шизофренія російських пропагандистів дійшла межі, коли вони почали активно маніпулювати свідомістю росіян щодо необхідності викорінення українців як нації. Навіть попри санкції від ЄС та США, Великобританії, громадяни рф, живучи в суттєвих обмеженнях, продовжують підтримувати злочинну владу та закликати до збільшення військової міці рф на території України.

Пропагандисти О. Скабєєва, В. Соловйов, М. Симоньян приховують реальну картину війни в Україні. Фабрикуються матеріали про успіхи рф, які насправді суттєво відрізняються від реальної картини справ. «Промивання» мізків відбувається на всіх можливих рівнях та медіа: радіо, телебачення, соціальні мережі, месенджери, біл-борди, преса. Фашистська символіка з літературою «Z» майоріє на кожному кроці в рф. Навіть в школах дітям пропагують «благі» наміри росії та російський військових, проводять агітації, шиккування та вводять виховні години, на яких висувають єдину тезу «росія – Великая непобедимая страна».

Варто звернути увагу і на той факт, що ряд видань та громадян України, які є вихідцями з рф, або бажають відродити СРСР, підтримують злочинну владу в особі В.Путіна. Така пропаганда активно почала процвітати ще з 2014 року. Деякі українські телеканали продовжували свою пропагандистську діяльність до моменту їх закриття. Медійним скандалом, який сколихнув Україну стало припинення трансляції каналів відомого українського політика з проросійськими настроями, зрадника України В. Медведчука (112, ZIK, NewsOne) [5].

Натомість, росія ввела санкції проти відомих націоналістів України: лідера «Свободи» Олега Тягнибока, «Братства» Дмитра Корчинського (організація заборонена в РФ), глави «Національного корпусу» Андрія Білецького, лідера «С14» Євгена Караса та одіозних Лариси Ніцой і Ірини Фаріон. Також в переліку – відомі своїми антиросійськими висловлюваннями телеведучий Віталій Портников, політолог Олексій Голобуцький, а також керівники українських телеканалів: Єгор Бенкендорф («112 Україна»), Олександр Ткаченко («1+1»), Володимир Бородянський (СТБ), Олександр Богущкий (ICTV). Також в список потрапили «колишні журналісти» – Вікторія Сюмар, Мустафа Найєм і Сергій Лещенко [4].

Варто відзначити, що серед українців дуже багато зрадників, які «ведуться» на російську пропаганду. Жителі окупованих Луганська та Донецька, Маріуполя продовжують вірити, що їх «рятує» рф від фашистів України, переповідають історії про обстріли від Збройних сил України. Ми можемо лише припустити, що російська пропаганда у своїх програмах на телебаченні застосовує «25 кадр», програмуючи людей змінювати свою позицію. Цікавим є той факт, що виїжджати ці зрадники до росії не бажають.

Також слід зазначити, що на окупованих територіях України глушився український мобільний зв'язок та телеканали. Натомість російське телебачення активно трансливалось. Люди, знаходячись в повній інформаційній обмеженості України, не знаючи реального стану справ, піддавали суттєвому ідеологічному впливу.

Наукового обґрунтування вимагає процес ліквідації організаційного розриву між рівнями та напрямками інформаційного протиборства пропаганди в країні, гармонійного вбудовування інформаційної протидії в загальну систему внутрішнього і зовнішнього інформаційного протиборства України.

При цьому як пріоритетні напрямки наукових досліджень у галузі інформаційної протидії пропаганди в Україні доцільно визначити:

- загальнометодологічні проблеми інформаційної протидії пропаганди в Україні;
- проблеми нормативного правового регулювання відносин у галузі інформаційної протидії пропаганди;
- проблеми забезпечення безпеки особистості, суспільства та держави від деструктивних інформаційних впливів;
- проблеми забезпечення безпеки індивідуальної, групової та масової свідомості від впливу пропаганди;
- проблеми оцінки ефективності заходів щодо інформаційної протидії пропаганди;
- проблеми формування та реалізації державної політики в галузі інформаційної протидії пропаганди як гармонійної складової державної політики в галузі забезпечення національної безпеки України.

Висновки. Російська пропаганда намагається існувати не лише в своїй країні. Враховуючи вищезазначене приходимо до висновку, що Україна активно намагається боротися з медійними ресурсами, які активно пропагують та висвітлюють проросійські настрої. Зараз настав перелом у громадській свідомості, новий етап війни був переосмислений, змінилося ставлення до армії і до цілей, що переслідуються нею. Відтак російські пропагандисти мають вплив в даний час виключно на тих людей, які і раніше підтримували росію та її владу. Мешканці окупованих територій поки знаходяться в інформаційному вакуумі і маємо надію, що серед них лишилась свідомість та патріотизм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамович С. Російський слід у формуванні «Новоросійства» з метою дезінтеграції Півдня і Сходу України. Російська окупація і деокупація України: історія, сучасні загрози та виклики сьогодення: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 2016 р.) / Упор. П. Гай-Нижник. Київ: Леся, 2016. С.168-181.
2. Васильчук Г. М., Маклюк О. М., Бессонова М. М. Феномен пропаганди та антипропаганди у сучасному світі: історико-політологічний дискурс. Запоріжжя: Інтер-М, 2018. 386 с.
3. Дашкевич Я. Дискусійні питання національного будівництва Півдня України. Державність. 1992. № 1. С. 20-24.
4. Інформаційний ресурс «Укрінформ». URL: <https://www.ukrinform.ua>. (дата звернення: 24.11.2022)
5. Савченко Г. Блокада «каналів Медведчука». Захист України чи наступ на свободу слова. 03.02.2021. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-55922369>.

СЕМЕНЯЧЕНКО О.Ю.

студент групи Н-222м/з ННІ ІБ СК НА СБ України

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ КРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Сьогодні термін «критична інфраструктура» усе частіше використовується в різних сферах життєдіяльності суспільства. Ним послуговуються експерти, науковці у своїх публікаціях і коментарях, під час наукових конференцій, семінарів, міжнародних форумів, присвячених питанням розвитку та захисту критичної інфраструктури, цей термін вживають журналісти в засобах масової інформації.

Критична інфраструктура — це системи, мережі та послуги, від яких залежить нормальне функціонування суспільства, такі як енергетика, транспорт, зв'язок, водопостачання та інші. Захист цих систем стає важливішим в умовах цифровізації, коли кіберзагрози набувають нових форм і мають потенційно руйнівні наслідки. Інформаційна безпека критичної інфраструктури (КІ) є однією з ключових складових загальної національної безпеки.

У багатьох країнах світу цей безпековий напрям визнано пріоритетним у політиці національної безпеки. Відтак у цих країнах активно розбудовуються національні системи із забезпечення захисту (безпеки) та стійкості критичної інфраструктури, ухвалюються законодавчі документи для регламентації діяльності учасників системи, готуються відповідні кадри, налагоджуються партнерські відносини з приватним сектором, здійснюються освітні заходи серед населення тощо.

Захист важливої інфраструктури життєдіяльності суспільства стає одним з найважливіших пріоритетів держави. Важливість безпечного функціонування критичної інфраструктури, і зокрема енергетичної інфраструктури, є чинником забезпечення національної безпеки, сталого функціонування економіки, добробуту та захисту населення країни. Для України важливість захисту інфраструктури була актуалізована російською агресією з 2014 р.

Питання захисту об'єктів енергетики врегульовується на галузевому та відомчому рівні без належної координації та узгодження з іншими пріоритетами забезпечення національної безпеки. Виключення з цього становить лише система захисту ядерних установок від загроз ядерного тероризму, у рамках якої розроблена методологія організації системи захисту та запропоновано окремий інструментарій організації та координації зусиль у вигляді «проектної загрози»

Сьогодні, коли Україна захищає свою безпеку, незалежність і демократію від агресії з боку Росії, кіберпростір — це життєво важливий фронт. За останні роки керівництво критичних інфраструктур вклало значні ресурси у зміцнення спроможності України протистояти кібератакам і ліквідовувати їхні наслідки; ці атаки, джерелом яких є Росія, спрямовуються проти Уряду України та підприємств критичної інфраструктури. Ці дії направлені на викрадення секретних даних, персональних даних співробітників підприємств для подальшого аналізу і можливого використання в шкідливих цілях.

Як для прикладу ми можемо згадати останню масовану кібератаку на енергетичний сектор України 2014 року — Black Energy, наслідком якого стало шифрування

електропідстанцій, у зв'язку з чим світла не було у Прикапатті та частині Київської області, та багато інших важливих для життєдіяльності об'єктів на території України.

З розвитком цифрових технологій критична інфраструктура стає все більш залежною від інформаційних систем. Кіберзагрози, які можуть вплинути на роботу цих систем, включають:

- Кібертероризм: Сплановані атаки з метою паралізувати або знищити ключові елементи інфраструктури.
- Кібершпигунство: Нелегальне отримання інформації для державних чи приватних цілей.
- Масові атаки на системи управління (SCADA): Комп'ютерні системи керування промисловими процесами можуть стати мішенню зловмисників.
- Шкідливе програмне забезпечення: Віруси, трояни, програми-вимагачі можуть зруйнувати або пошкодити важливі дані.

Для захисту критичних об'єктів використовуються різноманітні методи та технології. Основні підходи включають:

- Системи виявлення вторгнень: Моніторинг мережевої активності для своєчасного виявлення аномальних дій.
- Шифрування даних: Забезпечує захист конфіденційних даних від несанкціонованого доступу.
- Сегментація мережі: Зменшення ризику поширення шкідливих програм через поділ мережі на окремі сегменти.
- Резервне копіювання: Створення резервних копій даних для їх відновлення у разі втрати або пошкодження.
- Навчання персоналу: Працівники, які керують критичними об'єктами, повинні бути обізнані з сучасними кіберзагрозами та методами їх запобігання.

Більшість об'єктів критичної інфраструктури знаходяться у приватній власності, що вимагає тісної співпраці між державою та бізнесом у питанні їх захисту. Держава встановлює регуляторні вимоги та забезпечує відповідний нагляд, тоді як приватні компанії впроваджують ці заходи у своїх системах. Спільне реагування на кіберінциденти та обмін інформацією про загрози є важливими компонентами такої співпраці.

Інформаційна безпека критичної інфраструктури є ключовим завданням сучасних держав, оскільки залежність від інформаційних систем продовжує зростати. Забезпечення належного рівня безпеки цих систем вимагає комплексного підходу, включаючи технічні рішення, нормативне регулювання та співпрацю між державними та приватними організаціями. Тільки так можна мінімізувати ризики та забезпечити безперебійне функціонування критичної інфраструктури, що є основою безпеки та стабільності суспільства.

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

*Андрусик Вікторія Петрівна
магістрантка факультету дошкільної і початкової освіти,
історії та мистецтв*

*Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка*

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

Готовність до шкільного навчання – це бажання і усвідомлення необхідності вчитися, що виникає в результаті соціального зростання дитини передшкільного віку, появи у неї внутрішніх протиріч, які визначають мотивацію до навчальної діяльності. Зауважимо, що проблематика готовності дітей передшкільного віку до навчання у школі знайшла своє відображення в працях педагогів та психологів минулого та сьогодення. Відтак, проблеми підготовки дітей означеного вікового періоду до школи були предметом дослідження педагогів (Я. Коменського, К. Ушинського, С. Русової, В. Сухомлинського) та психологів (Л. Виготського, О. Лурії, В. Котирло, Т. Піроженко тощо).

Сучасні аспекти досліджень підготовки дітей до школи представлені працями Н. Гавриш, І. Карабаєвої, І. Любарської, М. Машовець, І. Олійник, О. Проскури, О. Савченко, Л. Соловйова, Г. Тарасенко (наступність дошкільної та початкової освіти), А. Богуш, В. Бенера, К. Крутій, Н. Маліновська (мовленнєва готовність дітей передшкільного віку до навчання у школі), О. Малікова, О. Мартиненко, Н. Черепня, О. Хартман (педагогічні, організаційні умови підготовки дітей до школи) [4, с. 88].

Зауважимо, що поняття «готовність дитини до шкільного навчання» досить багатогранне. Воно охоплює такі елементи: фізіологічну, психологічну (особистісну, соціальну, інтелектуальну) та педагогічну зрілість дитини. Успішне розв'язання питань розвитку особистості дитини, підвищення ефективності та якості навчання, подальше становлення та соціальну самореалізацію особистості багато в чому визначає те, наскільки враховують вчителі закладів загальної середньої освіти рівень фізіологічної, психологічної та педагогічної готовності дитини передшкільного віку до шкільного навчання [1, с. 70].

Проаналізуємо основні елементи готовності дитини передшкільного віку до навчання у школі. Психологічна готовність передбачає активну готовність дитини перед шкільного віку до взаємодії з іншими дітьми та вчителями, вміння вирішувати найпростіші проблеми, конфлікти та адаптуватися до нових ситуацій. Емоційна готовність враховує ступінь готовності дитини до виявлення та вираження своїх почуттів та емоцій, здатність до емоційного саморегулювання. Іншою складовою цієї готовності є розвиток вольових якостей: самоконтролю, цілеспрямованості та уміння переборювати труднощі.

Мотиваційна готовність визначається бажанням дитини навчатися та досягати успіху. Вимірюється через рівнем інтересу до навчання, наявності активності та впевненості у власних силах. Щодо особистісної готовності, то вона включає в себе розвиток

самосвідомості, самопізнання та формування позитивного відношення до себе як до учасника освітнього процесу в школі, усвідомлення нової соціальної ролі – школяра. Соціальна готовність здебільшого оцінюється за рівнем готовності дитини до взаємодії з однолітками та дорослими, умінням відновлювати стосунки та вирішувати конфліктні ситуації. Натомість фізична (фізіологічна) готовність дитини перед шкільного віку до навчання у школі оцінюється за рівнем готовності дитини до взаємодії з однолітками та дорослими, умінням відновлювати стосунки та вирішувати конфліктні ситуації. Інтелектуальна готовність дитини передшкільного віку відображає рівень розвитку пізнавальних функцій, мовленнєвої та логічної грамотності, спроможність до абстрактного мислення та розв'язання проблем.

Опишемо, що входить до кожного із зазначених елементів. І так, фізична готовність охоплює таке:

1. Розвинуту дрібну моторику пальців рук та долоні. Великий палець руки повинен мати прямий кут по відношенню до решти пальців.
2. Добре розвинуті м'язи спини, відсутність патології в розвитку хребта.
3. Вміння координувати за допомогою зору свої рухи.
4. Повноцінний зір та розвинуте слухове сприйняття.
5. Зрівноважені сили нервових процесів збудження та гальмування.
6. Здатність застосовувати вольові зусилля в різних ситуаціях [2, с. 88].

Щодо інтелектуальної готовності дитини передшкільного віку до шкільного навчання, то вона включає в себе:

1. Здатність дитини до наочно-образного мислення.
2. Наявність системи уявлень про живу та неживу природу, соціум.
3. Прояви творчої уяви під час різних видів діяльності.
4. Розвиток мовленнєвої компетентності дитини (діалогічного та монологічного мовлення: здатність розпочати діалог з дітьми або дорослим, вміння складати різні види речень та невеликі оповідання; достатній у відповідності вікових норм словниковий запас, розвинута звукова та граматична будова мовлення).
5. Допитливість та когнітивна активність. Вміння задавати питання оточуючим і чекати на них відповідь.
6. Здатність до навчальної діяльності: здатність прийняти навчальне завдання та виконувати його, відповідно до вимог дорослого. Усвідомлення різних способів виконання завдання [4, с. 123].

Не менш важливим елементом готовності дитини перед шкільного віку до шкільного навчання є мотиваційна готовність, що також має свої особливості, які сприяють успішному навчанню або не бажанню відвідувати школу, вчитися. Охарактеризуємо її стисло.

Мотиваційна готовність передбачає свідоме бажання в дитини ходити до школи та наявність позитивних мотивів. Відтак, мотивація до навчання в школі зазвичай формується у дитини наприкінці дошкільного віку. Л. Божович і Л. Славина мотиваційну готовність розуміють, як нове особистісне утворення як «внутрішню позицію школяра» [3, с. 49]. Відповідно ця внутрішня позиція як центральне особистісне позиціонування найбільше характеризує особистість дитини (визначає поведінку і діяльність дитини, і всю систему її ставлення до дійсності, до самої себе і оточуючих).

Прикметно, що спосіб життя школяра усвідомлюється дитиною передшкільного віку, як шлях до дорослості. Про наявність внутрішньої позиції в дитини передшкільного віку

свідчить те, що він рішуче відмовляється від ігрової діяльності та виявляє яскраво позитивне ставлення до навчальної діяльності та цікавиться атрибутами, предметами, що потрібні для навчання (рюкзак, приладдя для письма, малювання, зошити, книжки тощо).

Схарактеризована вище позитивна спрямованість дитини перед шкільного віку на школу, як заклад освіти – найважливіша передумова благополучного входження її шкільне навчання, повноцінного включення в освітній процес. Важливу роль також відіграє ставлення дитини до вчителя, однолітків і самої себе. Перед вступом до школи у дитини формується позаситуативно-особистісне спілкування, дорослий стає незаперечним авторитетом, прикладом для наслідування. Дитина починає цікавитись ситуаціями спілкування, які будуть характерні для шкільного навчання: підняти руку, щоб поставити запитання вчителю, щоб відповісти – теж підняти руку, показати цим самим, що ти готовий до відповіді тощо.

Соціальна готовність, як елемент готовності дитини передшкільного віку до шкільного навчання охоплює наступне:

1. Відсутність негативного ставлення до школи та навчання.
2. Усвідомлення соціальної ролі вчителя, його ролі в житті школяра.
3. Розуміння своєї нової соціальної ролі – молодшого школяра, який бажає вчитися

[1, с. 66].

Актуально звернути увагу і на зміни в розвитку спілкування дитини передшкільного віку. Отож, зростає його рівень: майже зникає безпосередність та імпульсивність в спілкуванні, дитина вміє чути і виконувати вказівки дорослого, досягати певного значущого для неї результату діяльності, здатна розуміти іронічний та жартівливий тон уміє адекватно реагувати на нього. Також дитина вміє будувати взаємостосунки з ровесниками, приймати подвійну позицію під час спільної діяльності, дотримуватись правил в грі, організовувати спільну діяльність, змінювати її.

Охарактеризуємо наступний елемент – особистісний розвиток. Він передбачає наявність адекватної самооцінки та вміння об'єктивно оцінювати вчинки оточуючих людей, володіти нормами поведінки, бути здатним виявляти свої почуття, здійснювати саморегуляцію.

Таким чином, з'ясовано, що основними елементами готовності дітей передшкільного віку до шкільного навчання є: психологічна, емоційна, мотиваційна, особистісна, соціальна, фізична, інтелектуальна. Усі вони взаємопов'язані та відіграють ключову роль у підготовці дитини до школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Любарська І. Співпраця дошкільного закладу і родини у контексті підготовки дитини до школи: монографія. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. Вип. 17. 72 с.
2. Олійник І. В. Феномен психологічної готовності дітей до навчання у школі в психолого – педагогічній літературі. Вісник Університету ім. Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». 2017. № 2. С. 84–89.
3. Піроженко Т., Карабаєва І., Соловійова Л., Хартман О. Якісна та кількісна характеристика готовності старших дошкільників до навчання у школі. Психологічний часопис. 2023. № 9. С. 41–49.
4. Черепаня Н. І. Організаційно-педагогічні умови підготовки дітей до школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08; наук. кер. Б. М. Андрієвський; Південноукр. регіон. ін-т післядиплом. освіти пед. кадрів. Херсон, 2006. 207 с.

Діана ЛЕМІШКА

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти

Науковий керівник: Наталія ІГНАТЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Суттєві зміни, що відбуваються в усіх сферах життя сучасного українського суспільства, знаходять своє відображення у нових тенденціях і напрямках розвитку педагогічної теорії та практики. Прискорення науково-технічного і соціального прогресів, світова глобалізація, європейська інтеграція неминуче впливають на систему освіти та загострюють суперечності в розвитку педагогічної теорії і практики. Зміна звичних тенденцій та освітніх парадигм простежується у процесі утвердження та осучаснення усталених технологій навчання. Звичні педагогічні моделі все частіше зазнають критики, що змушує освітян шукати шляхи їх модернізації.

Слід зазначити, що поява поняття «компетентність» стала відповіддю на виклики епохи постмодерну. На відміну від звичних «знань, умінь і навичок», структура компетентності включала «цінності та якості», перетворюючи «виконавців», які «знають, вміють і роблять», на «свідомих творців», які знають, «чому? як? І яким чином?» діяти [4, с. 217]. Поняття традиційної освіти тлумачиться не лише як поступовий процес розвитку гармонійно-розвиненої особистості та передбачається не лише оволодінням певних знань, умінь та навичок, а доповнюється змінними ширшими поняттями.

Упродовж останніх десятиліть у державі сформовано концепції та стратегії розвитку освіти, які є базовим методологічним, теоретичним підґрунтям компетентнісно-орієнтованої освіти.

Йдеться про сутність компетентнісної освіти, соціальну зумовленість її переходу до стандартів, закономірності та принципи її формування, розробку моделей компетентного навчання, форм, методів і технологій формування компетентного підходу, комплексної системи діагностики різних рівнів сформованості ключових компетентностей. Компетентнісний підхід у навчанні розглядали В. І. Байденко, А. Г. Бермус, Б. Д. Ельконін, О. М. Пехота, В.В. Серіков, В. А. Семиченко, С. О. Сисоєва. Методологічні та теоретичні засади компетентнісної освіти ґрунтуються на фундаментальних теоретичних дослідженнях зарубіжних учених, представників гуманістичної та особистісно-орієнтованої освітньої моделі, серед них: А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Якиманська [5].

Важливим та необхідним процесом для розвитку мислення у школярів виступає вміння працювати у команді, розвиток креативних здібностей та комунікації, інновативність, яка здатна змінювати суспільство та навколишнє середовище. Для створення дієвої стратегії слід визначити модель навчання, яка задовольняла б усіх учасників навчального процесу, тому при вирішенні важливих питань слід залучати всю педагогічну команду. На даному етапі розвитку української освіти всі ці аспекти вміщуються у концепції НУШ, основною ідеєю якої виступає компетентісне навчання [2].

Компетентнісний підхід до навчання передбачає певну послідовність вирішення педагогічних завдань. Першочерговим є формування мисленнєвого блоку спрямованого на формування здатності до самостійного дослідження навчального матеріалу; другий блок спрямований на «занурення» учня в навчальну задачу та пошук способів задля її вирішення та розв'язання. Окреслена послідовність викладу дисципліни у навчанні дозволяє індивідуалізувати учнівську діяльність. Згідно з інноваційними методами вчителі та учні виступають, як партнери, тому методи роботи на уроці обираються спільно. Навчання за таких умов будується на дослідженнях, адже учні самостійно шукають відповіді на питання, осмислюють поданий матеріал, а вчитель дає поради та виступає модератором уроку. Де процес виховання супроводжує процес розвитку суспільства та охоплює різні боки життя. У зв'язку із цим з'явилася необхідність виховувати та навчати дітей різним ремеслам, організовувати виховний процес залежно від віку, психологічних та фізіологічних особливостей розвитку людини [6, с. 172].

Прийом діалогу, партнерство, співпраця та особистісно-орієнтована методика орієнтовані на інтереси, потреби та уподобання учнів. Вчителі відчують свою зацікавленість в успіхах учнів, натомість, учні цінують вчителів як об'єктів особистого вдосконалення, експертів [3, с. 18].

Виходячи з цього, результат навчання формулюється відповідно до рівня знань, розвитку вмінь, розуміння та здатності здобувачів демонструвати набуті компетентності. Результати навчання можуть стосуватися не лише окремих навчальних елементів (вивчення окремих розділів та тематики уроків), але й вмінням застосувати набуті знання на практичній діяльності та тривалості їх збереження у пам'яті.

Таким чином, реалізація компетентнісного підходу повинна базуватися на визначенні запланованих (очікуваних) результатів навчання (компетентностей), рухаючись від процесу оволодіння навчального матеріалу до результату в організації навчання. Компетентнісний підхід орієнтований на кінцевий результат освітнього процесу і спрямований на формування готовності здобувачів освітніх послуг ефективно організовувати процес набуття нових знань для досягнення поставлених цілей, що за основною концепцією НУШ слугує підґрунтям змін, зумовлених освітніми світовими інтеграційними процесами [1, с. 89].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Болюбаш Н. М. Теоретичні засади формування професійної компетентності майбутніх економістів. Наукові праці: науковометодичний журнал. 2009. Т. 112. С. 88-95.
2. Ігнатенко Н. Компетентнісно орієнтований підхід у системі професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи. Рідна школа. 2008. № 10. С. 46-48.
3. Кузьмінський А.І. Філософські засади педагогічної майстерності викладача вищої школи. Педагогічна майстерність: теорія і технології : Науковий вісник МДУ імені В.О. Сухомлинського. Серія «Педагогічні науки». 2012. Т.1. №36. С. 17-21
4. Лактіонова Г. М. Концепт покоління. Концептосфера педагогічної освіти: Матеріали філософсько-методологічного семінару «Аксіологічна концептосфера педагогічної освіти». 2010. 299 с.6. 6.
5. Михайличенко О.В. Суспільно-політичні та гуманітарні науки: теорія, історія та методика навчання: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Суми: СумДПУ ім.А.С.Макаренка, 2011. 347 с.)
6. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. Рідна школа. 2005. №1. С.64-69.

**Панько Д.І.,
Підгірська М. І.,
Тодавчич М.І.**

*студенти факультету математики та цифрових технологій
Науковий керівник: Лозага М.М.
старший викладач кафедри системного аналізу
та теорії оптимізації*

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ПЛАТФОРМ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПРОГРАМУВАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ШКОЛАХ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Сучасний світ вимагає від дітей не лише базових знань у сфері інформаційних технологій, але й розвитку навичок програмування. Традиційні підходи до навчання часто здаються дітям складними або нецікавими, через що сучасні викладачі все частіше залучають інтерактивні платформи для активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Ігрові платформи, такі як Scratch, Minecraft: Education Edition та Code.org, стають ефективними інструментами для вивчення програмування у школах. Проте питання адаптації їх використання в українській освітній системі залишається відкритим.

Без сумніву, одним із способів підвищення мотивації до навчання в школі є застосування вчителями предметниками в педагогічній практиці сучасних методик навчання, до яких належить гейміфікація. Зарубіжний досвід показує (SpringerOpen), що застосування популярних платформ в навчальних закладах багатьох країн є успішним, оскільки допомагає дітям не лише вивчати базові принципи програмування, але й розвивати критичне мислення, креативність та вміння працювати в команді. Українська освітня система має потенціал для інтеграції таких методів, але потребує адаптації до місцевих умов.

Scratch – одна з найпопулярніших платформ для вивчення програмування серед дітей віком від 8 років. Вона базується на принципі блокового програмування, де учні складають програми, використовуючи прості блоки замість текстових кодів. Scratch дозволяє дітям створювати анімації, ігри та інтерактивні історії, розвиваючи їхню креативність та розуміння базових концепцій програмування (SpringerLink).

Minecraft: Education Edition Minecraft є не лише популярною грою, але й потужним інструментом для навчання. У її освітній версії учні можуть програмувати власні об'єкти, виконуючи різні завдання з математичних, природничих та соціальних дисциплін. В Україні Minecraft вже використовується для розвитку навичок співпраці серед учнів та вирішення комплексних задач (SpringerOpen).

Code.org Code.org пропонує безкоштовні курси програмування, доступні для різних вікових груп, зокрема для початкових класів. В Україні цей ресурс стає все більш

популярним завдяки простоті та зручності використання, україномовним навчальним контентом (Edutopia).

Гейміфікація навчального процесу через інтерактивні платформи має кілька переваг: вона мотивує учнів до активної участі, стимулює інтерес до предмету та робить процес навчання менш формальним та більш захоплюючим. Дослідження показують, що використання таких ігрових технологій значно підвищує зацікавленість дітей у програмуванні та покращує їхні академічні результати (SpringerOpen). Важливо також, що діти не лише вивчають основи програмування, але й розвивають навички командної роботи, вирішення проблем та критичне мислення.

Незважаючи на численні переваги, використання ігрових платформ в українських школах стикається з певними викликами. По-перше, недостатня технічна забезпеченість шкіл, особливо в сільських районах, може стати перешкодою для повномасштабного використання таких технологій. По-друге, існує потреба в підготовці вчителів, які зможуть ефективно використовувати ці платформи в навчальному процесі (SpringerLink).

Для успішної інтеграції гейміфікаційних платформ в освітній процес у ЗЗСО України необхідно забезпечити відповідне технічне обладнання та безперебійний доступ до Інтернету, особливо у віддалених регіонах. Також важливо розробити програми підвищення кваліфікації для вчителів, які зможуть навчати програмуванню через такі платформи. Окрім того, адаптація навчальних програм під український контекст сприятиме кращому засвоєнню матеріалу та розвитку навичок у школярів.

Scratch і Code.org є повністю безкоштовними платформами для вивчення програмування. Вони надають відкритий доступ до своїх ресурсів без необхідності оплати, що робить їх доступними для широкого кола користувачів, включаючи учнів та вчителів. Minecraft: Education Edition, хоча й пропонує безкоштовний пробний період (30 днів), після цього вимагає платної підписки для подальшого використання.

Висновки

Використання ігрових платформ, а саме Scratch, Minecraft: Education Edition та Code.org, має великий потенціал для розвитку навичок програмування у школярів в Україні. Вони не лише полегшують процес вивчення програмування, але й роблять його більш цікавим та мотивуючим для учнів. Однак для їх повноцінного впровадження потрібна підтримка з боку освітньої системи, технічне забезпечення та підготовка вчителів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Barz, M., Kalderova, A., et al. "Game-based learning in computer science education: a scoping literature review." **International Journal of STEM Education**, 2023.
2. Kiang, D. "3 Ways Coding and Gaming Can Enhance Learning." **Edutopia**, 2020.
3. Barradas, S., Cardinot, A., et al. "Engaging children with educational content via Gamification." **Smart Learning Environments**, 2020.
4. Giannakoulas, A., Xinogalos, S. "A Proposal for an Educational Game Platform for Teaching Programming to Primary School Students." **SpringerLink**, 2020.

Віолетта Гарниківна Тер-Ованес'ян
ст. викладач кафедри іноземних мов

Харківський національний університет радіоелектроніки

ІКТ ЯК АСПЕКТ ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО

Підготовка сучасних фахівців вимагає високої якості освітніх послуг. Провідну роль в отриманні, зберіганні та переробці інформації в сучасних умовах грають інформаційно-комунікативні технології (ІКТ). Завдяки їм «змінюється роль, стиль, швидкість та ефективність використання інформації в процесі навчання» (2, с.42). Добре відомо, що ІКТ є основою сучасного суспільного розвитку. Сучасні умови навчання за допомогою нових ІКТ характеризуються гнучкістю, відкритістю, доступністю та надають студенту можливість вільного вибору місця, часу, змісту та форм навчання, розвивають його пізнавальний інтерес, творче мислення, формують «вміння працювати в умовах комп'ютерного середовища» (4). Все це сприяє покращенню якості навчання та відповідає основним завданням сучасної системи освіти, одним з напрямів якої є мовна освіта.

Необхідність вивчення мов лежить в основі формування всебічно розвинутої особистості. Використання комп'ютерних технологій під час навчання іноземної мови стає все популярнішим на різних етапах оволодіння іноземною мовою. Цим пояснюється актуальність питань щодо специфіки застосування ІКТ у процесі мовної підготовки.

Сучасний мовний освітній простір характеризують такі поняття як:

- інформаційні ресурси, що являють собою формалізовані дані та методи, а також засоби, що сприяють їх накопиченню, зберіганню та обміну між джерелом та споживачем інформації;
- інформаційні технології, під якими розуміються методи, технологічні процеси та програмно-технічні засоби, задіяні в процесах збирання, обробки, зберігання, передачі та відображення інформації.

Зазначимо, що «створення та використання нових методик при навчанні іноземної мови вже неможливо без використання комп'ютера, мереж по передачі інформації, Інтернет-технологій та педагога нової формації» (5, с. 176). При цьому, відповідно до освітніх стандартів нового покоління, основна увага націлена на самостійну роботу студента. Тому сучасна система освіти має забезпечити набуття майбутніми фахівцями умінь та навичок з методології пізнання та умінь самостійно орієнтуватися в інформаційному просторі для вирішення завдань, поінформованість у нових вітчизняних та зарубіжних ІКТ та їх використання для вирішення теоретичних та практичних питань. Одним із напрямків використання ІКТ у сфері освіти є мультимедійні технології. Дослідники визначають мультимедійні технології як спектр інформаційних технологій, що використовують різні програмні та технічні засоби з метою найбільш ефективного впливу на користувача. Саме нові розробки у навчанні із застосуванням комп'ютерних технологій та методів у сукупності відносять до сфери мультимедіа.

Мультимедійні засоби повинні відповідати системі психологічних, дидактичних, методичних вимог. Так, наприклад, під час занять із повторення та узагальнення

інтегруються дидактичні можливості, а отже, методичні варіанти використання мультимедійних засобів, що мають різне дидактичне призначення.

Навчальні комп'ютерні програми (НКП) є одним із аспектів застосування мультимедійних технологій у навчальному процесі. Дослідники відносять до НКП програмно-методичні комплекси, електронні навчальні курси та електронні посібники, електронні атласи, бази знань, енциклопедії, навчальні програмні комплекси та ін., що поєднує те, що всі вони є засобами безпосереднього використання у навчальному процесі. Цей перелік постійно розширюється та оновлюється (1, с.29).

Пропонуються різні підходи до класифікації НКП. Деякі фахівці називають п'ять типів НКП:

1. тренувальні;
2. тьюторські;
3. проблемне навчання;
4. імітаційно-моделюючі;
5. ігрові [6].

Інші пропонують такі типи НКП:

1. навчальні;
2. програми-тренажери;
3. імітаційно-моделюючі;
4. діагностичні, контролюючі;
5. інструментальні;
6. інтегровані.

Відповідно до іншого підходу, НКП характеризують як:

1. авторські програми, які є заздалегідь підготовленими шаблонами, що дозволяють викладачеві самостійно розробляти навчальний контент;
2. спеціальні навчальні програми, розроблені до підручників або самостійні навчально-методичні комплекси;
3. ігрові навчальні програми, які створені, в основному для дітей та мають розважальний характер.

Істотним є якісний рівень програмних засобів, їх технічна досконалість, якість змісту та педагогічна цінність. Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання мають сприяти поглибленню теоретичної бази знань, посиленню прикладної спрямованості навчання, розкриттю творчого потенціалу студентів та викладачів відповідно до їх здібностей та потреб.

Ефективність застосування НКП залежить, насамперед, від наявності зворотнього зв'язку зі студентами.

Невід'ємною складовою професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти є оволодіння курсом з іноземної мови. Традиційна парадигма системи навчання іноземної мови поповнюється новими підходами вивчення цього курсу.

Сучасне навчальне середовище називають комп'ютерно-орієнтованим, бо це поняття «охоплює будь-які аспекти використання комп'ютера у навчанні». При цьому, дослідники зазначають, що «на сьогодні основними напрямками застосування комп'ютерної техніки на заняттях з іноземної мови є використання мультимедійних можливостей комп'ютерних класів та освітніх ресурсів Інтернету» (3, с.80).

Існує напрямок, із застосуванням комп'ютерів, під час навчання мов CALL (Computer-Assisted Language Learning), яке «визначають як підхід до викладання мов, де комп'ютер виступає допоміжним інструментом для представлення та оцінювання матеріалу» (6, с.28).

Дослідження вчених свідчать, що функції комп'ютера щодо мов стають різноманітнішими. Крім функції трансляції інформації, комп'ютери використовують як засіб створення інтерактивності для надання навчанню природної течії, як глобальний засіб зв'язку та необмежене джерело автентичних матеріалів.

До комп'ютерних програм як засобів навчання висуваються такі вимоги:

1. необхідність відповідати тим самим дидактичним вимогам, як є традиційні навчальні посібники (науковість, систематичність, послідовність та ін);
2. відповідність навчальній програмі з дисципліни у ЗВО;
3. функція різноманітності форм та методів навчання, створення умов для підвищення мисленнєвої активності студента;
4. зрозумілість програми як викладачам, так і студентам; однозначне сприйняття інформації, що вноситься на екран.

Під час вивчення іноземної мови, етапи заняття повинні відповідати етапам оволодіння мовним матеріалом (сприйняття мови, її аналіз, закріплення та використання). Перша фаза передбачає сприйняття мови (мотивацію студентів, підготовку через зняття лексичних та граматичних труднощів, попереднє читання або прослуховування, перевірку розуміння). Етап аналізу мови включає виділення та пояснення певних мовних феноменів, пояснення граматичних та лексичних правил тощо.

На етапі закріплення. виконуються вправи на окремі мовні явища. На заключному етапі. вивчений матеріал використовують у мовленні в різних комунікативних ситуаціях.

На нашу думку, мультимедійні засоби навчання є універсальними, оскільки можуть бути використані на різних етапах уроку: у процесі мотивації, як постановка проблеми перед вивченням нового матеріалу, у поясненні нового матеріалу за допомогою ілюстрації, при закріпленні та узагальненні знань, для контролю знань.

Використання ІКТ у навчальному процесі має відповідати дидактичним функціям на кожному з етапів заняття. Крім того, використання ІКТ може відбуватися різними способами відповідно з потребами конкретного типу заняття та пропонують наступну класифікацію потреб: використання ІКТ як у фронтальній, так і груповій роботі, або тільки у фронтальній роботі, використання електронних підручників лише як засоби самонавчання, використання окремих типів файлів (зображення, відео, аудіо, анімації) з електронних засобів навчання (з певних матеріалів мережі Інтернет), створення своїх уроків через інтеграцію різних об'єктів в одному форматі – презентації, вебсторінки та інших.

Таким чином, використання новітніх інформаційних технологій у процесі вивчення іноземних мов в ЗВО підвищує ефективність формування всіх аспектів іншомовної комунікативної компетенції. НКП використовують як в аудиторній роботі, так і для організації самостійної роботи. Як свідчить практика, доцільним та ефективним є використання авторських та спеціальних НКП. Ці програми використовуються на різних етапах формування мовної компетенції відповідно з дидактичними функціями на кожному з етапів заняття.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бистрова Ю.В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. Право та інноваційне суспільство. 2015. № 1, т. 4. С. 27-33
2. Вадаська С.В. Особливості викладання іноземної мови професійного спрямування. VII Міжнародна науково-практична конференція. Національний технічний університет України «КПІ», 2013. С. 37–46
3. Довгий І. Мультимедійні засоби у вивченні мови як іноземної з допомогою Інтернет-технологій / І. Довгий // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Вип. 3. – 2008. – С. 79–81
4. Омеляненко Г.А. Інформаційно-навчальне середовище: дидактичний аспект. <http://intkonf.org/omelyanenko-ga-informatsiyno-navchalne-seredovischedidaktichnyi-aspekt/>
5. Скрипник Н.С. Про використання методів мобільного навчання при вивченні іноземної мови у немовних ЗНО. Науковий вісник МНУ ім. В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2019. Вип. 2. С. 274-278.
6. Zhytska, S. Computer assisted language learning / Zhytska S. A. // Information Technology and Security. – 2012. – Vol. 1, Iss. 2 (2). – Pp. 25–34. – Bibliogr.: 5 ref. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/59228>

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ

**Панько Д.І.,
Підгірська М.І.,
Тодавчич М.І.**

*студенти факультету математики та цифрових технологій
Науковий керівник: Герич М.С.
доцент кафедри теорії ймовірностей та
математичного аналізу*

*Ужгородський національний університет
м. Ужгород, Україна*

МЕТОДИ ЗНАХОДЖЕННЯ СУМ В ОЛІМПІАДНИХ ЗАДАЧАХ З МАТЕМАТИКИ

В олімпіадних задачах з математики існує кілька методів для знаходження сум, які можуть бути корисними для вирішення складних завдань. Ось найпоширеніші методи:

1. Метод розкладу доданка.
2. Застосування формул арифметичної та геометричної прогресії.
3. Метод неповної та математичної індукції.

Розглянемо кожен з вище запропонованих методів.

1. Метод розкладу доданка.

Цей метод базується на використанні певної властивості доданка, яка призначена для спрощення обрахунків в обчисленні заданої суми. Наприклад, як один з випадків можемо подати кожен доданок у вигляді різниці двох чисел, що послідовно «перекриваються» один одного. А саме:

$$S = (a_1 - a_2) + (a_2 - a_3) + \dots + (a_{n-1} - a_n) = a_1 - a_n.$$

Приклад 1. Обчислити суму:

$$S_n = \frac{1}{2 \cdot 4} + \frac{1}{4 \cdot 6} + \frac{1}{6 \cdot 8} + \dots + \frac{1}{2n \cdot (2n + 2)}$$

Представимо кожен доданок у вигляді:

$$\begin{aligned} \frac{1}{2 \cdot 4} &= \frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} - \frac{1}{4} \right) \\ \frac{1}{4 \cdot 6} &= \frac{1}{2} \left(\frac{1}{4} - \frac{1}{6} \right) \\ &\dots \dots \dots \\ \frac{1}{2n \cdot (2n + 2)} &= \frac{1}{2} \left(\frac{1}{2n} - \frac{1}{2n + 2} \right) \end{aligned}$$

Тоді отримаємо:

$$S_n = \frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} - \frac{1}{4} \right) + \frac{1}{2} \left(\frac{1}{4} - \frac{1}{6} \right) + \dots + \frac{1}{2} \left(\frac{1}{2n} - \frac{1}{2n+2} \right) = \frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} - \frac{1}{2n+2} \right) \\ = \frac{1}{4} \left(1 - \frac{1}{n+1} \right) = \frac{n}{4(n+1)}$$

2. Застосування формул арифметичної або геометричної прогресії.

Цей метод базується на використанні відомих формул для обчислення сум арифметичної або геометричної прогресії. [1]

Для арифметичної прогресії сума виглядає так:

$$S_n = \frac{a_1 + a_n}{2} \cdot n$$

де n – кількість доданків, a_1 – перший член, a_n – останній член.

Для геометричної прогресії:

$$S_n = \frac{b_1(q^n - 1)}{q - 1}, q \neq 1$$

де n – кількість доданків b_1 – перший член, q – знаменник прогресії.

Приклад 2. [2] Розв'яжіть рівняння:

$$1 + 7 + 13 + \dots + x = 280, \quad x \in \mathbb{N}$$

Можемо побачити, що ці числа – члени арифметичної прогресії. Можемо знайти спочатку кількість членів цієї прогресії, використовуючи формулу загального члена:

$$a_n = a_1 + d(n - 1)$$

Отже,

$$x = 1 + 6(n - 1)$$

Звідки

$$n = \frac{x + 5}{6}$$

Скориставшись формулою для знаходження суми арифметичної прогресії, знайдемо розв'язок рівняння:

$$\frac{1 + x}{2} \cdot \frac{x + 5}{6} = 280$$

Розв'язавши рівняння, та врахувавши, що x – натуральне число, отримаємо відповідь: $x = 55$.

3. Метод неповної та математичної індукції.

Неповна індукція не є строгим методом доведення. Нею користуються для відкриття гіпотези, істинність якої потрібно довести або спростувати її.

Метод математичної індукції ґрунтується на математичному твердженні, яке приймається без доведення. Це твердження називається принципом математичної індукції і формулюється так: Якщо висловлювання $S(n)$ істинне для $n = 1$ і із припущення, що воно істинне для $n = k$ випливає, що воно істинне для $n = k + 1$, то висловлювання $S(n)$ істинне для довільного натурального n . [3]

Приклад 3. Методом неповної індукції вивести формулу суми кубів перших n натуральних чисел.

$$S_n = 1^3 + 2^3 + 3^3 + \dots + n^3$$

Нехай

$$S_1 = 1^3 = 1$$

$$S_2 = 1^3 + 2^3 = 3^2 = (1 + 2)^2$$

$$S_3 = 1^3 + 2^3 + 3^3 = 6^2 = (1 + 2 + 3)^2$$

$$S_4 = 1^3 + 2^3 + 3^3 + 4^3 = 10^2 = (1 + 2 + 3 + 4)^2$$

$$S_5 = 1^3 + 2^3 + 3^3 + 4^3 + 5^3 = 15^2 = (1 + 2 + 3 + 4 + 5)^2$$

За неповною індукцією легко зробити висновок, що сума

$$S_n = 1^3 + 2^3 + 3^3 + \dots + n^3 = (1 + 2 + 3 + \dots + n)^2$$

Оскільки $1 + 2 + 3 + \dots + n$ це сума перших n натуральних чисел, то можна застосувати формулу суми арифметичної прогресії. Тому

$$S_n = \left(\frac{1+n}{2} \cdot n \right)^2 = \frac{n^2(n+1)^2}{4}$$

Приклад 4. Доведемо істинність формули методом математичної індукції.

1. Перевіряємо, чи твердження вірне при $n = 1$:

$$S_1 = \frac{1^2 \cdot 2^2}{4}$$

2. Припускаємо, що твердження вірне при $n = k, k \in \mathbb{N}$:

$$S_k = \frac{k^2(k+1)^2}{4}$$

3. Доводимо, що твердження вірне при $n = k + 1$:

$$\begin{aligned} S_{k+1} &= 1^3 + 2^3 + \dots + k^3 + (k+1)^3 = \frac{(k+1)^2(k+2)^2}{4} \\ &= \frac{k^2(k+1)^2}{4} + (k+1)^3 = \frac{(k+1)^2(k+2)^2}{4} \\ &= \frac{(k+1)^2(k+2)^2}{4} \end{aligned}$$

Висновок. Формула є істинною для довільного $n \in \mathbb{N}$.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бевз Г.П. Алгебра: Пробн. підр. для 7-9 кл. серед. шк. К.: Освіта, 1996. 303 с.
2. Ушаков Р.П. Знаходження скінченних сум. Х.: Вид. група «Основа», 2006. 160 с.
3. Кирилук О.А., Шапочка І.В., Шулла І.Й. Методичні вказівки до проведення занять з курсу «Методика викладання математики». Ужгород: Ужгород. держ. ун-т, 2000. 122 с.

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ

Волошин Б.Р.

курсант 4-го курсу ФПФОДР НПУ

Науковий керівник: Порохнявий А.В.

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

«ВИМОГИ ДО ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО: ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО»

Професія поліцейського є однією з найпрестижніших професій у світі та в більшості країн світу навіть високоплатуваною, але в той самий час є неймовірно небезпечною для життя та здоров'я самих поліцейських. Наразі в систему відбору кандидатів на посади в підрозділи Національної поліції України запроваджено достатньо високі вимоги, такі як вища юридична освіта, високі моральні якості, відсутність судимості тощо, але основним критерієм відбору є рівень фізичної підготовки. Адже ця професія вимагає від поліцейського готовність до будь-яких надзвичайних ситуацій та подій, таких як раптовий напад, затримання особи тощо, захист інших осіб від нападу, тому що одними із найважливіших завдань працівників Національної поліції є протидія злочинності, забезпечення прав та свобод людини а також їх дотримання, виконання яких у деяких випадках неможливе без застосування фізичного впливу (сили).

Взагалі в головному нормативно-правовому акті, який регулює діяльність Нацполіції в Україні, Законі України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 року, взагалі не вказано про фізичну підготовку як критерій відбору на посаду поліцейського. Ч.1 ст. 49 Закону України «Про Національну поліцію» встановлено лише такі вимоги до кандидатів: 1) перебувати в громадянстві України; 2) досягнення повноліття (18 років); 3) кандидати повинні мати повну середню освіту. На мою думку, так як завдання, які виконують поліцейські є доволі специфічними та в більшості випадків складними, тому що найчастіше поліцейські застосовують фізичну силу до осіб, які порушують громадський порядок та безпеки, необхідно внести поправку до цього Закону, а саме доповнити ще одну вимогу до кандидатів: «здатність за рівнем фізичної підготовки виконувати, покладені на поліцію зазначеним Законом України завдання та обов'язки» [1].

Існує ще один нормативно-правовий акт, який є провідним у сфері перевірки рівня фізичної підготовки поліцейських. Таким є наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України» від 9 лютого 2016 р. № 90. Цей наказ визначає основні фізичні нормативи для кандидатів на посади в територіальні підрозділи Національної поліції, такими є:

- 1) згинання та розгинання рук в упорі лежачи (для жінок);
- 2) комплексна силова вправа (для чоловіків);
- 3) біг на 100 метрів (для жінок та чоловіків);
- 4) біг на 1000 метрів (для жінок та чоловіків).

Цей наказ також передбачає нормативи й для осіб, які виявили бажання проходити службу в підрозділах поліції особливого призначення:

- 1) підтягування на перекладині;
- 2) комплексна силова вправа;
- 3) біг на 100 метрів;
- 4) біг на 3000 метрів [2].

Як бачимо, вимоги до рівня фізичної підготовки кандидатів на службу в підрозділах особливого призначення мають відмінності від нормативів, які мають складати кандидати на проходження служби в територіальних підрозділах Нацполіції України. Причина цього полягає у деяких відмінностях між функціями поліцейських територіальних підрозділів та особливого призначення, однією з найголовніших є: «...беруть участь у боротьбі з тероризмом...та під час проведення антитерористичних операцій». Для успішного виконання функцій такого характеру кандидатам на проходження служби в підрозділах особливого призначення необхідно мати не лише навички з тактико-спеціальної підготовки (що є теж не менш важливою вимогою), але й фізичну силу, витривалість та швидкість пересування під час виконання оперативних завдань, що й перевіряється під час виконання кандидатами зазначених нормативів з фізичної підготовки [4].

Проаналізувавши ці нормативи можемо зробити висновок, що вони передбачають перевірку в кандидатів: силових здібностей, під час виконання комплексної силової вправи та згинання, розгинання рук в упорі лежачи; швидкості, у вигляді бігу; та витривалості, яка перевіряється під час складання нормативу з бігу на 1000 та 3000 метрів. Отже, можемо зробити висновок, що види нормативів є доволі обгрунтованими та передбачають перевірку здібностей, необхідних для повноцінного та ефективного виконання роботи поліцейського.

Основною проблемою в професії поліцейського є те, що все частіше серед осіб рядового складу відбувається професійне вигорання, через значну перенавантаженість на роботі, перевтому тощо. Через це у діючих поліцейських просто не вистачає сил та часу на вдосконалення своїх силових навичок та рівня фізичної підготовки. Тому, на мою думку, необхідно передбачити, бажано в державних нормативно-правових актах, певні заохочення для поліцейських, які приділяють увагу своєму фізичному здоров'ю. Також, можливо, проводити більшу кількість змагань з різних видів спорту з нагородами у вигляді додаткового відпочинку, збільшення кількості днів у щорічній обов'язковій відпустці тощо [5, 3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 23.04.2018), (дата звернення: 21.08.2022).
2. Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України: наказ МВС України від 09.02.2016 № 90 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-16> (дата звернення: 23.04.2018), (дата звернення: 21.08.2022).
3. С. М. Бортник, «Рівень фізичної підготовки як ключова вимога до кандидата на службу в Національній поліції» URL: <http://orcid.org/0000-0002-5281-6007>
4. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення: наказ МВС України від 04.12.2017 №987. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17#Text> (дата звернення: 21.08.2022)

Волошин Б.Р.

курсант 4-го курсу ФПФОДР НПУ

Порохнявий А.В.

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ІСТОРИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ, ФІЛОСОФСЬКІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ.

Ще задовго до появи поняття «здоровий спосіб життя» вчені минулого високо оцінювали його значення. Так, Гіппократ, який за глибиною мислення випереджав свій час, стверджував, що більшість хвороб виникають від дій, вчинків, думок людини, умов її життя, природних факторів. Крім того, він наголошував на взаємозв'язку між конкретним оточуючим середовищем, якістю праці, побутом, схильністю особистості і можливістю захворювання. Проте лише у другій половині XX століття виникло реальне підґрунтя для розвитку даного поняття, що надало можливість здійснення аналізу сутності та розкриття наукового змісту здорового способу життя.

Поштовхом для збору та систематизації інформації про існуючі загрози здоров'ю, пошуку нових шляхів його покращення постало заснування та розвиток Всесвітньої організації охорони здоров'я (1948 р.). Поширенню такої діяльності сприяв звіт міністра охорони здоров'я Канади «Новий підхід до охорони здоров'я канадців» (1974 р.). В цьому звіті вперше на урядовому рівні було доведено, що медичне обслуговування, яким би воно не було, має лише незначний вплив на стан здоров'я населення, набагато більше здоров'я залежить від способу життя людини.

Отже, найвагомішим чинником в напрямку збереження здоров'я визнається здоровий спосіб життя. Наприкінці 70-х – протягом 80-х рр. XX ст. філософський та соціальний аспекти здорового способу життя найбільш повно розкрилися у роботах видатних науковців І. Брехмана, Г. Царегородцева, С. Чікіна, Є. Чазова, Д. Изуткіна, Ю. Лісичина та інших. Відомий вчений Г. Царегородцев, який займався вивченням філософських і соціальних проблем медицини, стверджував, що головне у формуванні здорового способу життя – сама людина, мотиви її вчинків, спосіб мислення, що тільки у разі відмови від традиційного медичного поняття здорового способу життя як переліку гігієнічних умов існування людини можна покращити стан суспільного здоров'я. Розглядається й питання відповідального ставлення до власного здоров'я. Наголошується, що значну роль у цьому відіграють фактори суб'єктивного порядку, адже у своєму бутті людина відповідальна за свій спосіб життя.

У наукових дослідженнях вченого Ю. Лісичина здоровий спосіб життя визначається як «спосіб життєдіяльності, спрямований на зміцнення і покращення здоров'я людей», при цьому «спосіб життя», на думку дослідника, містить в собі чотири категорії: економічну – «рівень життя», соціологічну – «якість життя», соціально-психологічну –

«стиль життя», соціально-економічну – «устрій життя». Сучасні дослідження феномену «здоровий спосіб життя» не дають однозначного його визначення. Якщо за традиційними уявленнями це поняття означало відсутність шкідливих звичок, наявність раціонального харчування, оптимального рухового режиму та загартовування, то сьогодні до нього додалася потреба раціональної організації праці, побуту та підвищення імунітету людини. Так, на думку Т. Бойченко, Н. Колодій, «здоровий спосіб життя – це сукупність форм життєдіяльності людини, яка забезпечує її здоров'я та успішний життєвий шлях.

Власне, це – гармонійна життєдіяльність людини, що сприяє зміцненню і збереженню здоров'я. Всесвітня організація охорони здоров'я характеризує здоров'я як стан повного фізичного, духовного та соціального благополуччя. За даними цієї організації здоров'я людини на 50-55 % визначається умовами і способом її життя, на 25% – екологічними умовами, на 15-20% воно обумовлено генетичними факторами і лише на 10-15% – діяльністю системи охорони здоров'я.

Очевидно, що першорядна роль у збереженні і формуванні здоров'я належить самій людині, її цінностям та установкам, ступеню гармонізації її внутрішнього світу та відносин з оточенням, її особистого способу життя. Щодо складових здорового способу життя, ВООЗ чітко визначила, що це – фізичне виховання і спорт, раціональне харчування, відповідальність кожного за стан свого здоров'я.

Фізична активність є одним з ключових аспектів здорового способу життя. Вона робить людину не тільки фізично привабливішою, але й істотно покращує її здоров'я, позитивно впливає на тривалість життя, в першу чергу активної її частини. Як фізіологічний процес фізична активність властива будь-якій людині. Вона може бути низькою, якщо людина усвідомлено або вимушено веде малорухливий спосіб життя і, навпаки, високою, наприклад, у спортсмена. Низька фізична активність (гіподинамія) може бути причиною розвитку м'язової атрофії. Якщо гіподинамія поєднується з погрішностями в харчовому раціоні (прийом висококалорійної їжі у великій кількості), це неминуче приведе до розвитку ожиріння. Висока фізична активність супроводжується збільшенням м'язової маси (гіпертрофією), зміцненням кісток скелета, підвищенням рухливості суглобів.

На мою думку, процес виховання свідомого ставлення студентства до власного здоров'я, здоров'я інших людей варто здійснювати шляхом передачі знань і формування умінь і навичок зміцнення та збереження здоров'я, виконання практичних дій здорового способу життя. Саме в молоді роки відбувається сприйняття певних норм та зразків поведінки, усвідомлення потреб та мотивів, визначення ціннісних орієнтацій, інтересів та уявлень. Поведінкові чинники можуть бути як сприятливими, так і шкідливими для здоров'я, що залежить від вибору способу життя конкретною особою. Щоб вплинути на поведінку людини, необхідні зусилля з боку сім'ї, суспільства і безумовно самої людини. Тому так важливо проводити в життя послідовну систему активних дій усіх учасників навчально-виховного процесу. Сам процес має бути спрямований на створення здорового середовища для формування таких важливих життєвих навичок, які ведуть до збереження, зміцнення та відтворення здоров'я і орієнтують на утвердження здорового способу життя, розвиток духовно, психічно, фізично та соціально здорової особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Постанова ВРУ «Про рекомендації парламентських слухань про становище молоді в Україні «Молодь за здоровий спосіб життя»». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011. – № 24. – С. 173.
2. Амосов Н.М. Енциклопедія Амосова. Алгоритм здоров'я. Людина і суспільство / Н.М. Амосов. - М: ТОВ «Вид-во АСТ», 2007. – 464 с.
3. Бондаренко О.М. Цінність здоров'я серед пріоритетів студентської молоді / О.М. Бондаренко, М.Г. Чобітько // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини», 2010. – Випуск 3. – С.160–166.
4. Бутов Р.С. Здоровий спосіб життя, як один з основних чинників збереження та зміцнення здоров'я / Р.С. Бутов // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини», 2009. – Випуск 2. – С.144–146.
5. Піндер Л. Новий погляд на структуру: Вивчення становища щодо розвитку політики пропагування здоров'я в Канаді / Л. Піндер // Пропагування здоров'я. – Видавництво Оксфордського університету, 1988. – Т. 3. – № 2. – С. 205–212.
6. Черній В. Історичні аспекти розвитку поняття здорового способу життя. / В. Черній // Проблеми формування здорового способу життя молоді: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, магістрантів та аспірантів: Під заг. ред. Сіренко Р.Р. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – С. 57-63.
7. Шлозберг С. Про здоровий спосіб життя / С. Шлозберг, Л. Непорент - М: . Ізд. Дом «Вільямс», 2009 – 256 с

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Hovdi Anastasiia Valentynivna

*Student of the philological department
(English language and literature), MA*

*Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education
Berehove, Ukraine*

Scientific supervisor: Banias Volodymyr Volodymyrovich

PHD, Associate Professor

*Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education
Department of Philology,
Berehove, Ukraine*

INTERACTION OF LANGUAGE AND CULTURE

Language, culture, person are mutually interacted. What is the nature and principles of this interaction?

Linguistic and cultural studies is the study of the interaction between language, which is a “carrier” of cultural information, culture with its established principles, and a person who creates this culture using language. Linguoculturology is closely connected with several sciences, such as linguistics and cultural studies, ethnography and psycholinguistics. The subject of study of this science is language units, such as vocabulary, mythologized language units (rites and beliefs, rituals and customs enshrined in language), phraseological units; standards, stereotypes, symbols; metaphors and images of language; language behavior; elements of language etiquette. Thus, linguistic and cultural studies investigate living communication processes, namely the connection of linguistic elements with the culture and mentality of the people, i.e. their mass consciousness, traditions, customs, etc.

Culture is a system of meanings that directs human activity to master the world around. The ancient system of ideas about culture was based on two concepts: Paideia means education, upbringing (in relation to a person) in Greek tradition.

Cultura means cultivation (in relation to nature) in Roman tradition.

Starting with Cicero, culture was understood as the “processing” of the soul, i.e. the combination of two aspects. In a broad sense, culture is a way for a person to master the world and improve himself. In this system, language plays the role of a kind of communicative element that can ensure intergenerational transmission of cultural values and intercultural communication.

The central element of culture as a system is the person who creates culture.

Human existence in culture is objectified in the form of a symbolic and sign system, which is language. Since the nineteenth century, the problem of the correlation between language and culture has been one of the key issues in linguistics. The works of J. Grimm, R. Rusk, W.

Humboldt, and A. Potebnya became the foundation on which a new scientific field, linguistic and cultural studies, grew.

The following thoughts of W. Humboldt became the basic elements of the new field of scientific knowledge:

- material and spiritual culture are embodied in language;
- any culture is national, national character is expressed in language, which has a specific internal form that corresponds to a special system of thinking and worldview;
- The internal form of language is an expression of the spirit of the people and their culture;
- language is a mediator between a person and the world around him/her

Since these elements are key to the conceptual understanding of linguistic and cultural knowledge, it is W. Humboldt who is considered to be the “father” of linguistic and cultural studies as a science [4].

To sum up, language is a part of culture, a reflection of the specifics of the national worldview, in the language-culture-human system, it is the human being who occupies a key place as a creator and interpreter of meanings transmitted through language.

REFERENCES:

1. Нідзельська Ю.М. Актуальні проблеми лінгвокультурології: Навчально – методичний посібник / Ю.М. Нідзельська. – Житомир, 2014. – 84с.
2. Потапенко О. І. Українська лінгвокультурологія / О.І. Потапенко, Я.О. Потапенко, Л.П. Кожуховська, Т.В.Чубань, Т.М. Левченко, І.В. Бурчик. – Корсунь-Шевченківський: Видавець В.М. Гаврищенко, 2014. – 349с.
3. Кононенко В.І. Концепти українського дискурсу / В.І. Кононенко. — Київ-Івано-Франківськ: Плай, 2004. — 248 с.
4. Wilhelm von Humboldt, *The Limits of State Action* - Cambridge University Press, 2015. – 224p.

**Володимир Баняс,
Наталія Баняс**

ВІРШ «ПІД НЕБОМ» ГАНСА БЬОРЛІ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЕТ НОРВЕГІЇ ВПЕРШЕ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Норвежець Ганс Бьорлі (Hans Børli, 1918–1989) по-своєму підтверджує долю митців із т.зв. «малих» народів: у себе на Батьківщині він здобув статус національного поета ще за життя, однак за її межами майже не відомий і не перекладався (навіть англійською мовою).

За даними всіх доступних джерел, Ганс Бьорлі не написав жодного вірша звичними способами — ручкою-олівцем на папері чи б'ючи пальцями по клавішах машинки-комп'ютера. Провівши більшу частину життя в лісі, він там і творив — у бараках, хижках, біля відкритих багать просто неба, записуючи текст на тому, що мав під руками. Й уже пізніше приводив усе до ладу за столом, коли ненадовго «повертався до цивілізації» [1]...

Українською Ганса Бьорлі досі не перекладали. Зокрема, обійдено увагою, правдоподібно, найвідоміший його вірш — «Під небом» (надрукований 1970 року у збірці «Зимородок», Isfuglen).

Наводимо оригінал [2]:

Under himmelen

Tro ikke at
jeg kommer fra små forhold!
Himmelen stod alltid
åpen over meg.

Jeg levde mine år
med Syvstjernen som nabo
og vinden som omgangsvenn. Jeg kjenner
de lave maurstiene
mellom brukne strå på jorda,
men også lengselens kongevei av lys
med Guds fotspor står tegnet
i stjernestøvet.

Jeg er et menneske. Jeg har
erkjent storheten i dét
å være så uendelig liten.

Тепер подаємо найперший переклад поезії «Під небом» українською мовою:

Не вір, що
я родом із бідної сім'ї!
Небо завжди стояло
розкрите наді мною.

Я прожив свої роки
із Великим Ковшем як сусідом
і вітром як супутником. Я знаю
низькі мурашині стежки
між зламаними соломинками на землі,
а ще печалі освітленої королівської дороги,
де на зоряному пилу
відбилися Божі сліди.

Я людина. Я визнав
велич того, що означає
бути таким безкінечно малим.

Що зразу привертає увагу в цьому творі?

Насамперед суто «нордичний» стоїцизм: життя сприймається з усіма складнощами, котрі, однак, не повинні позбавляти людину почуття гідності.

Другий аспект — специфіка стилістики. З одного боку, у вірші проста мова, із другого — текст має кілька відверто «темних» місць, які, підозрюємо, можуть «висвітлити» лише співвітчизники поета (як-от згадку про «освітлену королівську дорогу»).

Зрештою, згадаємо про парадокс. У світі, в т.ч. англomовному, актуальний спалах інтересу до Ганса Бьорлі виник 2022 року з виходом на телекрани норвезького детективного серіалу «Фенріс», Fenris [3]: у заключній, шостій, серії один із головних героїв, хлопчик-підліток, читає над могилою свого діда якраз поезію «Під небом». Показово, що українською мовою цей серіал, доволі високо оцінений критиками, так і не переклали...

ЛІТЕРАТУРА

1. <https://hansborli.no/diktsamling/> (дата звернення: 04.10.2024).
2. <https://hansborli.no/dikt/under-himmelen/> (дата звернення: 04.10.2024).
3. <https://www.imdb.com/title/tt15304076/> (дата звернення: 04.10.2024).

Зіненко Н.В.

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ПРИКЛАДАХ З АНГЛОМОВНИХ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

В сучасних умовах повномасштабної військової агресії РФ проти України одним із перспективних завдань сучасного перекладознавства є дослідження особливостей військового перекладу, а також стратегій, які необхідно використовувати під час здійснення перекладу.

При перекладі військових термінів з англійської мови українською важливо урахувати складності, спричинені розбіжністю в граматичному складі мов, можливою багатозначністю терміну, неоднорідністю сучасних спеціальних терміносистем, а також складності, пов'язані з розвинутою системою аббревіації та скорочення термінів [2, с. 191].

Одна з головних проблем під час перекладу військових термінів – це явище полісемії, тобто наявності кількох значень у одного і того ж слова. Багато англійських термінів мають декілька інтерпретацій у різних контекстах. Наприклад, слово “engagement” може вказувати на різні фази бойових дій або стратегії залежно від контексту. У військовому жаргоні “engagement” може означати як “зобов'язання”, так і “бойове зіткнення” [4]. Вибір правильного перекладу залежить від загального змісту тексту та контексту. В українських ЗМІ термін може бути перекладений як “бойове зіткнення” або “участь у бойових діях”, що відображає відповідний контекст.

Подібно до цього, термін “operation” може означати як військову операцію, так і функціонування або діяльність залежно від контексту. Наприклад, в англійських новинах термін “peacekeeping operation” перекладається на українську як “миротворча операція”, тоді як у іншому контексті це слово може означати загальну військову діяльність [7].

Іншою проблемою є те, що багато військових термінів англійської мови не мають прямих еквівалентів в українській. Ця проблема може бути пов'язана з різницею у військовій структурі, термінах та звичаях між англійськими країнами та Україною. Наприклад, термін “collateral damage”, що в англійських ЗМІ часто вживається для позначення побічних втрат серед цивільного населення під час військових дій, не має точної еквівалентності в українській. У перекладацькій практиці цей термін часто перекладається як “супутні втрати”, проте такий варіант не завжди відображає сутність терміну. “Collateral damage” не лише стосується побічних втрат, але також має негативне значення, що підкреслює ненавмисність або непередбачуваність таких втрат [5]. Ще один приклад – термін “force projection”, що позначає здатність військових сил здійснювати свої операції в будь-якій точці світу. В українській мові цей термін може бути переданий як “проекція сили”, але це калька, що не завжди розуміється у відповідному контексті. Найбільш адекватним перекладом може бути “застосування військової сили на віддалених територіях” [5].

Ще однією проблемою для перекладу є значна кількість аббревіатур та скорочень в англомовних ЗМІ, що висвітлюють військові дії. Наприклад, аббревіатури “IED” (Improvised Explosive Device) або “ROE” (Rules of Engagement) вимагають або детального пояснення, або розшифровки під час перекладу. “IED” часто перекладається як “саморобний вибуховий пристрій”, однак такий варіант перекладу не завжди передає весь спектр значень цього терміну, зокрема небезпеку і непередбачуваність таких пристроїв [5]. Аббревіатура “ROE” перекладається як “правила ведення бою”, що є досить точним перекладом. Однак у деяких контекстах цей термін може потребувати більш розширеного пояснення, особливо якщо йдеться про складні юридичні або дипломатичні питання, пов’язані з використанням військової сили [5]. У промові британського експрем’єр-міністра Бориса Джонсона зустрічаємо аббревіатуру NLAWS, яка означає шведсько-британський протитанковий комплекс малої дальності [6]. Терміни-неологізми, навіть представлені аббревіатурами й скороченнями, можуть мати декілька варіантів в українській мові, зокрема HIMARS передається як ХІМАРС, ГІМАРС, ХАЙМАРС. Зауважимо, що нові лексичні одиниці військової сфери (назви озброєння тощо) можуть відтворюватися в українській мові за допомогою прийому прямого включення, використання оригінального написання терміну. Так, Javelin, Bayraktar, HIMARS, ATACMS, NASAMS вживаються в оригінальному написанні латиницею в українських текстах, зокрема в мас медіа [2, с. 191].

Часто перекладачі стикаються з необхідністю калькувати англійські терміни через відсутність прямих відповідників в українській мові. Такі кальки не завжди є адекватними і можуть призвести до зміщення значень. Наприклад, термін “boots on the ground” дослівно перекладається як “чоботи на землі”, що є калькою і не передає реального значення терміну. В англомовних ЗМІ цей термін використовується для позначення наземної присутності військових сил у певному регіоні. Точніший переклад – “наземні сили” або “війська на місці” [5]. Подібно до цього, термін “red line”, що в англомовних ЗМІ використовується для позначення межі, яку не можна переходити без наслідків, у перекладі на українську часто передається як “червона лінія”. Однак цей переклад не завжди є адекватним, оскільки в деяких контекстах може бути необхідно більш детально пояснити значення цієї метафори.

Озброєння і тактика також вимагають точності під час перекладу, оскільки неправильний переклад може призвести до неправильного розуміння події або ситуації. Наприклад, термін “airstrike” перекладається як “авіаудар”. Однак у деяких контекстах термін може мати додаткові значення, такі як “бомбардування” або “атака з повітря”, залежно від типу операції [5]. Термін “insurgent” часто перекладається як “повстанець”, однак у контексті сучасних військових конфліктів цей термін може також означати “бойовика” або “партизана”. Важливо враховувати політичний і культурний контекст, у якому вживається цей термін. Наприклад, в англомовних ЗМІ термін “insurgent” може мати негативну конотацію, тоді як у деяких українських медіа його можуть використовувати у нейтральному або навіть позитивному значенні залежно від політичних уподобань.

Окрім лінгвістичних труднощів, переклад військової термінології потребує також культурної та політичної адаптації. Наприклад, термін “freedom fighters”, що в англомовних ЗМІ використовується для позначення військових груп, які борються за свободу проти окупаційних сил, може бути неправильно сприйнятий в українському контексті, де цей термін може асоціюватися з історичними подіями або сучасними

військовими формуваннями. У такому випадку перекладач має адаптувати термін до української реальності або додати пояснення для точнішого сприйняття.

Варто звернути увагу на основні перекладацькі стратегії, які використовуються під час перекладу військової термінології:

1. Використання спеціалізованих військових словників – для досягнення точності та уникнення неточностей перекладачі мають використовувати спеціалізовані військові словники, що допомагають знайти найбільш точні відповідники військових термінів. Важливо, щоб перекладачі знали не лише загальні значення термінів, а й вузькоспеціалізовані варіанти в контексті сучасних конфліктів.

2. Контекстуальний аналіз – для точного перекладу військових термінів надзвичайно важливо враховувати контекст, у якому використовується термін. Наприклад, слово “drone” може перекладатися як “дрон” або “безпілотник”, залежно від контексту і змісту [5].

3. Компроміс між дослівним та адаптованим перекладом – перекладач має зважати на те, що не всі терміни можна перекласти дослівно, і деякі з них вимагають адаптації для кращого сприйняття в українській мові. Наприклад, термін “green berets” краще адаптувати як “зелені берети”, оскільки цей термін вказує на конкретний військовий підрозділ.

4. Аналіз військової термінології в межах конкретного військового конфлікту – важливо звертати увагу на специфіку термінів залежно від географії та політичного контексту військових дій. Наприклад, терміни, що використовуються під час військових конфліктів на Близькому Сході, можуть мати інші конотації порівняно з конфліктами в Україні.

Переклад військової термінології з англійської на українську мову вимагає не лише глибокого знання мови оригіналу, але й уважного аналізу контексту, культурних та політичних реалій. Аналіз прикладів з англомовних ЗМІ показує, що основні труднощі під час перекладу пов'язані з полісемією, відсутністю прямих еквівалентів, аббревіатурами та калькуванням. Правильна стратегія перекладу включає використання спеціалізованих словників, контекстуальний аналіз та адаптацію термінів до української культури. Це допомагає уникнути перекладацьких помилок і зробити переклад максимально адекватним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Ю.П., Долинський Є.В. Особливості перекладу англійської військової термінології // Актуальні проблеми філології та перекладознавства, 2020. № 20. С. 17–21.
2. Лисичкіна І.О., Лисичкіна О.О. Сучасна військова лексика в аспекті англо-українського перекладу // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія, 2022. № 57. С. 190–193.
3. Стародубцева А., Талавіра Н. Специфіка перекладу військової термінології в англомовних онлайн-новинах під час висвітлення війни в Україні // Молодий вчений. Філологічні науки, 2023. № 7 (119). С. 57–62.
4. Dictionary of military and associated terms. URL: <https://irp.fas.org/doddir/dod/dictionary.pdf>
5. English-Ukrainian Military dictionary. URL: <https://english-military-dictionary.org.ua/>
6. Prime Minister Boris Johnson's address to the Ukrainian Parliament: 3 May 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-minister-boris-johnsons-address-to-the-ukrainian-parliament-3-may-2022>.
7. United Nations. Security Council. URL: <https://main.un.org/securitycouncil/en/content/repertoire/peacekeeping-missions>

Петренко Олександр Андрійович
студент 2-го курсу магістратури

Ніжинський державний університету

ВИРАЖЕННЯ ПРОХАННЯ ПРО ДОПОМОГУ У ЗВЕРНЕННЯХ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО НА ПЛАТФОРМІ TWITTER

Одним із найочевидніших чинників є розвиток і поширення соціальних мереж, які сприяють підвищенню соціальної активності в сучасному суспільстві. Їхнє впровадження змінило саму суть комунікації, і тепер навіть не можна уявити життя без таких платформ, як *Facebook* і *Twitter*.

Соціальні мережі — це інтернет-сервіси, які дозволяють створювати облікові записи та приєднуватися до різних груп, де можна обговорювати будь-які теми, висловлювати свою думку та ділитися актуальною інформацією. Вони надають людям можливість відновлювати контакти зі старими друзями, знаходити нових знайомих та обмінюватися особистою інформацією, фотографіями, відео й іншим контентом. Значення соціальних мереж як засобу комунікації та обміну інформацією є дуже вагомим. Вони сприяють широкій взаємодії між людьми, незалежно від їхнього географічного розташування чи мобільності. Такі аспекти діяльності в соціальних мережах, як участь у спільнотах, обмін думками, досвідом та ідеями, пришвидшують процес формування глобальної спільноти [1].

Соціальні мережі відкривають перед користувачами широкий спектр можливостей для комунікації та обміну інформацією, з'єднуючи людей з різних куточків світу. Однією з таких платформ є *Twitter*, який не лише полегшує взаємодію між людьми, але й дозволяє знаходити теми для обговорення за допомогою коротких повідомлень і хештегів. *Twitter* — це соціальна медіа яка надає можливість користувачам взаємодіяти з іншими людьми та знаходити цікаві теми для обговорення. Щоденно її використовують понад 229 мільйонів активних осіб. Через *Twitter* можна переглядати та публікувати короткі повідомлення до 280 символів, котрі групуються за хештегами, наприклад, *#education* [2].

Соціальні мережі, такі як *Twitter*, відкривають можливості для комунікації та обміну інформацією, що стає особливо важливим для тих, хто потребує підтримки у досягненні своїх цілей. Завдяки цим платформам користувачі можуть не лише взаємодіяти, але й отримувати інформаційну або емоційну допомогу в різних аспектах життя.

Допомога — це процес надання підтримки, або ресурсів особі чи групі, що потребують сприяння в досягненні певної мети або вирішенні проблеми. Допомога може мати різні форми, включаючи фізичну, емоційну, фінансову чи інформаційну підтримку. Вона може надаватися в різних контекстах, таких як особисті стосунки, професійна діяльність, гуманітарні ініціативи чи соціальні служби. Мета допомоги — полегшити труднощі, сприяти розвитку або забезпечити необхідні умови для досягнення бажаних результатів [3].

Допомога охоплює різноманітні форми підтримки, які спрямовані на полегшення труднощів або сприяння у вирішенні проблем. Особливо це стосується кризових ситуацій, де людська солідарність і співчуття відіграють ключову роль. Яскравим

прикладом такої допомоги є поточна ситуація в Україні, яка демонструється через пости президента України Володимира Зеленського.

Стратегія прохання може бути виражена такими словами: *help, assist, need, urge, give support, contribution, to mobilize support/resources etc.*

Стратегія похвали може бути прямою або непрямую, що продемонстровано в прикладах (1) та (2):

(1) *It is entirely justified for Ukrainians to respond to Russian terror by any means necessary to stop it. Every day and night, our cities and villages endure enemy attacks. Just in the past week, Russia has launched over 160 missiles of various types, 780 guided aerial bombs, and 400 strike UAVs of different kinds against our people. To fully protect and safeguard our cities from this aggression, we need greater support for Ukraine's rightful response. This includes decisions to carry out long-range strikes on Russia's missile launch sites, destroy Russian military logistics, and conduct joint efforts to shoot down missiles and drones – everything that will help us resist Russian evil* [4]. – У цьому прикладі виражене пряме прохання про допомогу у реченні: «*we need greater support for Ukraine's rightful response*» Тут Володимир Зеленський чітко просить про допомогу, використовуючи фразу «*we need greater support*» Додатково, у тексті вказано конкретні види підтримки, які необхідні Україні, зокрема: «*long-range strikes on Russia's missile launch sites*» «*destroy Russian military logistics*» та «*conduct joint efforts to shoot down missiles and drones*». Це підкреслює терміновість і важливість підтримки з боку міжнародних партнерів для захисту українських міст від агресії.

(2) Непряме прохання про допомогу — це прохання, яке не висловлюється прямо, а натякає на потребу в підтримці, що показано у прикладі:

Russia is once again terrorizing Kharkiv, striking civilian infrastructure and the city itself. As of now, there are over 30 wounded. All necessary forces have been deployed for the rescue operation. But to stop this terror, all necessary global forces must be mobilized. What's required isn't extraordinary effort, but the sufficient courage of leaders – the courage to give Ukraine everything it needs to defend itself [5].

У цьому прикладі реалізується непряме прохання про допомогу в реченні «*all necessary global forces must be mobilized*». У цьому прикладі реалізується непряме прохання про допомогу в реченні «*all necessary global forces must be mobilized*». Це речення підкреслює нагальність надання допомоги Україні для зупинки російського терору. Крім того, вираження «*the courage to give Ukraine everything it needs to defend itself*» слугує закликом до міжнародних союзників і партнерів, акцентуючи на необхідності надати Україні всі ресурси, які вона потребує для захисту своєї незалежності та життя українців.

У цій роботі показується, як соціальні мережі допомагають людям спілкуватися та обмінюватися інформацією. Платформи, такі як *Twitter*, створюють можливості для взаємодії та отримання підтримки. Аналіз висловлювань Володимира Зеленського ілюструє, як він звертається за допомогою, використовуючи як прямі, так і непрямі прохання. Це підкреслює важливість міжнародної підтримки для захисту України. Приклади показують, як слова можуть об'єднувати людей і допомагати у важчі часи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вальковський Б. Як соціальні мережі впливають на суспільство та бізнес. URL: <http://surl.li/yxzmfi> (дата звернення: 03.10.2024).
2. Twitter стратегія — про активність, контент та швидку взаємодію. URL: <https://www.prostir.ua/?kb=twitter-stratehiya-pro-aktyvnist-kontent-ta-shvydku-vzajemodiyu> (дата звернення: 01.10.2024).
3. Merriam Webster dictionary. URL: <http://surl.li/rnenen> (дата звернення: 02.10.2024).
4. Zelenskyy, V. It is entirely justified for Ukrainians to respond to Russian terror by any means necessary to stop it. Every day and night, our cities and villages endure enemy attacks. URL: <https://x.com/ZelenskyyUa/status/1830153715141001423> (дата звернення: 03.10.2024).
5. Zelenskyy, V. Russia is once again terrorizing Kharkiv, striking civilian infrastructure and the city itself. As of now, there are over 30 wounded. URL: <https://x.com/ZelenskyyUa/status/1830218987952640390> (дата звернення: 03.10.2024).

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Атаманюк Ростислав Романович

курсант 4 курсу ФПФПДРНПУ,

Науковий керівник: Волков Юрій Михайлович

доцент кафедри вогневої підготовки

*Дніпровський державний університет внутрішніх справ
(м. Дніпро)*

ПРАВОВІ ТА ПРАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

Закон України “Про запобігання корупції” виділяє два види конфлікту інтересів: потенційний конфлікт інтересів – у особи наявний приватний інтерес у сфері, в якій вона виконує свої представницькі чи службові повноваження, що може вплинути на неупередженість чи об’єктивність прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. Реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її представницькими чи службовими повноваженнями, що впливає на неупередженість чи об’єктивність прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень [1].

Слід зазначити, що наявність конфлікту інтересів не обов’язково призводить до фактів корупції, однак істотно підвищує ризик вчинення корупційних діянь та є по суті їх передумовою.

Конфлікт інтересів можна врегулювати самостійно або ззовні, тобто вирішити розпорядчим актом керівника або керівним органом, або. В першому випадку мова йде про дії, які працівник може вчинити особисто, для вирішити певного питання. Самостійне врегулювання конфлікту інтересів здійснюється шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу з наданням підтверджуючих це документів керівнику органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади, або безпосередньому керівнику. Інших способів самостійного врегулювання конфлікту інтересів законодавець не передбачив. Тому у більшості випадків доведеться покладатися на зовнішнє врегулювання [2].

Правила врегулювання конфлікту інтересів у діяльності деяких категорій осіб, окрім Закону, визначаються законами, які регулюють засади діяльності та статус відповідних посадових осіб та органів.

До таких осіб належать:

1. міські, сільські, селищні голови, секретарі міських, сільських, селищних рад;
2. депутати місцевих рад;
3. керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України;
4. голови та заступники голів обласних та районних рад;
5. народні депутати України;

6. судді;
7. судді Конституційного Суду України;
8. народні депутати України;
9. члени Кабінету Міністрів України [3].

Особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник у діяльності окремих категорій осіб, уповноважених на виконання місцевого самоврядування або функцій держави:

1. Правила врегулювання конфлікту інтересів в діяльності Президента України, народних депутатів України, членів Кабінету Міністрів України, керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, суддів Конституційного Суду України, суддів, голів, заступників голів обласних та районних рад, міських, сільських, селищних голів, секретарів міських, сільських, селищних рад, депутатів місцевих рад визначаються законами, які регулюють статус відповідних осіб та засади організації відповідних органів.

2. У разі виникнення потенційного чи реального конфлікту інтересів у особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу (комітету, колегії, комісії тощо), вона не має права брати участь у прийнятті рішення цим органом. Про конфлікт інтересів такої особи може заявити будь-який інший член відповідного колегіального органу або учасник засідання, якого безпосередньо стосується питання, що розглядається. Заява про конфлікт інтересів члена колегіального органу заноситься в протокол засідання колегіального органу. У разі якщо неучасть особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу, у прийнятті рішень цим органом призведе до втрати правомочності цього органу, участь такої особи у прийнятті рішень має здійснюватися під зовнішнім контролем. Рішення про здійснення зовнішнього контролю приймається відповідним колегіальним органом [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Національне агентство з питань запобігання корупції. Про конфлікт інтересів. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/pokaznyky-diyalnosti-departamentu/> (Дата звернення 23.09.2024)
2. Головне управління Держгеокадастру у Чернівецькій області. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. URL: <https://chernivetska.land.gov.ua/zapobihannia-ta-vrehuliuвання-konfliktu-interesiv-2/> (Дата звернення: 23.09.2024)
3. Національне агентство з питань запобігання корупції. Про конфлікт інтересів. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/category/konflikt-interesiv/6-osoblyvosti-vregulyuvannya-konfliktu-interesiv-shho-vynyk-u-diyalnosti-okremykh-kategorij-osib-upovnovazhenykh-na-vykonannya-funktsij-derzhavy-abo-mistseвого-samovryaduvannya/> (Дата звернення: 23.09.2024)
4. Поняття конфлікту інтересів згідно Закону України. URL: <https://oda.od.gov.ua/wp-content/uploads/2021/02/ponyattya-konfliktu-interesiv-zgidno-zakonu-ukrayiny-pro-zapobigannya-korupczii.pdf> (Дата звернення: 23.09.2024)

Візер А.Є.
студентка 3 курсу
Навчально-наукового інституту права та
міжнародно-правових відносин
Науковий керівник – к.ю.н., доцент
доцент кафедри публічного та приватного права **Мазур А.В.**
Університет митної справи та фінансів
(м. Дніпро)

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В ПЕРІОДІ ВОЄННОГО СТАНУ

Митний контроль – важлива складова забезпечення економічної та національної безпеки нашої держави. Тлумачення поняття «митного контролю» міститься в п. 24 ч. 1 ст. 4 Митного кодексу України (далі – МКУ): «митний контроль - сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку»[2]. Ураховуючи активний євроінтеграційний поступ України, розробку адаптованої до європейського нової редакції Митного кодексу України, варто звіряти відповідну митну термінологію. У Митному кодексі Європейського Союзу в ч.3 ст. 5 термін «митний контроль» означено, як конкретні дії, які виконують митні органи для того, щоб забезпечити дотримання митного законодавства та іншого законодавства, що регулює прибуття, вибуття, транзит, переміщення, зберігання та кінцеве використання товарів, переміщуваних між митною територією Союзу та країнами або територіями, які не є частиною такої території, та перебування і переміщення на митній території Союзу товарів із третіх країн і товарів, поміщених під процедуру кінцевого використання [5].

Вищенаведене дає підстави стверджувати, що митний контроль – це сукупність засобів, дій, операцій та заходів компетентних владних органів, які полягають в запобіганні правопорушення у сфері перетину товарів та транспортних засобів через митний кордон держави та виникненню небажаних наслідків, зумовлених недотриманням митного законодавства. Хто виступає компетентним органами в даній сфері? Відповідь міститься в ч.2 ст. 318 МКУ, де вказано, що митний контроль здійснюється виключно митними органами відповідно до МКУ та інших законів України[2].

Контрольно – перевірочні заходи митних органів забезпечують ефективному регулюванню зовнішньоекономічної діяльності, виявляючи при цьому та попереджаючи правопорушення у сфері перетину митного кордону товарами та транспортними засобами.

Отже, митний контроль являє собою систему заходів, котрі забезпечують боротьбу із можливими митними ризиками. Початок повномасштабного вторгнення, запровадження воєнного стану – все це породило нові ризикові ситуації для здійснення митної політики. У зв'язку з необхідністю адаптувати процеси митної політики до умов воєнного стану були впроваджені спеціально-правові та організаційні заходи, спрямовані на забезпечення

національної безпеки, стабільності економіки та запобігання контрабанді. Дані нововведення законодавства впливають на організацію роботи митних органів, адже варто забезпечити безперерйне постачання гуманітарної допомоги, ресурсів міжнародної допомоги та забезпечувати належну безпеку кордонів. У період воєнного стану досить важливим є питання належного здійснення митного контролю, адже від нього напряду залежить національна безпека, а тому варто детально проаналізувати його особливості.

Одним із перший змін до Митного кодексу на період дії воєнного стану було внесено Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 року № 2142-IX. Даний Закон уніс зміни до Митного кодексу України в частині зупинення проведення митними органами документальних перевірок дотримання вимог законодавства з питань митної справи, у тому числі щодо своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів при переміщенні товарів через митних кордон України[4].

Вплив даного Закону виражається в наступному: зупинення документальних перевірок спрощує процес переміщення товарів через кордон, що сприяє швидкому постачанню необхідних ресурсів, міжнародної допомоги. Також сприяє стабільній роботі ринків та підтримці економічної активності в умовах воєнного стану, що є ключовим для підтримки обороноздатності країни в усіх його аспектах та забезпечення населення товарами першої необхідності.

Іншим нормативним актом, який вносить зміни в процеси митного контролю є Постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2023 року №953 «Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану», яка змінила Постанову Кабінету Міністрів України від 1 березня 2022 року №174 «Деякі питання гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану»[1]

Дана постанова передбачає спрощений порядок ввезення гуманітарної допомоги від іноземних партнерів. Для ввезення товарів гуманітарної допомоги на період воєнного стану не застосовуються стандартні порядки митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги, що діяли до початку повномасштабного вторгнення. Товари, які є гуманітарною допомогою, ввозяться на митну територію України відповідно до вказаного Порядку, за декларативним принципом без прийняття відповідного рішення спеціально уповноваженими державними органами з питань гуманітарної допомоги та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності шляхом подання декларації. Крім цього, Постановою чітко визначений процес декларування, наприклад перед початком декларування, отримувач товарів, повинен здійснити внесення інформації про перелік товарів, що визнаються гуманітарною допомогою, до автоматизованої системи та після цього такому переліку автоматично присвоюється код гуманітарної допомоги (подання декларації без даного коду не дозволяється), що буде засвідчувати визнання товарів, як гуманітарна допомога і вже після цього настає процес декларації, виконання всіх прописаних процесів є важливою умовою для законного перетину гуманітарної допомоги через митний кордон[1].

Отже, спрощений порядок ввезення гуманітарної допомоги, котрий передбачався проаналізованою Постановою, є одним із найважливіших кроків для забезпечення належного, оперативного надходження товарів, яких потребує України в даних умовах – умовах воєнного стану. Відмова від стандартних митних процедур та дозвільних

документів, забезпечення декларативного принципу оформлення товарів дозволило суттєво прискорити процес постачання гуманітарної допомоги, що є надважливим для підтримки постраждалого населення внаслідок дій держави – агресора та забезпечення стабільної роботи всіх державних установ. Дана Постанова займає провідне місце у забезпечення гнучкості та оперативності в процесі надходження міжнародної підтримки у таку надскладну ситуацію для країни.

Однією із останніх змін у “митному законодавстві воєнної доби” є новели Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо особливостей здійснення митного контролю та митного оформлення окремих категорій товарів» від 20.03.2024 № 3613-IX, який, так би мовити, відновив повноваження митних органів, що їх вони мали до 24 лютого 2022 року. Даним Законом було поновлено повноваження митних органів на проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, які були тимчасово зупинені Законом № 2142-IX, про який говорилося вище. Крім цього, Законом поновлено проведення планових виїзних документальних перевірок, позапланових виїзних документальних перевірок, невиїзних документальних перевірок, зустрічних звірок. Митним органами надано повноваження поновити документальні перевірки, розпочаті та не завершені до 24 лютого 2022 року та вказується на те, що з 1 травня 2024 року документальні перевірки дотримання вимог законодавства України з питань митної справи проводяться за наявності безпечних умов для їх проведення[3].

На наш погляд, поновлення практики проведення документальних перевірок дозволяє посилити контроль за дотриманням митного законодавства, що є ключовим у забезпеченні прозорості митних операцій та недопущання правопорушень. Крім цього, зміни слугують забезпеченню балансу між безпекою та інтересами держави, адже Закон містить акцент на проведенні перевірок із урахуванням безпекової ситуації, – це важливо для нормальної роботи посадових осіб митних органів, турботи про життя й здоров’я усіх учасників митних правовідносин.

Очевидно, що уведення правового режиму воєнного стану торкнулося і митної справи, а саме організації роботи митних органів, пов’язаної з митним контролем, що зумовило необхідність введення нових змін для адаптації процедур до нових викликів та загроз. Зміни до законодавства спрямовані на забезпечення оперативності та ефективності процедур, що включає в себе посилення контролю за товарами, які ввозяться на територію України та ті, які вивозяться з території України, адже це напряму впливає на безпеку країни, також зміни спрямовані на спрощення митних процедур для гуманітарної допомоги, що є важливим для даної ситуації в країні, адже спрямоване на швидше оформлення документів, що дозволяє оперативному доставлянню допомоги різного типу. Однак досить важливим є належний рівень державного контролю для запобігання незаконному переміщенню товарів, що здатне спричинити додаткові загрози національній безпеці.

Отже, можна стверджувати, що митний контроль у будь-який час має надважливе значення для забезпечення безпеки держави. Особливості здійснення митного контролю під час дії воєнного стану включають посилений контроль за транскордонним переміщенням товарів, спрощення процедур для гуманітарної допомоги, забезпечення належної, ефективної роботи митних органів для оперативного виконання покладених на них завдань та реагування на загрози та виклики. Ефективність всіх цих процесів є ключовим фактором для підтримки стабільності держави в умовах повномасштабного вторгнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану : Постанова Каб. Міністрів України від 05.09.2023 р. № 953 : станом на 25 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/953-2023-п#Text> (дата звернення: 04.10.2024).
2. Митний кодекс України : Кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI : станом на 27 лип. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 04.10.2024).
3. Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо особливостей здійснення митного контролю та митного оформлення окремих категорій товарів : Закон України від 20.03.2024 р. № 3613-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-20#Text> (дата звернення: 04.10.2024).
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану : Закон України від 24.03.2022 р. № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text> (дата звернення: 04.10.2024).
5. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 9 жовтня 2013 року про встановлення Митного кодексу Союзу : Регламент Європ. Союзу від 09.10.2013 р. № 952/2013 : станом на 25 лип. 2019 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_009-13#Text (дата звернення: 04.10.2024).

Богдан ВОЛОШИН

*курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування НПУ*

Михайло ФРОЛОВ

*доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін ФПФКПНПУ
к.ю.н., доцент*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПЕРВИННІ ДОКУМЕНТИ ЯК ДОКАЗ У ПОДАТКОВИХ СПОРАХ: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Будь-яка господарська операція повинна бути відображена в первинних документах. Вони є тими, в яких фіксуються операції фінансового, податкового і бухгалтерського обліку. З юридичної точки зору, без первинних документів функціонування юридичної особи неможливе. Також у разі виникнення спірних ситуацій первинні документи є важливим доказом в суді, про що свідчить національна судова практика. В Україні судові акти традиційно не визначаються джерелом права, вони здійснюють тлумачення правових норм і заповнюють законодавчі прогалини та усувають правові колізії.

Постановами Верховного Суду України закінчується перегляд судових рішень в касаційному порядку в податкових спорах щодо наявності або відсутності окремих первинних документів при здійсненні господарських операцій, а також виявленні недоліків в їх оформленні. Визначення первинних документів наводиться в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (далі – Закон № 996) [1] та деталізується в Положенні «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 року № 88 (далі – Положення № 88) [2]. Відповідно до ст. 1 Закону № 996, первинний документ – це документ, який містить відомості про господарську операцію [1].

Таким чином, метою складання первинних документів є фіксація факту проведення господарської операції. Положення №88 п.2.1, уточнюючи визначення дане Законом № 996, зазначає, що первинні документи – це документи створені у письмовій або електронній формі, які містять відомості про господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації(власника) на їх проведення [2].

На нашу думку, таке формулювання є не дуже коректним. Зазначимо, що свого часу Міністерство фінансів України в листі від 27.01.2006 року № 31-34000-30-27/1450 звертало увагу, що розпорядження(дозволи) адміністрації(власника) на проведення господарських операцій не можуть бути первинним документом [3]. Такий висновок виходить з того, що подібні розпорядження, по суті, не містять інформацію про операцію, а лише підтверджують дозвіл на її проведення. До первинних документів відносять товарно-транспортні накладні, акти виконаних робіт(наданих послуг), прибутковий та видатковий касовий ордери та інші. Цей перелік не є вичерпним, враховуючи те, що у

первинних документах повинні міститись необхідні реквізити та відомості про господарську операцію. Щодо реквізитів, то вони поділяються на основні і додаткові. Перелік основних реквізитів міститься у ч. 2 ст. 9 Закону № 996. До них відносять: назву документа (форми); дату складання; назву підприємства, від імені якого складено документ; зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції; посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення; особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Крім того, суб'єкти законодавчої ініціативи визначили проблемні аспекти, що потребують удосконалення, а саме: законодавче закріплення понятійного апарату судово-експертної діяльності з метою єдиного підходу до їх вживання у правозастосовній діяльності («експертна ініціатива», «кваліфікація судового експерта», «методика проведення судової експертизи», «судово-експертна діяльність» тощо) та основних засад здійснення судово-експертної діяльності; більш чітке визначення статусу, прав та обов'язків судових експертів, судово-експертних установ і їх керівників.[5]

Так, Верховний Суд України Постановою від 02.07.2019 року у справі № 826/ 7836/17 зазначив, що акт здачі-прийняття робіт не був підписаний уповноваженою особою, в акті була відсутня необхідна інформація щодо обсягу виконаних робіт, не була вказана одиниця виміру господарської операції, також первинні документи не містили посилання на виконання якого договору вони були складені. Це є істотним порушенням при оформленні первинних документів, що призвело до відсутності достатніх та необхідних доказів щодо проведення суб'єктом господарювання господарської операції. Аналогічні положення відображені і в Постанові Верховного Суду України від 24.06.2019 року у справі № 810/5327/14. У спірній ситуації судові інстанції виходили з того, що подані позивачем договори, видаткові та податкові накладні, платіжні доручення, документи щодо експедирування (заяви, договори та накази, посадові інструкції експедитора) не є достатніми доказами фактичного здійснення оспорюваної поставки. Так, пред'явлені товариством накладні на переміщення з основного складу товарів оформлено з порушенням чинного законодавства, оскільки не містить прізвища та ініціалів особи, яка відвантажила товар, та її займану посаду. Також надані позивачем первинні документи були підписані особою, яка на день виникнення та реалізації господарських зобов'язань не була посадовою особою юридичної особи, а відтак не мала права вчиняти дії від її імені, зокрема підписувати первинні документи, документи бухгалтерської і податкової звітності тощо.

Наведені обставини сукупно з іншими доказами, обумовили висновок попередніх судових інстанцій про необґрунтованість формування товариством даних податкового обліку за спірною поставкою [4]; 3) слід враховувати, що навіть формально (без недоліків) оформлені документи можуть призвести до визнання господарської операції фіктивною, якщо, така господарська операція фактично не була здійснена. Так, Верховний Суд України Постановою від 04.06.2019 року у справі № 2-а3581/10/0970 встановив, що наслідки в податковому обліку створюють лише реально вчинені господарські операції. Якщо ж фактичне здійснення господарської операції відсутнє, відповідні документи не можуть вважатись первинними документами для цілей ведення податкового обліку, навіть за наявності всіх формальних реквізитів таких документів, що передбачені законодавством. При цьому суд касаційної інстанції порадив платнику

податків розумну обережність при укладенні договорів з постачальниками. Адже за звичаями ділового обороту при здійсненні такого вибору суб'єктами господарювання оцінюються не лише умови угоди та їх комерційна привабливість, а й ділова репутація, платоспроможність контрагента, ризики невиконання зобов'язань [4].

Таким чином, проаналізувавши Постанови Верховного Суду України по податковим спорам щодо наявності або відсутності первинних документів, наявності неістотних недоліків в їх оформленні, можна зробити висновок, що значення його рішень полягає в уточненні та тлумаченні податкового законодавства. Враховуючи складність і особливості податкових правовідносин, часті зміни і недосконалість податкового законодавства можна очікувати посилення значення судових актів в регулюванні податкових правовідносин.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку.Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 року № 88 URL::<http://zakon.rada.gov.ua>
3. Лист Міністерства фінансів України від 27.01.2006 року № 31-34000-30-27/1450 URL: <http://search.ligazakon.ua>
4. Податкові спори: огляд практики Верховного Суду України: Вісник. Офіційно про податки № 30-31 від 17.08.2019, с.49-51; № 25-26 від 13.07.2019, с.49-50. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/issue>
5. Порівняльна характеристика законопроектів про судово-експертну діяльність, М. Фролов І. Юодкайте-Гранскіене, 2022, Теорія та практика судової експертизи і криміналістики, с. 24-51

Галушневська Катерина Олегівна
*здобувач вищої освіти 4-го курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України*
Науковий керівник: Марієнко Антон Олександрович
*доцент кафедри кримінального права та кримінології
майор поліції*

*Дніпровський державний університет внутрішніх справ
Дніпро, Україна*

ЩОДО ПИТАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ТА ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ

Питання розмежування військових та воєнних злочинів є одним із ключових аспектів сучасного міжнародного права і військового правосуддя. Військові злочини, пов'язані з порушенням внутрішніх правил і дисципліни військової служби, та воєнні злочини, що охоплюють серйозні порушення норм міжнародного гуманітарного права під час збройних конфліктів, мають різні правові наслідки, але часто помилково плутаються або сприймаються як взаємозамінні. Чітке розмежування цих категорій є надзвичайно важливим для забезпечення правосуддя, особливо в умовах сучасних воєнних конфліктів, коли військові дії можуть супроводжуватися численними порушеннями прав людини. Важливим завданням є правильна правова кваліфікація дій військовослужбовців, аби забезпечити відповідальність не лише за внутрішні порушення військової дисципліни, а й за грубі порушення міжнародних норм. Це має ключове значення для притягнення до відповідальності тих, хто вчиняє злочини проти людяності, а також для відновлення справедливості на міжнародній арені.

Звертаючись до норм кримінального законодавства, ми виокремили, що поняття «військове кримінальне правопорушення» охоплює передбачені розділом дев'ятим Кримінального Кодексу України кримінальні правопорушення проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів [1]. До таких злочинів можна віднести непокору, невиконання наказу, самовільне залишення військової частини або місця служби, дезертирство тощо. Ці злочини розглядаються як внутрішньо військові порушення, що мають значення для забезпечення ефективності Збройних Сил України. Звідси, можна визначити, що військовими кримінальними правопорушеннями є суспільно-небезпечні діяння, які передбачені ККУ, що посягають на встановлений порядок проходження військової служби та вчинені військовослужбовцями (спеціальними суб'єктами).

На жаль, на національному рівні не трактується визначення «воєнне кримінальне правопорушення», але їх види містяться у нормах ст. 432-435 ККУ, серед яких є

мародерство, насильство над населенням у районі воєнних дій, погане поводження з військовополоненими та незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання ними.

Проте, звернувшись до міжнародних норм, які є джерелами українського законодавства, ми визначили, що відповідно до ст. 8 Римського статуту: «воєнні злочини – це злочини, які безпосередньо пов'язані та здійснюються протягом збройного конфлікту (як міжнародного, так і неміжнародного характеру), та які вчиняються у рамках плану або політики, або ж при широкомасштабному їх вчиненні. Їх також можна назвати серйозними порушеннями міжнародного гуманітарного права (законів і звичаїв війни)» [2]. Вказані злочини можуть бути реалізовані як під час міжнародних збройних конфліктів (між двома і більше країнами) так і під час збройного конфлікту всередині однієї держави (громадянської війни), без втручання інших країн. У свою чергу, Україна, як держава-учасник міжнародних конвенцій, зобов'язана переслідувати такі злочини на своїй території та забезпечувати правосуддя у відповідності з міжнародними стандартами.

Підсумовуючи аналіз поняття воєнний злочин, ми можемо сказати, що на відміну від військових кримінальних правопорушень, вони містяться лише у міжнародних актах, не маючи національного законодавчого закріплення. Н.З. Рогатинська у своїх працях відзначила, що особливою ознакою воєнного злочину є факт наявності збройного конфлікту [3, с. 263], коли військові злочини можуть бути вчинені у мирні часи. Також, у воєнних злочинах суб'єкт кримінального правопорушення – загальний, чого не можна сказати про воєнні.

Неможливо не зазначити аспект кримінальної відповідальності щодо таких типів кримінальних правопорушень. Так, за розділом дев'ятим ККУ, за вчинення воєнних злочинів можливе накладення штрафів, тримання у дисциплінарному батальйоні, службове обмеження, обмеження та позбавлення волі тощо. Проте за вчинення воєнних злочинів ККУ передбачає в основному позбавлення волі, окрім санкції ч. 1 ст. 435, де вказані діяння караються пробаційним наглядом або обмеженням волі.

Отже, питання розмежування військових та воєнних злочинів в Україні має особливе значення в умовах триваючої збройної агресії та воєнного конфлікту. У контексті українського законодавства та міжнародного права, ці два типи злочинів відрізняються за своїм законодавчим закріпленням, складом кримінального правопорушення, та санкціями, що накладаються після вчинення вказаних протиправних дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III : станом на 7 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 29.09.2024).
2. Римський статут міжнародного кримінального суду : Статут Міжнар. судів від 17.07.1998 р. : станом на 21 серп. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 29.09.2024).
3. Рогатинська Н.З. Особливості розмежування між поняттями «військовий» та «воєнний» злочин. Вплив війни на злочинність в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 29-30 квітня 2022 року). Тернопіль: 2022. С. 261–264.

Довгих Вікторія Євгенівна
здобувач вищої освіти 4 курсу
Факультет підготовки фахівців
органів досудового розслідування
Національної поліції України
Науковий керівник: Фролов Михайло Михайлович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ДОХОДІВ ТА ПОДАТКІВ

Правове регулювання публічних доходів та видатків є ключовим елементом забезпечення стабільності і розвитку економіки країни. Воно визначає рамки функціонування державних фінансів, формуючи механізми збору доходів та витрачання ресурсів у суспільних інтересах. У сучасних умовах, коли економічні виклики стають дедалі складнішими, а потреби населення зростають, питання ефективності управління публічними фінансами набуває особливого значення. Зокрема, важливо врахувати, як законодавчі та нормативні акти сприяють оптимізації процесів бюджетування, контролю за видатками та забезпечення прозорості фінансових операцій. Дослідження правового регулювання в цій сфері дозволяє не лише оцінити чинні механізми, але й виявити шляхи їх вдосконалення для забезпечення справедливого та ефективного розподілу ресурсів у суспільстві.

Дефініція поняття «публічні доходи» визначається вченими як одержані при розподілі і перерозподілі національного доходу кошти, що на підставі норм фінансового права скеровані до фондів коштів, які використовуються на задоволення публічного інтересу при реалізації завдань і функцій держави, муніципальних органів і органів, яким держава дозволяє представляти публічний фінансовий інтерес [1, с. 102-103].

Також ми маємо такі джерела надходження публічних доходів:

Прямі податки: включають податок на прибуток фізичних і юридичних осіб, податок на майно. Вони сплачуються безпосередньо з доходів або майна платників.

Непрямі податки: податок на додану вартість (ПДВ), акцизні збори. Вони включаються в ціну товарів і послуг, сплачуються кінцевими споживачами.

Адміністративні збори: плати за видачу ліцензій, реєстрацію бізнесу, отримання дозволів (наприклад, за видачу паспортів, довідок).

Екологічні збори: стягуються за забруднення навколишнього середовища, використання природних ресурсів.

Адміністративні штрафи: накладаються за порушення законодавства (наприклад, дорожні правопорушення).

Кримінальні штрафи: стягуються за злочини, що завдали шкоду державі чи суспільству.

Орендна плата: надходження від оренди державного майна (недвижимості, земельних ділянок).

Продаж активів: доходи від приватизації державних підприємств або продажу майна.

Дивіденди від державних компаній: частка прибутку, яку державні підприємства виплачують у вигляді дивідендів.

На думку О. Гетманець, публічні видатки – це регламентовані нормами фінансового права суспільні відносини з розподілу та використання коштів бюджетних та позабюджетних публічних фондів з метою забезпечення реалізації завдань і функцій держави та місцевого самоврядування [2, с. 241].

В Україні публічні доходи не обмежуються лише доходами Державного й місцевих бюджетів. Вони зараховуються до фондів будь-якого із суб'єктів публічної влади. До останніх належать і Пенсійний фонд України, і виконавчі органи фондів соціального страхування. І якщо відповідно до чинного законодавства вказаним суб'єктам надано право на формування грошових фондів, то й кошти, які будуть надходити до такого фонду (до Пенсійного, чи до відповідних фондів соціального страхування тощо), слід розглядати як публічні доходи [3, с. 48-49].

Механізм побудови публічних доходів та видатків є структурою, що діє на основі двох процесів, зокрема згуртуванні фінансових ресурсів для розпорядження державою (що і є публічними та місцевими доходами), та їх використанням на потреби, що є видатками публічного та місцевого характеру [4, с. 191].

Виклики та проблеми, що стосуються правового регулювання публічних доходів та видатків: корупція, недостатнє фінансування соціальних програм, складнощі в адмініструванні податків, нерівномірний розподіл ресурсів, відсутність прозорості та підзвітності, адаптація до нових економічних умов.

Перспективи вдосконалення правового регулювання публічних доходів та видатків:

1. Реформа податкової системи. Оптимізація податкового законодавства для спрощення адміністрування, запровадження більш прозорих механізмів оподаткування, що сприятиме зростанню податкових надходжень.

2. Впровадження електронних систем. Застосування сучасних технологій для автоматизації процесів збору податків та контролю за видатками, що підвищить прозорість і зменшить корупційні ризики.

3. Забезпечення прозорості та підзвітності. Створення незалежних органів контролю за витратами, публікація звітів про виконання бюджету для підвищення довіри громадськості.

4. Покращення бюджетного планування. Запровадження програмно-цільового бюджетування, що дозволить ефективніше розподіляти ресурси відповідно до пріоритетів розвитку.

5. Навчання та підвищення кваліфікації кадрів. Інвестиції в навчання працівників бюджетних установ для підвищення їхньої професійної підготовки та ефективності роботи.

6. Міжнародне співробітництво. Вивчення та впровадження міжнародного досвіду у сфері управління публічними фінансами для покращення існуючих практик.

Правове регулювання публічних доходів та видатків є критично важливим для забезпечення стабільності та розвитку держави. Аналіз існуючих джерел доходів виявляє їх значення для фінансування соціальних програм і державних послуг. Проте, система стикається з численними викликами, такими як корупція, недостатнє фінансування, та нерівномірний розподіл ресурсів. Вдосконалення правового регулювання вимагає комплексного підходу, включаючи реформи в податковій системі, впровадження електронних технологій, забезпечення прозорості та підзвітності, а також покращення

бюджетного планування. Лише шляхом реалізації цих заходів можна досягти більш ефективного використання публічних фінансів, що позитивно вплине на соціально-економічний розвиток країни та підвищить рівень життя населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пришва Н.Ю. Публічні доходи: поняття та особливості правового регулювання: [монографія]. К. : КНТ, 2008. 200 с.
2. Фінансове право: підручник / за заг. ред. О.П. Гетманець та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 392 с.
3. Федотова І. О. Актуальні питання правового забезпечення публічно сервісної діяльності Міністерства доходів і зборів України у галузі митної справи. Публічне право. 2014. № 1. С. 47-53.
4. Дамірчиєв М. І. Формування доходів місцевих бюджетів як об'єкту публічної фінансової діяльності. Митна справа. 2014. № 4 (2). С. 190-194.
5. Пришва Н.Ю. Публічні доходи: поняття та особливості правового регулювання: [монографія]. К. : КНТ, 2008. 200 с.

ЕСАУЛОВ Дмитро Андрійович
курсант 4 курсу ФПФОДР НПУ,
Науковий керівник: **ВОЛКОВ Юрій Михайлович**
старший викладач кафедри вогневої підготовки

*Дніпровський державний університет внутрішніх справ
(м. Дніпро)*

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА, ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Починаючи з 24 лютого 2022 року, поліцейські щоденно стикаються з надзвичайними емоційними напруженнями, вирішуючи складні тактично-оперативні завдання, які пов'язані з високим ступенем небезпеки для їхнього життя та безпеки. Принцип «Безперервності» служби в умовах воєнного конфлікту здійснюється на 120%. Наші поліцейські завжди готові ризикувати власним життям та здоров'ям, перебуваючи в індивідуальних бронежилетах і озброєні пістолетами та автоматами. Вони визволяють людей з-під завалів, надають домедичну допомогу, стикаються зі збройними злочинцями, а кожний виклик на гарячу лінію 102 оцінюється як потенційно небезпечний [1, 2].

Ситуації, в яких наші поліцейські працюють, несуть фізичну та психологічну втому, зриви нервової системи, а також загрозу використання зброї, що може призвести до стресу та виснаження. Ці фактори призводять до психологічних труднощів у виконанні службових обов'язків і можуть знизити професійну ефективність поліцейських [3].

Психологічна підготовка підрозділів Національної поліції потребує серйозного удосконалення, оскільки згідно зі словами поліцейських, вони не були належним чином готові до такого масштабного воєнного конфлікту в нашій країні. Не всі поліцейські здатні приймати оперативні тактично обґрунтовані рішення та користуватися зброєю. Часто вони стають перед вибором діяти відповідно до закону або піддатися емоційному стресу [3].

Війна несе в собі не лише фізичну боротьбу на фронті, але і внутрішню, психологічну війну, яка відбувається у кожного з нас. Під час несення служби, коли стикаємося з надзвичайними подіями, які виходять за межі нашого звичайного життя (вибухи, кулі, повітряні тривоги, ракетні атаки, масові поранення та смерть людей тощо), ми переживаємо шок і потрясіння. Наш розум відмовляється сприймати це як реальність, і ми намагаємося знайти виходи, відповідаючи на запитання: «Що робити далі?». У такі моменти активується інстинкт самозбереження, але може відбутися оціпіння, панічний страх і смуток [4].

«Я знаю, що робити, але тіло не рухається, лише думки лунають в голові: вставай і біжи,» – ці слова висловив один з поліцейських, який пережив вибух у Харкові і постріл.

Після шоку може наступити відчай та жах. Ця психологічна битва із власним «Его», внутрішнім «Я», відбувається через внутрішні суперечки та сумніви, пов'язані з власною ідентичністю в умовах війни: «Хто я?», «Що робити?».

У важливих умовах воєнного стану для Національної поліції України роль психологічної підготовки та професійної тренуваності надзвичайно велика. З добре підготовленими поліцейськими, здатними діяти в найскладніших обставинах, навіть

несподівані надзвичайні ситуації не ставлять органи Національної поліції перед нерозв'язними завданнями [2].

«Життя - це гра! Так, як граєш, так і живеш!» Цей принцип має велике значення в підготовці поліцейських та в їхній здатності виконувати службові обов'язки, особливо у військовий час. Для досягнення успіху необхідно проводити спеціальну професійно-психологічну підготовку, яка допомагає подолати емоційні перешкоди і готовність до екстремальних ситуацій, що можуть виникнути під час несення служби [4].

Нервово-психічна напруга у поліцейських може виникнути при будь-якій загрозі для їхнього життя або здоров'я, особливо під час виконання складних завдань, де час обмежений і рішення мають бути прийняті миттєво. Тому проведення тактично-спеціальних навчань з використанням імітації реальних умов є ключовим елементом підготовки поліцейських. Вони включають в себе використання світлошумових пристроїв та пристроїв, які збуджують психіку поліцейського і активують інстинкт самозбереження. Ця підготовка дозволяє поліцейським приймати обдумані оперативні рішення, які забезпечують їхню власну безпеку та безпеку громадян.

Отже, психологічний стан поліцейського грає ключову роль у його діяльності, особливо в умовах військового конфлікту. Розвиток емоційного інтелекту та навички саморегуляції стають важливими уміннями для поліцейських під час несення служби в таких умовах. Пропонується проводити навчання з використанням психологічних факторів, які максимально наближені до реальних бойових умов. Від психологічного стану поліцейського залежить успішне виконання тактично-оперативних завдань і безпека як самого поліцейського, так і громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
2. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України №64/2022 від 24.02.2022 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
3. Барко, В. І., В. П. Остапович, and В. В. Барко. Професійна психологічна підготовка поліцейських Національної поліції України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки» 1.2 2018 p. 176-181 с.
4. Скляр, О. С., Х. О. Бойко, С. В. Сизихін. Важливість психологічної підготовки поліцейських для вирішення тактично-оперативних завдань в умовах воєнного стану. 2022 p. 76 с.

Єлизавета КИСЕЛЬОВА
курсантка факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування НПУ
Артем ПЛАХОТНИЙ
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ПОВІТРЯНИХ СУДЕН У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Стрімкий розвиток науково-технічного прогресу у повному обсязі відображається у всіх сферах життєдіяльності суспільства, органи Національної поліції України (далі – НПУ) та діяльність що ними здійснюється – не стали виключенням та постійно вдосконалюються в рамках професійного навчання, переймаючи досвід та найкращі практики закордонних колег-правоохоронців. Проте, не лише позитивні аспекти, як до прикладу обмін досвідом із зарубіжними колегами, надають можливість та зумовлюють потребу у опануванні тих чи інших навичок, окреслюючи предмет нашого дослідження – використання безпілотних повітряних суден (далі – БПС) у діяльності НПУ, зауважимо, що найбільш широкого загалу та актуальності питання застосування БПС поліцейськими НПУ набуло саме з моменту початку повномасштабного воєнного вторгнення, ворожою армією російської федерації, на територію нашої держави.

Нормативна регламентація питань, що стосуються змісту нашого дослідження, міститься в п. 47 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію», зміст якого визначає, що поліція відповідно до покладених на неї завдань використовує повітряні судна, безпілотні повітряні судна, транспортні засоби, що рухаються по поверхні води або під нею, у тому числі дистанційно керовані [1]. Законодавець у п. 23 ч.1 ст. 1 Повітряного кодексу України надав нормативне тлумачення поняттю «безпілотне літальне судно» - це будь-яке повітряне судно, що експлуатується або розроблене для експлуатації автономно чи яке літотується дистанційно без пілота на борту [2].

Варіативність можливих способів та цільового призначення застосування БПС у діяльності НПУ – край диференційована та обмежується виключно законодавчою регламентацією і винахідливістю поліцейських окремих підрозділів.

Характеризуючи та деталізуючи можливу варіативність застосування БПС поліцейськими окремих підрозділів НПУ, зазначимо, що поліцейськими підрозділів превентивного блоку – притаманне застосування БПС під час масових заходів з метою забезпечення громадського порядку та публічної безпеки в локації здійснення безпекових заходів; органи досудового розслідування НПУ систематично використовують БПС при проведенні слідчих дій в кримінальних провадженнях, предметом кримінально-протиправного посягання яких є земельні ділянки та проведення їх огляду унеможливується без застосування відповідних засобів; а також в ході проведення оглядів місць обстрілів, ракетних влучань в житлових секторах, зокрема в той час, коли навколишня територія місця влучання ще є небезпечною (коли працівники

вибухотехнічних служб не закінчили роботу, проте здійснення огляду є необхідним). Забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання оперативно-службових завдань висвітлюють проблему, яка потребує особливої уваги [3, с.610].

Оперативними працівниками кримінальної поліції БПС вдало застосовується в ході здійснення заходів оперативно-ініціативного пошуку, в ході яких, проводячи візуальне обстеження ними виявляються місця посіву рослин (культур), які є наркотичними або використовуються для виготовлення речовин, обіг яких обмежений або заборонений. Так, наприклад, вже сьогодні поліцією, за допомогою БПС, оснащеними спеціальними спектроскопічними датчиками, які можуть виявляти наявність лабораторій і місць зберігання наркотичних засобів, проводяться заходи щодо боротьби з незаконним оборотом наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів і прекурсорів [4, с.25].

Акцентуючи увагу на безпековому аспекті, варто зазначити, що використання БПС при здійсненні огляду місця події на якому ймовірно може знаходитись предмети або речовини, що можуть бути вибухонебезпечними – це край важливий засіб забезпечення особистої безпеки, який зокрема, може сприяти представникам вибухотехнічної служби встановити загальний обрис існуючої ситуації, шляхом перегляду місця події дистанційно, використавши БПС, що споряджений пристроями відео чи фотозйомки.

Підсумовуючи викладене в змісті нашого дослідження, зауважимо, що застосування БПС в діяльності НПУ – край важлива та технологічно-прогресивна модель удосконалення професійної діяльності поліцейських різних підрозділів НПУ, в залежності від спрямування діяльності окремих підрозділів, як вже нами було розглянуто – БПС може використовуватись як представниками підрозділів превентивної діяльності, кримінального блоку так й слідчими та дізнавачами для здійснення тих чи інших процесуальних (слідчих) дій. Однак, детально розглядаючи питання застосування БПС у діяльності НПУ, вважаємо за необхідне акцентувати увагу, що необхідність їх використання обумовлена перш за все з метою забезпечення особистої безпеки, з метою унеможливлення завдання шкоди тими загрозами, що притаманні в тій державі, яка перебуває в умовах повномасштабної війни, зокрема дії вибухонебезпечних предметів.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII : станом на 16 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 26.09.2024).
2. Повітряний кодекс України : Кодекс України від 19.05.2011 р. № 3393-VI : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text> (дата звернення: 26.09.2024).
3. Іванющенко А.В, Плахотний А.П. ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА В СЛУЖБОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ. In: The 6 th International scientific and practical conference “Modern problems of science, education and society” (August 14-16, 2023) SPC “Sci-conf. com. ua”, Kyiv, Ukraine. 2023. 671 p. 2023. p. 606.
4. Особливості застосування безпілотних літальних апаратів органами та підрозділами поліції: метод. рек. / А. А. Саковський, С. М. Науменко, С. І. Кравченко, І. М. Єфіменко та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ. 2022. 72 с.

Лук'яненко І.А.

студентка 3-го курсу

Навчально-наукового інституту права та

міжнародно-правових відносин

Науковий керівник - к.ю.н., доцент

*Доцент кафедри публічного та приватного права **Мазур А.В.***

Університет митної справи та фінансів

(м. Дніпро)

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В МИТНИХ ОРГАНАХ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА

Питання протидії корупції є міжнародною проблемою, яка має негативний вплив на належне державне функціонування, суспільне співіснування та загалом авторитет країни. Відповідно до показників експертного антикорупційного сектору, станом на 2023 рік, митна галузь в Україні посідала перше призове місце у корупційній категорії із показником 4,23 (за 5-бальною шкалою) [1, С.6].

Відповідно до даних звіту, затвердженого національним агентством із запобігання корупції, щодо прогалин стосовно наявної корупції в митній діяльності, можна виділити такі сфери як: 1. митний контроль, оформлення митних документів для фізичних осіб що не є ФОП. У даній сфері акцент уваги падає на відсутності належного митного контролю, який є важливим та ефективним інструментом для забезпечення митної політики держави, та контрабанді. Відсутність необхідного контролю за товарами, які переміщуються через митний кордон України, призводить до зменшення надходжень мита та митних платежів до бюджету та обмежує розвиток національної економіки країни. 2. митний контроль, оформлення митних документів для суб'єктів господарювання, що полягає у недостатності митного контролю [1, С.35].

Однією із ключових проблем було виділено високі корупційні ризики під час вирішення питань, пов'язаних із конфіскацією товарів. Відповідно до наказу від 28.12.2021 №830/21 “Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками”, *корупційний ризик* - імовірність вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, що негативно вплине на діяльність організації [2].

Варто зазначити, що на думку іноземних експертів під час транскордонного переміщення товарів мають місце такого роду зловживання: 1. зниження ставок загальнодержавного податку – ввізного мита на товари, що ввозяться на митну територію України, шляхом віднесення товару до іншої групи (з меншою ставкою ввізного мита) згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД), (це означає що певні категорії товарів, які мають мінімальні відмінності, але різні ставки ввізного мита у таких випадках при класифікації надається перевага товару із нижчою ставкою, для сплати меншої суми мита); 2. питання конфіскації товарів що порушили митний режим (відповідно до ст. 511 Митного кодексу України товари є безпосередніми предметами порушення митних правил, то відповідні документи,

необхідні як докази у справі про порушення митних правил, можуть тимчасово вилучатися. Але, конфіскація майна може бути лише за рішенням суду); 3. пропуск транспортних засобів та вантажів без огляду, лише документальний контроль [1, С.35].

Практика зарубіжних країн вказує на ефективність впровадження ІТ-процедур, які гарантують відсутність прямого контакту митника із особою, яка повинна здійснити певний вид митного платежу, що мінімізує корупційний ризик. Наприклад, Генеральним митним управлінням адміністрації Німеччини, було запроваджено ІТ-процедуру ATLAS.

ATLAS - це ІТ процедура, за допомогою якої в електронному вигляді обробляються декларації, на переміщення товарів і забезпечується подальше переміщення їх у митну процедуру, а також у адміністративні акти. Це означає, що зацікавлена сторона має можливість подати свої спрощені декларації на в'їзд та вивезення, повідомлення про пред'явлення та спрощені декларації на тимчасове зберігання, а також митні декларації на переміщення товарів. Використання даної процедури передбачає певне апаратне та програмне забезпечення [3].

Приклад Польщі також демонструє ефективність ІТ-інструментів у митній галузі, що уособлює в собі наявність електронної черги на оформлення, фіксацію кожного кроку процесу оформлення, автоматичний аналіз ризиків, систему відбору митників на посади та систему індикації для перевірки [4]. Також урядом Польщі був обраний шлях створення відповідних антикорупційних органів, наприклад, Центральне антикорупційне бюро (ЦАБ), що посилює моніторинг діяльності державних органів, зокрема митних.

Досвід України достатньо схожий на зарубіжний, оскільки так само були створені окремі органи, такі як Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) діяльність зазначених органів прямо та неопосередковано скерована на зниження рівня корупції в країні. Також такі ІТ-програми як “Інспектор 2006” та “АСКОД” є актуальними у діяльності українських митників.

Одним із кроків України до боротьби із корупцією у митній справі є “Антикорупційна програма Державної митної служби України на 2023-2025 роки” від 31.05.2023 року № 236. Метою даної програми є: 1. удосконалення системи запобігання і протидії корупції у Держмитслужбі, забезпечення злагодженості та системності антикорупційної діяльності апараті та територіальних органах Держмитслужби. 2. подальше впровадження механізмів прозорості, доброчесності, зниження корупційних ризиків у діяльності Держмитслужби та підвищення рівня довіри суспільства [5].

У травні 2024 року Держмитслужба офіційно стала партнером програми сприяння боротьбі з корупцією та доброчесності Всесвітньої митної організації (А-СІР) для митниці. Участь України у програмі ВМО А-СІР, повинна посприяти покращенню ділового та правоохоронного середовища для транскордонної торгівлі в країні шляхом використання інструментів ВМО з питань доброчесності та боротьби із корупцією, також дана програма забезпечує доступ до практик та досвіду 186 членів ВМО [6]. Це надасть впевненості та швидкості для змін та реформ, котрі проводяться з метою очищення Державної митної служби від недобропорядних посадовців, а митної справи від корупційних чинників.

Отже, підсумовуючи можна дійти висновку, що Україна на правильному шляху щодо викорінювання корупції у Держмитслужбі, але як показує практика, більшу увагу треба звернути на підбір кадрів для служби у митних органах. Саме задля цього ВР України

прийняла Закон України “Про внесення змін до Митного кодексу України щодо встановлення особливостей проходження служби в митних органах та проведення атестації посадових осіб митних органів” №6490-д. Одним із засобів покращення кадрового потенціалу митної служби може слугувати запровадження “перевірок на схильність до корупції”, адже це дозволить здійснити позитивний відбір службовців, для яких навіть думка про корупцію є неприпустимою.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Звіт за результатами експертного опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні. Київ : Нац. агентство із питань корупції, 2024. 57 с. URL: <https://nazk.gov.ua/pdfjs/?file=/wpcontent/uploads/Pages/7f/2c/7f2cd35c7b9306cfa75dff9950b6e2dfebddc51224dabb89c42d314f704c233e2780115.pdf> (дата звернення: 29.09.2024).
2. Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками : Наказ Нац. агентства з питань запобігання корупції від 28.12.2021 р. № 830/21 : станом на 9 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0219-22#Text> (дата звернення: 29.09.2024).
3. ATLAS-Zoll online. URL: https://www.zoll.de/DE/Fachthemen/Zoelle/ATLAS/atlas_node.html (дата звернення: 29.09.2024).
4. IT-системи, управління та робота з персоналом, суспільство, антикорупційна робота правоохоронних органів – головні складники успіху. <https://biz.nv.ua/ukr/publications/it-proti-korupciji-yak-reformuvati-derzhavnu-mitnu-sluzhbu-ukrajini-dosvid-polshchi-50451483.html> (дата звернення: 29.09.2024).
5. Антикорупційна програма Державної митної служби України на 2023-2024 роки : Наказ від 31.05.2023 р. № 236. URL: Антикорупційна програма | Державна Митна Служба (customs.gov.ua) / (дата звернення: 29.09.2024)
6. World Customs Organization. World Customs Organization. URL: <https://www.wcoomd.org/en/media/newsroom/2024/may/ukraines-state-customs-service-takes-new-steps-to-combat-corruption-with-wco-support.aspx> (date of access: 01.10.2024).

Новікова Т.М.

студентка 4 курсу 9 групи

Факультету прокуратури

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ЯК ФАКТОР, ЩО ДЕСТАБІЛІЗУЄ МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

21 століття – історичний етап розвитку міжнародної спільноти, якому притаманні швидкі та інтенсивні трансформації в політичній, економічній, соціальній сферах життєдіяльності соціуму, розвиток науково-технічного прогресу, а і, на жаль, підвищенням рівня загроз для людства та природного навколишнього середовища, прикладом чому є світові та регіональні військові (збройні) конфлікти.

Відомо, що у світі існують понад 500 багатосторонніх угод, метою яких є нормативна заборона використання зброї масового ураження, забезпечення раціонального природокористування, захист та всебічна охорона довкілля від наслідків військових дій. Серед них широкий ряд міжнародно-правових актів універсального характеру становлять договори і конвенції, що стосуються запобігання негативному впливу зброї та іонізуючої радіації на навколишнє середовище [1].

До них, зокрема, належать Конвенція про захист працюючих від іонізуючої радіації (Конвенція про захист від радіації) (1960 р.), Віденська конвенція про цивільну відповідальність за ядерну шкоду (1963 р.), Договір про заборону випробування ядерної зброї в атмосфері, в космічному просторі і під водою (1963 р.), Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (1968 р.). Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) зброї і токсинів та їх знищення (1972 р.), Конвенція про заборону воєнного чи будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище (1977 р.), Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу (1980 р.). Відповідно до останньої з цих конвенцій держави-учасниці зобов'язалися не застосовувати відповідні засоби впливу на природне середовище з метою запобігти непередбачуваним і широкомасштабним екологічним наслідкам такого застосування.

Акцентуємо увагу на тому, що сьогодні проблематика наслідків військових конфліктів на довкілля є злободенною та складною, що, відповідно, привертає увагу великої кількості науковців різних галузей і вимагає розробки та вжиття управлінсько-організаційних рішень не лише на національних рівнях, а і на рівні міжнародному.

Аксіомою є те, що екологічні права людини є першоосновою життя, в той час як економічні, політичні та інші є похідними, адже їх забезпечення можливе лише за умов біологічної безпеки, здорового стану ґрунтів, чистої води, повітря та інших природних благ необхідних для існування.

На жаль, збройні конфлікти різноманітних рівнів супроводжуються не лише численними людськими жертвами, знедоленням та масовими міграційними процесами у світі [2], а й забрудненням, руйнуванням та знищенням навколишнього середовища [3].

Наразі активні бойові дії мають місце на територіях різних континентів, передусім Близького Сходу, Африки та Східної частини Європи [4].

Як наслідок воєнних конфліктів зазнають страждань не лише населення відповідної території, а і, що не менш важливо, довкілля конкретної території, на якій такі дії мають місце, а і вся природна екосистема Землі в цілому. Коли руйнації зазнають окремі географічні території, що охоплені бойовими діями, гармонійний природний баланс втрачається на всій платені Земля, оскільки наша екосистема – це одне ціле. Варто констатувати, що екологічні наслідки залишаються та є невідворотними [5].

Окрім того, як стверджують вчені: систематичне зменшення кількості запасів природних ресурсів може мати цілком реальним наслідком початок третьої світової війни – як війни за залишки природних ресурсів [4, с. 155].

На жаль, зброя, яка сьогодні використовується під час воєнних дій, знищує не лише людину, вона знищує усю флору і фауну, що є на території, яка зазнає руйнації. Так, наприклад системи залпового вогню «ураган» здатна знищувати все живе на території 22090 м², при дальності польоту до 40000 м. Подолання наслідків застосування ядерної зброї взагалі можуть тривати тисячоліття [5].

Не можемо оминути увагою війну на території України, під час якої країна-агресор здійснює порушення усіх міжнародних норм, чим посилює екологічну небезпеку для всієї міжнародної спільноти.

Наразі, тут спостерігаються руйнування очисних споруд, затоплення шахт, загроза розгерметизації газо-нафтоаміакопроводів, хімічне та радіаційне забруднення водних ресурсів, забруднення повітря та ґрунтів, знищення ландшафтів, рослинності, родючого шару ґрунтів, знищення значних площ лісових насаджень — усе, що може мати незворотні наслідки [6, с. 118–123].

Відомий вчений-юрист В. Коестер, аналізуючи міжнародні договори у сфері навколишнього середовища, зокрема вказує на недосконалість їх в частині контролю за їх дотриманням, що, на його думку залишається за державою [7, с. 78–91]. Тобто, держава, прикриваючись суверенітетом та принципом невтручання у внутрішні справи, що закріплений у п. 7 статті 2 Статуту ООН [8] може самостійно вирішувати дотримуватися чи не дотримуватися підписаних угод і саме це контролювати, нехтуючи при цьому суверенітетом інших держав. На нашу думку, це пряме зловживання ознакою державного суверенітету, підміняючи при цьому значення даної правової категорії.

Тому, наступним обов'язковим фактором виступає практична можливість їх реалізації. На наш погляд, питання ефективності реалізації міжнародних природоохоронних норм має лежати в площині заохочення або примушення держави до виконання норм міжнародного природоохоронного права, і тим самим підвищення ефективності даних норм.

Таким чином, проаналізувавши усе викладене, ми можемо зробити висновок про те, що з метою збереження та подальшого відновлення навколишнього природного середовища на міжнародному рівні мають розроблятися нормативні документи з урахуванням потреб сьогодення, відповідні органи мають здійснювати реальний дієвий та ефективний контроль за дотримання законодавства у сфері охорони довкілля, а і суб'єкти, які такі норми порушують, мають бути притягнуті до відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Report of the United Nations Conference on the Human Environment Stockholm, 5–16 June 1972 United Nations. URI: <http://www.un-documents.net/aconf48-14r1.pdf> (дата звернення: 01.10.2024).
2. Suhrke Astri. 1983. «Global Refugee Movement sand Strategies of Response». In U.S. Immigration and Refugee Policy: Global and Domestic Issues, edited by Mary Kitz: Heath.
3. Austin, Jay E., and Carl E. Bruch (eds.), The Environmental Consequences of War Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2000.
4. Playing a Give-Away Game? The Undeclared Russian — Ukrainian War in Donbas. Tatyana Malyarenko Journal Article December 23, 2015. URI: <http://smallwarsjournal.com/> (дата звернення: 01.10.2024)
5. Shulga Y.V. The institute of administrative responsibility as a tool ensuring administrative law rational use and protection of natural resources. Pro Futuro Oswiata I nauka bez granic. Scientific issue of education, knowledge, Law and Management #1 (1) / 2013.
6. Кравченко О., Василюк О., Норенко К. Дослідження впливу військових дій на довкілля на сході України. Буття на межі: особливості соціальної та екзистенціальної ситуації в умовах східно-українського конфлікту. С. 118–123.
7. Koester V. Pactas und Servanda. Environ. Policy and Law. 1996. № 2–3.
8. Шульга Є. В. Міжнародно-правова охорона навколишнього середовища від впливу військових конфліктів: проблеми ефективності. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjju_2017_1_14. (дата звернення: 01.10.2024)

Орищенко Назар Олександрович
курсант 4 курсу
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Науковий керівник: **Юр'єв Денис Сергійович**
старший викладач кафедри кримінального процесу
Дніпровський державний університет внутрішніх справ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Нормативно-правове забезпечення протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, є ключовим елементом у боротьбі з економічною злочинністю та корупцією в Україні. Ця система законодавчих та підзаконних актів спрямована на запобігання, виявлення та припинення операцій, пов'язаних з відмиванням коштів, отриманих незаконним шляхом.

Основу нормативно-правового забезпечення у цій сфері складає Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення". Як зазначає Бірюкова І.Г., "цей закон встановлює основні правові механізми протидії легалізації доходів, визначає коло суб'єктів фінансового моніторингу та їх обов'язки, а також передбачає заходи щодо виявлення та зупинення підозрілих фінансових операцій" [1, с. 56].

Важливим елементом нормативно-правового забезпечення є Кримінальний кодекс України, який передбачає кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Дудоров О.О. підкреслює, що "криміналізація відмивання грошей є важливим інструментом протидії не лише легалізації злочинних доходів, але й пов'язаним з нею предикатним злочином" [3, с. 124].

Крім того, значну роль у системі нормативно-правового забезпечення відіграють підзаконні акти, зокрема постанови Кабінету Міністрів України та накази Міністерства фінансів України, які деталізують механізми реалізації законодавчих норм. Єгоричева С.Б. зауважує: "Підзаконні акти забезпечують гнучкість системи протидії легалізації доходів, дозволяючи оперативно реагувати на нові виклики та загрози у цій сфері" [4, с. 87].

Важливим аспектом нормативно-правового забезпечення є його відповідність міжнародним стандартам. Україна є членом Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та активно імплементує її рекомендації у національне законодавство. Як зазначає Жуковська Ж.О., "адаптація українського законодавства до міжнародних стандартів FATF є ключовим фактором підвищення ефективності системи протидії легалізації злочинних доходів" [5, с. 203].

Особлива увага у нормативно-правовому забезпеченні приділяється регулюванню діяльності фінансових установ та інших суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Куришко О.О. наголошує: "Законодавство встановлює чіткі вимоги щодо ідентифікації клієнтів, моніторингу фінансових операцій та звітування про підозрілі операції, що є ключовим елементом превентивної системи протидії відмиванню коштів" [6, с. 145].

Важливим елементом нормативно-правового забезпечення є регулювання діяльності Державної служби фінансового моніторингу України як центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Акімова Л.М. підкреслює: "Законодавче закріплення повноважень та функцій Держфінмоніторингу забезпечує ефективну координацію діяльності усіх суб'єктів системи протидії відмиванню коштів" [2, с. 78].

Однак, незважаючи на розвинену систему нормативно-правового забезпечення, існують певні виклики та напрямки для вдосконалення. Зокрема, Резнік О.М. зазначає: "Існує потреба у подальшій гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами, особливо в контексті нових технологій та цифрових фінансових інструментів" [7, с. 112]. Це включає, зокрема, розробку нормативно-правової бази для регулювання операцій з криптовалютами та іншими віртуальними активами.

Таким чином, нормативно-правове забезпечення протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, в Україні є комплексною системою, що охоплює різні рівні законодавства та спрямована на створення ефективних механізмів запобігання та протидії відмиванню коштів. Постійне вдосконалення цієї системи, її адаптація до нових викликів та загроз, а також гармонізація з міжнародними стандартами є ключовими факторами підвищення ефективності боротьби з економічною злочинністю та корупцією в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бірюкова І. Г. Основні аспекти протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, у законодавстві України. Право і суспільство. 2023. № 2. С. 51-60.
2. Акімова Л. М. Державне управління як суб'єкт забезпечення економічної безпеки України: сутність та зміст. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 18. С. 71-82.
3. Дудоров О. О. Протидія відмиванню злочинних доходів засобами кримінального права: сучасний стан і перспективи вдосконалення. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. 2022. Вип. 3(83). С. 120-132.
4. Єгоричева С. Б. Організація фінансового моніторингу в банках: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 292 с.
5. Жуковська Ж. О. Міжнародні стандарти протидії відмиванню грошей та їх імплементація в законодавство України. Актуальні проблеми держави і права. 2023. Вип. 98. С. 198-208.
6. Куришко О. О. Аналіз світового досвіду у сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, у контексті можливості його використання в Україні. Фінансовий простір. 2022. № 3. С. 141-148.
7. Резнік О. М. Адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2021. 477 с.

Орищенко Назар Олександрович

курсант 4 курсу

Факультету підготовки фахівців для органів

досудового розслідування Національної поліції України

Науковий керівник: **Фролов Михайло Михайлович**

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін ФПФПКПНПУ,

кандидат юридичних наук, доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ФІНАНСОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НИХ: ВИДИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ЗАХОДИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.

Фінансові правопорушення займають важливе місце в системі економічних злочинів, оскільки вони завдають шкоди не лише державним інтересам, а й економічному добробуту суспільства. У сучасному світі, де фінансові відносини стають дедалі складнішими, ці правопорушення можуть мати різноманітні форми. Вони включають як порушення податкового законодавства, так і шахрайство, відмивання коштів, маніпуляції на фондовому ринку та інші злочини. Відповідальність за такі дії може бути як адміністративною, так і кримінальною, залежно від характеру та масштабів вчиненого злочину.

Фінансові правопорушення можна класифікувати на кілька основних категорій. По-перше, це правопорушення у сфері оподаткування. Ухилення від сплати податків є однією з найбільш поширених форм фінансових правопорушень, яка завдає суттєвої шкоди державним фінансам. Ухилення від сплати податків є однією з найбільш поширених форм фінансових правопорушень, яке завдає суттєвої шкоди державним фінансам [1, с. 234]. Такі дії можуть призводити до значних фінансових втрат для бюджету країни. За українським законодавством, ухилення від сплати податків карається штрафами, а в особливо важких випадках — позбавленням волі на строк до трьох років.

По-друге, фінансові правопорушення можуть бути пов'язані з діяльністю фінансових установ. Шахрайство у кредитуванні, відмивання коштів та інші злочини, що стосуються банківської сфери, є особливо небезпечними. Злочини у фінансовій сфері часто мають складний характер, що ускладнює їх розслідування та виявлення. [2, с. 45]. В Україні за такі дії передбачена кримінальна відповідальність, яка може включати тривалі терміни ув'язнення, а також конфіскацію майна, отриманого незаконним шляхом. Це важливо, оскільки така відповідальність має стримуючий ефект на потенційних правопорушників. Третя категорія — це правопорушення, пов'язані з цінними паперами. Маніпуляції на фондовому ринку можуть включати використання інсайдерської інформації, підробку фінансових звітів або шахрайство з акціями. Недобросовісні практики на фондовому ринку можуть призвести до значних втрат як для інвесторів, так і для всієї економіки [3, с. 156]. Відповідальність за такі правопорушення також є кримінальною, і в Україні вона включає можливість тривалих термінів ув'язнення, а також значних штрафів.

Фінансові правопорушення мають не лише кримінальні, а й адміністративні наслідки. Наприклад, законодавство України передбачає накладення адміністративних штрафів за порушення правил бухгалтерського обліку або за неналежну звітність. Ці заходи часто є першим кроком у протидії фінансовим правопорушенням, проте їх недостатньо для ефективної боротьби зі злочинами в цій сфері. [4, с. 89]. Важливо зазначити, що глобалізація економіки та розвиток нових фінансових технологій створюють нові виклики для правозастосування в сфері боротьби з фінансовими правопорушеннями. Згідно з коментарем до Кримінального кодексу України, "глобалізація економіки та розвиток нових фінансових технологій створюють нові виклики для правозастосування в сфері боротьби з фінансовими правопорушеннями" [5, с. 167].

Це підкреслює необхідність вдосконалення законодавства та методів контролю. Одним з важливих аспектів протидії фінансовим правопорушенням є підвищення рівня фінансової грамотності населення. Інформування громадян про їх права та обов'язки у сфері фінансів може зменшити кількість правопорушень, оскільки обізнані громадяни менш схильні до маніпуляцій та шахрайства. Також важливо, щоб бізнес-середовище було прозорим і відкритим, адже корупція та непрозорість часто є каталізаторами фінансових правопорушень.

Отже, фінансові правопорушення — це серйозна проблема, що потребує комплексного підходу в розслідуванні і запобіганні. Ефективна боротьба з такими злочинами вимагає зусиль з боку держави, правоохоронних органів, бізнесу та суспільства в цілому. Лише спільні дії можуть допомогти зменшити рівень фінансових правопорушень в Україні та забезпечити стабільність економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гетманець О.П. Фінансове право: підручник. Харків: Право, 2020. 416 с.
2. Кучерявенко М.П. Податкове право України: підручник. Харків: Право, 2019. 440 с.
3. Воронова Л.К. Фінансове право України: навчальний посібник. Київ: Правова єдність, 2021. 395 с.
4. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навчальний посібник. Львів: Край, 2020. 224 с.
5. Білінський Д.О. Правове регулювання податкової системи України. Харків: Право, 2019. 356 с.

Юлій ПЛЕШАКОВ

курсант н.з Ср-141

*ННІ права та підготовки
фахівців для підрозділів Національної поліції*

Денис ЮР'ЄВ

старший викладач кафедри кримінального процесу

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

КРИМІНОЛОГІЧНА, ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА, КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ ЩО ВЧИНЯЄ ФІНАНСОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ЗЛОЧИНИ

Фінансові та економічні злочини становлять одну з найбільш поширених та небезпечних форм злочинності в сучасному суспільстві. Вони завдають значних економічних втрат, підривають довіру до фінансових інститутів та шкодять розвитку національної економіки. Визначення кримінологічної, оперативно-розшукової та криміналістичної характеристики особи, що вчиняє такі злочини, є важливим для їх профілактики, розслідування та попередження.

Фінансові та економічні злочини, такі як шахрайство, ухилення від сплати податків, відмивання грошей, здебільшого вчиняються особами з певними соціальними, психологічними та економічними характеристиками.

- Часто злочинці мають вищу освіту, працюють у фінансових або юридичних сферах, що надає їм доступ до інформації та інструментів для вчинення злочинів.

- Зазвичай це особи, схильні до ризику, з маніпулятивними навичками та високим рівнем самовпевненості. Вони можуть мати психопатичні риси, що дозволяє їм безжально використовувати інших для досягнення своїх цілей.

- Основною мотивацією таких злочинців є отримання матеріальної вигоди, але можуть також діяти під впливом соціального тиску або бажання довести свою перевагу [1, с. 9].

Визначення оперативно-розшукових заходів, які можуть бути застосовані для виявлення та затримання злочинців, що вчиняють фінансові та економічні злочини, є важливим етапом у їх розслідуванні. Використання фінансових розслідувань, аналіз банківських транзакцій, моніторинг електронних платежів та аудит фінансових звітів. Створення підрозділів, спеціалізованих на боротьбі з економічною злочинністю, що здатні проводити розслідування на міжнародному рівні. Участь у спільних операціях з міжнародними правоохоронними органами для виявлення злочинних схем, які перетинають кордони [3, с. 95].

Криміналістична характеристика злочинця, що вчиняє фінансові та економічні злочини, включає в себе аналіз специфічних особливостей дій злочинця та використання технічних засобів у процесі вчинення злочину [2, с. 21].

- Використання складних фінансових схем, фальсифікація документів, зловживання службовим становищем та створення фіктивних підприємств.

- Залучення спеціалістів у сфері фінансів та економіки для збору та аналізу документальних доказів, а також використання новітніх технологій, таких як аналіз великих даних, для виявлення аномалій у фінансових звітах.

- Аналіз фінансових документів, електронних листів та записів телефонних дзвінків для виявлення можливих злочинних дій [4, с. 101].

Фінансові та економічні злочини є серйозною загрозою для стабільності економіки та правопорядку в суспільстві. Розуміння кримінологічних, оперативно-розшукових та криміналістичних характеристик осіб, що вчиняють ці злочини, є ключовим фактором для розробки ефективних стратегій їх попередження та розслідування. Важливим є комплексний підхід, що включає співпрацю між державними органами, фінансовими установами та міжнародними структурами для забезпечення належної протидії цій формі злочинності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Євдокімова, М. О. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності в сфері економіки. 2021. С. 85
2. Сорокіна, Любов Володимирівна. Особа злочинця, яка вчиняє злочини у сфері пенсійного забезпечення. Правовий часопис Донбасу 2019. С. 99-106.
3. Українська кримінологічна енциклопедія. за заг. ред. В. В. Чернея, В. В. Сокурєнка; упоряд. О. М. Джу́жа, О. М. Литви́нов. Харків Київ: Харків. нац. ун-т внутр. справ; Нац. акад. внутр. справ; Кримінол. асоц. України. Харків: Золота миля, 2017. 804 с.
4. Халін, О.В. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Видавничий дім «Гельветика», 2018.

Максим СВИСТУН

курсант 4-го курсу ФПФODP НПУ

Науковий керівник: **Антон МАРІЄНКО**

доцент кафедри кримінального права та кримінології

к.ю.н., доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОГО ПРОБАЦІЙНОГО АРЕШТУ

У 2001 році до Кримінального кодексу України було внесено чотири нові види покарань: громадські роботи, арешт, обмеження волі та довічне позбавлення волі. Проте з часом стало зрозуміло, що арешт і обмеження волі фактично є різновидами позбавлення волі: арешт – це короткострокове позбавлення волі, а обмеження волі – його полегшений варіант. Більшість правників погоджуються з тим, що відмова від цих видів покарань у новому проєкті КК України є виправданою.

У новому проєкті КК України, окрім ув'язнення на певний строк (ст. 3.1.2), з'явився пробаційний арешт (ст. 3.4.7) як наглядовий засіб пробації. Пробаційний арешт передбачає часткову ізоляцію особи від суспільства шляхом виконання обов'язків у вихідні, святкові дні та/або в нічний час у будні дні. Він може тривати від 1 до 12 місяців і поділяється на домашній пробаційний арешт (не залишати місце проживання) та пенітенціарний пробаційний арешт (перебування в пенітенціарній установі).

Ізоляція є найбільш суттєвим обмеженням прав і свобод людини, включаючи обмеження у виборі місця проживання, пересуванні та способі життя. Вона є невід'ємною частиною покарання у вигляді позбавлення волі, що передбачає поміщення засудженого до спеціальної установи з постійним наглядом і суворим розпорядком дня. Ізоляція гарантує безпеку інших членів суспільства, запобігаючи вчиненню нових злочинів засудженою особою на певний строк. Проте навіть при позбавленні волі ізоляція є частковою, оскільки засуджений не позбавляється права на спілкування із зовнішнім світом (листування, ЗМІ, побачення, короточасні виходи, виїзди та відпустки за межі установ виконання покарань). Таким чином, поміщення особи, яка вчинила злочин, до пенітенціарної установи з частковою ізоляцією фактично є позбавленням волі, обмеженням волі або арештом (за термінологією чинного КК України) або ув'язненням (за термінологією проєкту КК України).

Відповідно до ст. 61 КК України, покарання у вигляді обмеження волі передбачає утримання особи в кримінально-виконавчих установах відкритого типу без ізоляції від суспільства, але під наглядом і з обов'язковим залученням до праці. Згідно з Законом України від 11.07.2001 р. № 2636-III «Про внесення змін до Виправно-трудоного кодексу України», такими установами стали виправні центри. Однак жодного виправного центру для виконання цього покарання не було побудовано; за рішенням Державного департаменту України з питань виконання покарань, виправними центрами стали колонії-поселення (наказ від 12.12.2003 р. № 251). Ці колонії були збудовані ще за

радянських часів для відбування покарання у вигляді позбавлення волі, і їх не переобладнали у виправні центри. Тому виправні центри не відрізняються від колоній мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання; порядок і умови виконання покарання у вигляді обмеження волі аналогічні порядку й умовам виконання покарання у вигляді позбавлення волі в колоніях. І ізоляцію, і нагляд у них не скасовано. Це було відзначено ще у 2007 році під час перевірки виправних центрів Генеральною прокуратурою України, але ситуація не змінилася [1, с. 4-7]. У 2008 році І. Г. Богатирьов запропонував розробити модель виправного центру, яка б відрізнялася від існуючих виправних колоній, але за понад 10 років таку модель не було створено через існуючі умови виконання покарання у вигляді обмеження волі [2, с. 89].

Згідно зі змінами до ВТК України, установами для виконання покарання у вигляді арешту були визначені арештні дома. Оскільки таких домів в Україні не було, особи, засуджені до арешту, тимчасово відбували покарання в слідчих ізоляторах за місцем проживання. Надалі були створені арештні дома при слідчих ізоляторах та виправних колоніях, але фактично це окремі камери на території цих установ, і умови відбування арешту в них схожі на умови відбування покарання у вигляді позбавлення волі в тюрмі.

Незрозуміло, про які пенітенціарні установи для виконання пенітенціарного пробачійного арешту йдеться. Виконання ув'язнення на певний строк передбачає утримання засудженого в установі виконання покарання (ст. 3.1.5). Якщо для пенітенціарного арешту застосовується термін «пенітенціарні установи», то це щось інше, ніж установи виконання покарання для ув'язнення. Приклад створення виправних центрів і арештних домів показує, що пенітенціарні установи для виконання пенітенціарного пробачійного арешту, якщо вони будуть створюватися, можуть мати ті ж проблеми, що й виправні центри та арештні дома. Держава, ймовірно, не зможе запровадити нові установи через недостатнє фінансування існуючої Державної кримінально-виконавчої служби України. Можливо, будуть створені лише «на папері» нові фіктивні установи.

Зазначимо, що найближчим часом кількість виправних центрів не збільшиться. Міністерство юстиції України вже підготувало два законопроекти, які планує терміново подати до Верховної Ради України. Ці законопроекти передбачають запровадження нового виду кримінального покарання – пробачійного нагляду, який замінить існуюче обмеження волі. Це означає ліквідацію виправних центрів і повний розпродаж їхнього майна. Перший такий проект вже стартував у серпні 2020 року, коли на продаж виставили Ірпінський виправний центр.

Таким чином, у майбутньому виправні центри та арештні дома не зможуть використовуватися для виконання пенітенціарного пробачійного арешту через їх відсутність. Якщо пенітенціарний пробачійний арешт буде виконуватися в існуючих виправних колоніях або в приміщеннях при них, це буде фактично короткострокове позбавлення волі. Якщо ж виправні колонії перебудують у тюрми, як це зробили в деяких пострадянських країнах, це буде короткострокове тюремне ув'язнення. На будівництво нових установ у країні просто немає коштів.

Використання терміна «пенітенціарний» у проекті КК України є невдалим. В Україні немає і найближчим часом не буде пенітенціарної системи, яка існує в розвинутих країнах світу, де засудженим гарантуються основні права і свободи. У нас же права і свободи не гарантуються навіть законослухняним громадянам, тому говорити про

пенітенціарну систему в Україні зарано.

Термін «пенітенціарний» з'явився в науковому обігу і законодавстві в 90-х роках ХХ століття, щоб створити ілюзію відповідності європейським стандартам. Проте в 2005-2006 роках цей термін був вилучений із законодавства разом із заміною терміна «кримінально-виконавча система» на «державна кримінально-виконавча служба» [3,4]. Наразі, на жаль, цей термін знову з'являється в нормативно-правових актах без належного обґрунтування.

Ідея поєднання «свободи» і «несвободи» не є новою. У 2015 році К. А. Новікова запропонувала два режими для виконання покарання у вигляді обмеження волі: утримання особи в окремі дні в установах з мінімальним рівнем обмежень свободи та залишення особи в суспільстві з максимальним рівнем обмежень в інші дні. Ця ідея не знайшла підтримки в законодавця [5].

З огляду на викладене, робочій групі варто ще раз переглянути всі аргументи «за» і «проти» запровадження пенітенціарного пробачного арешту, враховуючи економічну доцільність та проблеми його виконання в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шинальський О. Додержання вимог під час виконання кримінального покарання у вигляді обмеження волі та тримання осіб в приймальниках-розподільниках для осіб, які запідозрені у зайнятті бродяжництвом. Вісник прокуратури. 2007. № 6. С. 3-13.
2. Богатирьов І. Покарання у виді обмеження волі: кримінально-виконавча характеристика. Вісник прокуратури. 2008. № 9. С. 83-89.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 20.01.2005 р. № 2377-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 11. Ст. 198.
4. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України з питань діяльності органів і установ виконання покарань: постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2006 р. № 1074. Офіційний вісник України. 2006. № 31. Ст. 2233.
5. Новікова К. А. Обмеження волі як вид покарання: автореф. дис. канд. юрид. наук. Харків, 2015. 20 с.

Максим СВИСТУН

курсант 4-го курсу ФПФОДР НПУ

Науковий керівник: Антон МАРІЄНКО

доцент кафедри кримінального права та кримінології

к.ю.н., доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ

Діяльність прокуратури України регламентується численними нормативно-правовими актами, такими як Конституція України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кодекс адміністративного судочинства України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Закони України “Про прокуратуру”, “Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів”, “Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави”, а також наказами Генерального прокурора України. Однак, жоден з цих актів не розкриває поняття прокурорського нагляду. У теорії та практиці прокурорського нагляду існує багато термінів, які не завжди однозначно сприймаються, що негативно впливає на ефективність нагляду. Термін “нагляд” часто розкривається через термін “контроль” і навпаки, що підтверджує їхню близькість. Прокурорський нагляд є однією з форм соціального контролю, відрізняючись своїм цільовим призначенням і правовими засобами виявлення та усунення порушень законів. Для прокуратури нагляд за додержанням і застосуванням законів є основною діяльністю [1. с.992].

На думку В.М. Гарашука, контроль і нагляд мають спільну мету – забезпечення законності та дисципліни. Головна відмінність полягає в тому, що контролюючий орган має право втручатися в оперативну діяльність підконтрольного об’єкта та притягувати винних до відповідальності. Ми підтримуємо думку, що прокурорський нагляд – це самостійний вид державної діяльності, який відрізняється специфікою змісту. Це перевірка виконання вимог законів, відповідність нормативно-правових актів закону та усунення правопорушень засобами, наданими виключно прокуратурі [2, с.45].

Органи прокуратури займають особливе місце в системі державної влади України, врівноважуючи діяльність гілок влади. Стаття 5 Закону України “Про прокуратуру” виділяє серед функцій прокуратури нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, а також нагляд за виконанням судових рішень у кримінальних справах [3]. Наказ Генерального прокурора України №4 від 19.09.2005 р., “Про організацію правозахисної діяльності органів прокуратури України” закріплює вимоги до правозахисної діяльності прокуратури, правила проведення перевірок законності та інформування громадськості про заходи прокурорського реагування. Відповідно до Наказу №4, прокурори всіх рівнів повинні організовувати правозахисну діяльність шляхом нагляду за додержанням законів Кабінетом Міністрів України, міністерствами, відомствами, іншими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і

організаціями, посадовими особами та громадянами. Не допускати підміни органів державного управління та контролю, не дублювати їх функцій. У випадках, коли захист прав і свобод громадян є виключною компетенцією відповідних органів державного контролю, перевірки проводити тільки щодо законності їх діяльності. За відсутності відповідного уповноваженого державного органу вживати заходи прокурорського реагування для захисту прав і свобод людини та громадянина, інтересів держави.

Президент України підписав Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань удосконалення діяльності прокуратури” від 13 квітня 2023 року. Згідно з цим законом, прокуратуру позбавлено права вносити приписи та протести, які вимагали безумовного виконання. Зупинення підприємницької діяльності з ініціативи прокурора тепер можливе лише за рішенням суду.

При виявленні порушень закону прокурор має право вносити подання, ініціювати притягнення до дисциплінарної або адміністративної відповідальності, складати протоколи про адміністративні правопорушення та починати досудове розслідування. Нагляд за виконанням законів починається з перевірок дотримання правових приписів. Перевірки проводяться за письмовими зверненнями органів влади, депутатів, фізичних та юридичних осіб, а також за власною ініціативою прокурора. Перевірки за заявами фізичних чи юридичних осіб проводяться лише після попереднього розгляду компетентними органами.

У разі, якщо захист прав і свобод громадян є компетенцією органів державного нагляду, перевірки проводяться з обов’язковою оцінкою законності їх діяльності. У разі бездіяльності або відсутності уповноваженого органу вживаються заходи прокурорського реагування. Діяльність з виявлення правопорушень починається зі збору фактичних даних. Важливо визначити всі правові наслідки, розмір шкоди, відповідальність, винних осіб, потерпілих, а також причини та умови порушень. Повноваження прокурора здійснюються після ухвалення мотивованої постанови, яка може бути оскаржена у суді. Реагування на порушення законності є важливою частиною наглядової діяльності. Жодне правопорушення не повинне залишатися без належної реакції з боку прокуратури.

Профілактична функція прокурорського нагляду полягає в запобіганні порушенням законності. Прокурори зобов’язані приймати заходи для нормалізації виконання законів. Перевірки виконання законів спрямовані на виявлення причин і умов, що сприяють правопорушенням, з метою їх профілактики. Навіть одне виявлене правопорушення має стримуючий вплив на інших суб’єктів. Держава зацікавлена в суворому виконанні законів усіма фізичними та юридичними особами. Прокурорський нагляд забезпечує точне виконання і одноманітне застосування законів, захист прав і свобод громадян, інтересів суспільства і держави шляхом попередження, виявлення і усунення порушень.

Прокурорський нагляд є формою державного контролю, головною функцією Прокуратури України. Він включає взаємозв’язані дії з попередження, виявлення, припинення і усунення порушень законів. Предметом нагляду є суспільні відносини, на регулювання яких спрямована діяльність прокурора. Закон України “Про прокуратуру” був би об’єктивнішим, якби розкривав основні терміни, зокрема “прокурорський нагляд”. Очікується прийняття нового Закону України “Про прокуратуру”, який міститиме реальні інструменти забезпечення прав і свобод громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
2. Гаращук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні / Гаращук В.М. - Х.: Фоліо, 2002. – 172 с.
3. Закон України «Про прокуратуру»: від 05.11.1991 р., № 1789-ХІІ // ВВР України. 1991. - № 53. – Ст. 793.
4. Наказ Генерального прокурора України «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство»: від 19.09.2005 р., № 4.

СУМІН Євгеній Олександрович
курсант 4 курсу ФПФОДР НПУ,
Науковий керівник: **ВОЛКОВ Юрій Михайлович**
старший викладач кафедри вогневої підготовки

*Дніпровський державний університет внутрішніх справ
(м. Дніпро)*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ВОГНЕВОЇ, ПІДГОТОВКИ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ.

Під час реформування системи МВС України велике значення приділяється різним аспектам підготовки майбутніх поліцейських, включаючи організаційно-правові, соціально-економічні та нормативно-правові аспекти, які регулюють процес підготовки поліції.

Поліпшення навичок тактично-спеціальної, вогневої, фізичної та психологічної підготовки фахівців у секторі безпеки і оборони України в умовах воєнного стану стає надзвичайно важливим завданням, яке вимагає постійного розвитку та удосконалення [2, с. 30]. У сучасному світі військові дії все частіше відбуваються в міських районах, де успіх збройних формувань залежить від здатності бійців до ефективної дії в умовах міської місцевості. Тому велика увага має бути приділена тактичній підготовці фахівців у секторі безпеки та оборони, щоб забезпечити їх здатність до ефективної бойової дії у міському середовищі [4, с. 41].

Набуття навичок вогневої підготовки стає такою ж надзвичайно важливою частиною навчання фахівців. У світлі того, що сучасні конфлікти передбачають зіткнення з різними загрозами та ситуаціями хованки, фахівці повинні бути готові до ведення бойових дій в умовах обмеженого простору, де багато випадків вогневої боротьби відбуваються на малих відстанях. Ефективна вогнева підготовка забезпечує їх здатність реагувати на такі ситуації та захищати як себе, так і оточуючих [3, с. 91].

Фізична підготовка виявляється ключовим чинником у період воєнного стану, оскільки вона прямо впливає на здатність бійців до виконання бойових завдань та підтримання високої ефективності. Умови, з якими можуть стикатись бійці у секторі безпеки та оборони, можуть бути виснажливими, тому важливо мати відмінну фізичну підготовку для готовності до тривалих бойових дій [1, с. 56].

В контексті воєнного стану, психологічна підготовка фахівців сектору безпеки та оборони набуває важливого значення. У таких обставинах ключовими стають стійкість до стресу та здатність до прийняття рішень під високим навантаженням. Основна мета психологічної підготовки полягає у розвитку у бійців здатності адаптуватися до різноманітних ситуацій та приймати обдумані рішення на основі логіки та аналізу.

Завдяки прогресу у новітніх технологіях, таких як інтернет-технології та аналіз інформації, фахівці сектору безпеки та оборони мають бути знайомі з цими інноваціями та вміти їх застосовувати для поліпшення своєї діяльності. Наприклад, використання безпілотних літальних апаратів та інших дронів дозволяє забезпечити більш ефективну розвідку та контроль у зоні бойових дій. Загальний успіх підготовки фахівців сектору

безпеки та оборони в умовах воєнного конфлікту залежить від систематичного вдосконалення тактично-спеціальної, вогневої, фізичної та психологічної підготовки, а також від використання передових технологій. Це дозволить забезпечити високий рівень професійності та ефективності фахівців, що має критичне значення у воєнний період.

Ключовим аспектом успішного опанування технічних методів, тактичних дій та практичних навичок їх використання є базовий рівень навчання, який проводиться у вищих навчальних закладах з врахуванням специфіки навчання в системі МВС. Для досягнення успіху у цих галузях необхідно відводити достатню кількість годин на спеціальну фізичну підготовку - принаймні 4 години на тиждень.

Спосіб вивчення технічних методів вимагає від студентів активної участі та регулярної практики. Під час занять великий акцент робиться на практичних вправах та симуляціях реальних ситуацій, що дозволяє студентам розвивати свої навички та вміння в реальному часі [1, с. 26].

Підводячи підсумок з даної теми, слід зауважити, що підготовка фахівців сектору безпеки та оборони в умовах воєнного стану вимагає комплексного підходу, що включає вогневу, тактико-спеціальну, фізичну та психологічну підготовку, використання передових технологій та управління ризиками. Лише такі спеціалісти зможуть ефективно виконувати свої завдання та забезпечувати національну безпеку України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Біла, Вікторія Миколаївна, Тетяна Петрівна Мох, Юрій Миколайович Коломієць. Сучасні способи вдосконалення фізичної підготовки майбутніх правоохоронців в Україні. 2022 р.
2. Пашаєв, А. З., and К. О. Трішин. Проблемні питання рівня фізичної підготовки працівників патрульної поліції. 2022 р.
3. Ротань, К. О., and Б. П. Лукін. "Сучасні питання вдосконалення тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та психологічної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України в умовах воєнного стану." Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану: зб. наук. пр.[конф.(м. Харків, 26 трав. 2023 р.)].Вінниця: ХНУВС, 2023.С. 127-129, 2023.
4. Шлянчак, А. В. Роль тактико-спеціальної підготовки співробітників органів внутрішніх справ у формуванні їх професійної спрямованості." Актуальні проблеми сучасної науки та освіти (частина II): матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 20-21 січня 2022 року.Львів: Львівський науковий форум, 2022.76 с.: 74.

Юлія ТКАЧОВА

*курсантка факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування НПУ*

Михайло ФРОЛОВ

*доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін ФПФКПНПУ
к.ю.н., доцент*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ЩОДО ПИТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Регулювання суспільних відносин поширюється на безліч сфер життєдіяльності населення та функціонування органів державної влади, а існування правової держави неможливе без встановлення регулятивних норм, які окреслюють процес взаємодії в певних галузях, правах та обов'язків учасників таких правовідносин та відповідальності за порушення встановлених норм такої взаємодії, наслідком якого виступає відповідна реакція держави за вчинення деліктних діянь.

Фінансові відповідальність – це відносно новітній інститут відповідальності, який не має уніфікованого, нормативного визначення, однак тотожний до вказаної категорії зміст висвітлений як в положеннях податкового, бюджетного, так й кримінального та адміністративно-деліктного кодексів.

Однак, предметом нашого дослідження є визначення фінансової відповідальності крізь призму порушення фінансового законодавства. Відповідальність за порушення фінансового законодавства – форма реалізації державно-владного примусу, що виникає у разі вчинення порушення приписів фінансово-правових норм і полягає у застосуванні спеціально уповноваженими державними органами до правопорушника передбачених законом санкцій [1, с.67].

Досліджуючи питання нормативної визначеності фінансової відповідальності за порушення фінансового законодавства, зауважимо, що конкретно визначеного, нормативного поняття «фінансової відповідальності» - не існує, однак, аналізуючи зміст чинних нормативно-правових актів, можемо виокремити існуючі підходи до своєрідного тлумачення категорії «фінансова відповідальність за порушення фінансового законодавства», зокрема главою 18 Бюджетного кодексу України (далі – БКУ) регламентовано відповідальність та заходи впливу за вчинені порушення бюджетного кодексу, серед яких, п. 7 ч.1 ст. 117 БКУ визначено один з видів таких заходів впливу (санкцій) - безспірне вилучення коштів з місцевих бюджетів [2]. Зазначена санкція за порушення у сфері бюджетного законодавства є формою фінансової відповідальності.

До того, ч. 1 ст. 121 БКУ визначено, що посадові особи, з вини яких допущено порушення бюджетного законодавства, несуть цивільну, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законом [2]. В такому випадку, окремі санкції у випадку притягнення до кримінальної або адміністративної

відповідальності можуть містити стягнення у вигляді штрафу, або стягнення грошових коштів (активів) внаслідок притягнення до цивільної відповідальності, що в свою чергу можемо віднести до категорії «фінансової відповідальності».

Відповідно до п. 111.1. ст. 111 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) за порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, застосовуються такий види юридичної відповідальності, як фінансова відповідальність [3]. В п. 111.2. ст. 111 ПКУ визначено, що фінансова відповідальність, що встановлюється згідно з цим Кодексом, застосовується у вигляді штрафних (фінансових) санкцій (штрафів).

В законодавстві трапляються випадки, коли за одне і те саме правопорушення передбачена одночасно і фінансова, і адміністративна відповідальність. Наприклад, у разі, якщо за наслідками податкової перевірки контролюючий орган встановить, що фізична особа – підприємець занижила розмір чистого оподаткованого доходу у своїй декларації, то за це порушення передбачена відповідальність як за ст. 119 Податкового кодексу України, так і за ст. 164-1 КУпАП [4, с.91].

Однак засада юридичної доктрини *non bis in idem* та похідне від вказаного принципу конституційне положення ст. 61 Основного Закону України встановлює заборону притягнення до юридичної відповідальності за одне й те саме діяння, що в свою чергу створює певну нормативну неузгодженість, яка полягає у виборі одного із деліктів за порушення фінансового законодавства до якого має бути притягнений відповідний суб'єкт.

Отже, узагальнюючи викладений вище зміст нашого дослідження, зауважимо, що питання притягнення до фінансової відповідальності за порушення фінансового законодавства – є нормативне неузгодженням та конкретно невизначеним у єдиному нормативно-правовому акту, проте відголоски змісту категорію «фінансова відповідальність» в контексті порушення фінансового законодавства, віднаходить свій вияв у декількох кодифікованих нормативно-правових актах, однак доктринальні тлумачення та результати наукових розвідок вітчизняних науковців-правників надають змогу більш комплексно розцінити та відшукати підхід до тлумачення досліджуваному нами предмету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Фінансове право : навч. посіб. / О. С. Юнін, К. Р. Резворович, М. П. Юніна та ін. – Дніпро : ДДУВС, 2023. – 180 с.
2. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI : станом на 21 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 03.10.2024).
3. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 1 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 03.10.2024).
4. Шумейко І. Фінансова відповідальність: поняття, ознаки та співвідношення з суміжними поняттями. Юридичний вісник. 2023. № 6. С. 87–95. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v6_2023/12.pdf.

Дар'я УСОВА

курсант н.г. ДР-144

*факультету підготовки фахівців для органів досудового
розслідування Національної поліції України*

Науковий керівник: Михайло ФРОЛОВ

*доцент кафедри цивільно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент*

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

АНАЛІЗ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ

Криптовалюти, як новий клас цифрових активів, здобули популярність у всьому світі, зокрема в Україні. Актуальність їх регулювання зумовлена швидким розвитком технологій блокчейн, необхідністю захисту прав споживачів, а також забезпеченням фінансової стабільності. Цей текст присвячено аналізу правового регулювання криптовалют в Україні, зокрема існуючого законодавства, проблемам його реалізації та можливим напрямкам вдосконалення.

Спроба врегулювати оподаткування операцій з криптовалютами була повторена у 2019 році з запропонованням Проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо оподаткування операцій з криптоактивами» № 2461 від 15 листопада 2019 року [5]. У 2020 році з'явилося ще два законопроекти: «Про віртуальні активи» № 3637 від 11 червня 2020 року та «Про токенизовані активи та криптоактиви» № 4328 від 5 листопада 2020 року. Досить активну реакцію на момент обговорення викликав проект Закону «Про обіг криптовалют в Україні» № 7183, а саме, запропоноване ним визначення поняття криптовалюти. Згідно з цим проектом, криптовалюта визначалася як програмний код (набір символів, цифр та букв), що є об'єктом права власності, який може виступати засобом обміну, відомості про який вносяться та зберігаються у системі блокчейн у вигляді даних (програмного коду) [1, с. 9].

Таким чином, український законодавець на тому етапі вирішив дотримуватися вже усталеного на той момент у світовій практиці підходу і визнати криптовалюту не грошима, а товаром, пропонуючи застосовувати до криптовалютних транзакцій загальні положення про договір міни. Однак критика запропонованого поняття криптовалют зводилася до того, що криптовалюта не може бути визначена як програмний код, оскільки останній є об'єктом інтелектуальної власності [2, с. 47]. Отже, такий підхід поставив криптовалюту в один ряд з іншими об'єктами інтелектуальної власності, що викликало певні суперечності, зокрема, стосовно можливості виплати роялті та терміну охорони авторського права. Проте варто зазначити, що наведена критика законопроекту була помилковою, оскільки в законопроекті криптовалюта прямо визначалася як об'єкт права власності, а не права інтелектуальної власності, що знімало питання щодо роялті

та строків охорони. Однак формулювання самого законопроекту щодо визначення поняття криптовалюти викликало сумніви.

Насамперед виникає питання про те, що є програмним кодом із точки зору права. Технічно програмний код – це текст комп'ютерної програми на будь-якій мові програмування. Комп'ютерна програма, відповідно до ст. 1 Закону України «Про авторське право та суміжні права», визначається як набір інструкцій, що приводять комп'ютер у дію для досягнення певної мети або результату. Тобто програмний код завжди спрямований на досягнення певної мети. Однак одиниця криптовалюти є згенерованою внаслідок дії алгоритму сукупністю цифр і букв, що ускладнює її ідентифікацію як програмного коду. Це свідчить про те, що важко погодитися з визначенням криптовалюти через поняття програмного коду [3, с. 5]. Повертаючись до інших законопроектів, що спрямовані на правове регулювання криптовалют, варто звернути увагу на термінологію, що використовується у наведених законопроектах. Якщо у перших двох законопроектах використовувався термін «криптовалюта», хоча й з наданням різних визначень цьому поняттю, то у наступних законопроектах терміни «криптоактиви», «віртуальні активи», «токенізовані активи» набули популярності. Сьогодні ці терміни часто використовуються як синоніми, але перші два проекти обмежилися використанням лише терміна «криптовалюта».

Якщо криптовалюта є цифровим майном (товаром) і не є зобов'язанням, токен, навпаки, є зобов'язанням, своєрідною «цифровою розпискою», створеною для полегшення обміну. Тому важливо розрізняти підходи до правового регулювання криптовалют і токенів, а також використовувати відповідну термінологію, що дозволить чітко окреслити межі правового регулювання відносин у сфері цифрових фінансових активів [6, с. 17].

Для поліпшення правового регулювання криптовалют в Україні доцільно розглянути такі напрямки:

1. Необхідно визначити чіткі правила оподаткування криптовалют, що дозволить забезпечити справедливі умови для всіх учасників ринку та сприятиме залученню інвестицій.
2. Важливо створити єдину платформу для координації дій між різними державними органами, що дозволить уникнути суперечностей і спростити процес регулювання.
3. Введення механізмів захисту прав споживачів на ринку криптовалют, таких як створення спеціалізованих органів або механізмів для врегулювання спорів, допоможе підвищити довіру до ринку [4, с. 50].

Отже, аналіз правового регулювання криптовалют в Україні показує, що, незважаючи на значні кроки вперед, залишається багато не вирішених питань. Вдосконалення законодавства в цій сфері є критично важливим для забезпечення стабільного і прозорого ринку криптовалют, що в свою чергу сприятиме розвитку інновацій та економіки країни в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Завада, Т. Й. Методологія фінансово-правового регулювання ринку криптовалют у світлі глобалізаційних процесів. Scientific notes of Lviv University of Business and Law. 2022. С. 290-298.

2. Левицький, Віталій Орестович, Сергій Віталійович Радинський, and Софія Сергіївна Радинська. Нормативно-правове регулювання ринку криптовалют та діяльності криптобірж в Україні та світі. 2023. С. 37

3. Логойда, Володимир Михайлович. Криптовалюти як об'єкт цивільних прав: порівняльно-правовий аналіз. 2022. С. 39

4. Некіт, Катерина Георгіївна, К. Г. Некіт. Розвиток правового регулювання обігу віртуальних активів (криптовалют) в Україні. 2021. С. 84.

5. Закон України «Про віртуальні активи» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2023, № 15, ст.51){Із змінами, внесеними згідно із Законом№ 1953-ІХ від 14.12.2021 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#n1134>)}

6. Фінансове право : навч. посіб. / кол. авт.: д.ю.н., проф., засл. діяч науки і техн. України О. С. Юнін, д.ю.н., доц. К. Р. Резворович, к.ю.н., доц. М. П. Юніна, к.ю.н. М. М. Фролов та ін. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 180 с.

Цанович Валерія Андріївна
курсантка
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування Національної поліції України
Гаркуша Аліна Григорівна
доцент кафедри кримінального процесу
та стратегічних розслідувань
к.ю.н, доцент

Дніпровський державний університет внутрішніх справ

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ТА ПІДСТАВИ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ АБО ПРОКУРОРА

Основним нормативно-правовим актом, який регулює порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування або прокурора, є Кримінальний процесуальний кодекс України (КПК України). Зокрема, глава 26 КПК України («Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування») встановлює підстави, строки та порядок подання скарг, а також повноваження слідчого судді щодо їх розгляду [1].

Стаття 303 КПК України визначає перелік рішень, дій чи бездіяльності, які можуть бути оскаржені на стадії досудового розслідування. Це важливий момент в процесі забезпечення прав людини та гарантування законності й справедливості в досудовому процесі [1].

Важливим аспектом є також можливість оскарження бездіяльності слідчого, дізнавача або прокурора, зокрема у випадках, коли не виконуються процесуальні дії у визначений законом строк або коли не приймається рішення про повернення тимчасово вилученого майна. Це допомагає забезпечити ефективне проведення розслідування та захист прав потерпілих та інших учасників процесу.

Крім того, стаття визначає можливість оскарження рішень, дій чи бездіяльності при застосуванні заходів безпеки, що важливо для забезпечення законності та уникнення можливих порушень прав людини під час проведення слідства. Всі ці положення спрямовані на забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів громадян у кримінальному процесі та виконання законних процесуальних норм [2, с.153].

Важливо зазначити, що рішення, дії чи бездіяльність, перелік яких визначено у ч.1 ст. 303 КПК України, можуть бути оскаржені на стадії досудового розслідування, але не можуть бути предметом оскарження на стадії підготовчого судового засідання. Проте, під час підготовчого судового засідання можуть бути оскаржені рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора, передбачені п. 5, п. 6 ч.1 ст. 303 КПК України.

Стаття 304 КПК України встановлює обов'язкові строки для подання скарги на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування або прокурора. Ці строки спрямовані на забезпечення ефективного та оперативного захисту прав учасників

кримінального процесу та надання можливості для вчасного оскарження неправомірних дій чи рішень [1].

Згідно зі статтею, скарга може бути подана протягом конкретних строків, залежно від характеру рішення або дії, щодо яких вона подається. Наприклад, у випадку рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування або прокурора, скарга має бути подана протягом 10 днів з моменту їх прийняття або вчинення.

Окремо визначені строки для подання скарги на рішення прокурора про закриття кримінального провадження. Наприклад, скарга на це рішення повинна бути подана протягом 3 днів з моменту оголошення такого рішення прокурором.

Ці строки є обов'язковими і мають значний вплив на хід кримінального процесу, забезпечуючи прозорість та швидкість розгляду скарг та відповідний захист прав учасників процесу. Їх дотримання важливо для забезпечення законності та справедливості у судовому процесі [3, с.221].

Порядок подання скарги передбачає дотримання певних процедурних вимог для забезпечення правильного та ефективного розгляду справи. Скарга подається у письмовій формі до слідчого судді місцевого суду, що визначається як компетентний орган для прийняття таких звернень.

У скарі необхідно чітко зазначити назву суду, до якого подається скарга, щоб уникнути недорозуміння та забезпечити правильне направлення документів. Також потрібно вказати відомості про особу, яка подає скаргу, для забезпечення ідентифікації та зв'язку з заявником.

У тексті скарги повинна бути відображена назва органу досудового розслідування або прокурора, чії дії чи бездіяльність оскаржуються, а також суть оскаржуваного рішення, дії чи бездіяльності. Це дозволяє слідчому судді правильно розуміти суть заявленого звернення та прийняти відповідні рішення.

Обґрунтування скарги є важливим елементом, оскільки воно пояснює причини та аргументи, які підтримують оскарження рішення чи дій владних органів. Чітко сформульоване обґрунтування допомагає забезпечити аргументованість та переконливість заявленого оскарження.

До скарги також можуть додаватися документи, які підтверджують аргументи заявника чи містять інформацію, необхідну для повного розуміння ситуації. Це може включати копії відповідних рішень, письмові матеріали чи інші докази, які підтримують заявлені тези [4, с.98].

Слідчий суддя здійснює розгляд скарги протягом 5 днів з моменту надходження заяви. Цей термін встановлений для забезпечення оперативного та своєчасного розгляду справи та вжиття відповідних заходів. Під час розгляду скарги слідчий суддя оцінює представлені докази та аргументи, що підтримують оскарження, а також правові аспекти справи.

На основі результатів розгляду суддя може прийняти такі рішення: скасувати рішення слідчого, дізнавача чи прокурора; скасувати повідомлення про підозру; зобов'язати припинити дію; зобов'язати вчинити певну дію; відмовити у задоволенні скарги [1].

Якщо суддя вирішує задовольнити скаргу, він може винести постанову, яка передбачає вжиття відповідних заходів. Наприклад, він може зобов'язати слідчого, дізнавача або прокурора вчинити певні дії, такі як внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань або скасування рішення про закриття

кримінального провадження. Такі заходи призначені для відновлення порушених прав та забезпечення законності та справедливості у кримінальному процесі [1].

Рішення слідчого судді можуть бути оскаржені до судді апеляційного суду протягом 5 днів з дня його оголошення. Порядок оскарження аналогічний до оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування або прокурора.

Таким чином, КПК України встановлює ефективний механізм оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування або прокурора. Цей механізм дозволяє захистити права та законні інтереси осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: від 13.04.2012 URL: zakon.rada.gov.ua/go/4651-17. (дата звернення 15.09.2024 р.)
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. Х.: Право, 2019. Т. 1. 768 с.
3. Назаров В.В., Омеляненко Г.М. Кримінальний процес України: Підручник. К.: Юридична думка, 2018. 548 с.
4. Рожнова В.В., Азаров Ю.І., Заїка С.О. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: посібник / В.В. Рожнова, Ю.І. Азаров, С.О. Заїка. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2018. 260 с.

Денис ЮР'ЄВ

*старший викладач кафедри кримінального процесу
Дніпровського державного університету внутрішніх справ*

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ (АКТИВІВ) ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ ЗА ДОПОМОГОЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЩО НАЛЕЖАТЬ ДО КАТЕГОРІЇ ФІКТИВНИХ

Реалізація належних умов життєдіяльності суспільства, забезпечення охорони здоров'я, освіти, функціонування об'єктів інфраструктури, сплата платежів працівникам державного сектору та безліч інших напрямів – все це фінансується за рахунок державного бюджету, наповнення якого, в переважній більшості, здійснюється за рахунок сплати обов'язкових «повинностей» всіх осіб, які мешкають на території держави, офіційно працюють, або отримують прибуток в інший спосіб.

Проте, притаманна людині егоїзм та нігілізм, зокрема до функціонування держави та громади, зумовлює кримінально-протиправне діяння, що охоплюється складом статті 212 Кримінального кодексу України (далі – КК України) - ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), яке в подальшому, якщо мова йде про установу, підприємство, організацію або окрему фізичну особу, статки якої можуть бути відслідковані та не співпадати з реальним рівнем життя, зумовлює потребу вчинення іншого кримінального правопорушення, передбаченого ст. 209 КК України – легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом.

Злочинна діяльність із легалізації вищезазначених коштів найчастіше здійснюється організованими групами або злочинними організаціями, частина з яких являється службовими особами державних органів влади чи органів місцевого самоврядування (їх структурних підрозділів (комунальних або державних підприємств)), а інша частина, службові особи юридичної особи приватного права, що пов'язані між собою єдиним умислом направленим на виведення відмитих коштів, шляхом надання їм легального (законного) вигляду за рахунок укладання певних угод та підписання офіційних документів, які дають повноваження на перерахування державних або місцевих коштів на розрахункові рахунки юридичних осіб приватного права [1, с.4].

Виявлення легалізації грошових коштів у такій формі потребує від працівників уповноважених підрозділів перш за все – компетентної оперативно-агентурної мережі, серед працівників «конвертаційних центрів», представників організованих груп та злочинних організацій, що здійснюють діяльність з легалізації грошових коштів, колишніх працівників подібних «установ», інших позаштатних негласних співробітників, що не належать ні до однієї з перерахованих категорій.

Додатковим комплексом заходів, що може здійснюватися для встановлення фактів наявності юридичних осіб (установ, підприємств, організацій), що укладають фіктивні договори на надання окремих послуг з іншими суб'єктами господарювання, зокрема юридичними особами державного сектору – моніторинг тендерних пропозицій, документації та результатів конкурсів на сайті публічних закупівель послуг та ресурсів «ProZorro».

Послуги – це здійснювана на замовлення споживача і з метою задоволення його особистих потреб діяльність з надання чи передання споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага [2, с.9].

Здійснюючи відповідну аналітичну роботу за допомогою веб-ресурсу «ProZorro», досліджуючи зміст тендерної пропозиції, документації суб'єктів господарювання, що пропонують послуги, дослідивши стан, юридичну адресу та місця розташування потужностей, дату утворення, керівників та кінцевих бенефіціарів установи за допомогою аналітичних ресурсів, таких як «opendatabot», можна отримати вичерпну інформацію про реальний стан та наявну матеріально-технічну базу окремого суб'єкта господарювання, зробивши вичерпні висновки щодо їх фіктивності або навпаки.

Хоча, фіктивне підприємництво декриміналізоване та не підпадає під складу кримінально-протиправного діяння, проте вивчення стану взаємодії таких підприємств з окремими установами, надають змогу встановити факти щодо їх взаємопов'язаності та потенційного ризику легалізації грошових коштів через вказану юридичну особу.

Боротьба з легалізацією коштів дозволяє вирішити низку питань, серед яких захист легальної економіки від корупції та кримінальних інвестицій, виявлення та конфіскація злочинних доходів тощо. Простеження всього ланцюжка руху злочинних фінансових засобів дозволяє простежити всі зв'язки організованих злочинних угруповань у легалізації злочинних коштів [3, с.281].

Отже, узагальнюючи зміст вищевикладеного, визначимо, що хоча поняття легалізації має уніфіковане тлумачення, проте застосування його змісту диференціюється на безліч існуючих методик, одне з яких нами було розглянуте та висвітлене у змісті дослідження, до того, легалізація може відбуватись через страхові установи (страхові виплати за пошкодження/шкода здоров'ю, що не відповідає реальності), перевезення грошових коштів через кордон (подальша репатріація через іноземні банки), отримання подарунків від близьких осіб, родичів, якщо мова йде про особу, що декларує свої статки, перерахування грошових коштів у незначних розмірах на рахунки третіх осіб тощо. Окремої уваги заслуговує думка, що протидія легалізації грошових коштів отриманих злочинним шляхом, зокрема й тих, що були отримані внаслідок ухилення від сплати податків – потребують особливої уваги від уповноважених правоохоронних інституцій, адже грошові кошти, які були необліковані при оподаткуванні – це втрачене фінансування обороноздатності держави, що в умовах повномасштабної війни є фундаментально можливим в контексті державної та національної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Основи розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: методичні рекомендації; кол. авт. Дніпро: ДДУВС, 2021. 60 с.
2. Алгоритм дій працівників підрозділів стратегічних розслідувань при виявленні та документуванні кримінальних правопорушень із прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою: метод. рекомендації; кол. авт. Дніпро: ДДУВС, 2020. 60 с.
3. Паршин Ю. Легалізація доходів, отриманих незаконним шляхом, та її основні стадії / Ю. Паршин, В. Тишков, Ю. Лініченко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2022. – № 3 (118). – С. 278-282

Денис ЮР'ЄВ

*старший викладач кафедри кримінального процесу
Дніпровського державного університету внутрішніх справ*

МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Методика розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є важливим аспектом криміналістики, що потребує інноваційних підходів і глибокого аналізу. Сучасні злочинні структури використовують складні механізми для приховування походження незаконно отриманих активів, що вимагає від правоохоронних органів постійного оновлення методів розслідування, підвищення кваліфікації фахівців та впровадження новітніх технологій.

Відмивання грошей зазвичай має три етапи: розміщення, розшарування і інтеграція. На першому етапі злочинці намагаються ввести "брудні" гроші у фінансову систему. Це може бути шляхом депозитів у банки, покупки нерухомості або фінансових інструментів. На етапі розшарування здійснюються різноманітні фінансові операції для маскуванню джерела коштів. Інтеграція полягає у використанні легалізованих коштів для подальших законних інвестицій, бізнес-операцій або придбання майна [1, с.142].

У процесі розслідування важливе значення має збір доказів, що підтверджують протиправність походження майна або коштів. Виявлення слідів фінансових операцій, які відбувалися з метою відмивання грошей, є ключовим аспектом. Тут можуть бути застосовані сучасні технології аналізу великих даних, моніторингу транзакцій, а також взаємодія з фінансовими установами. Дослідження електронних слідів, таких як цифрові підписи, IP-адреси та інші технічні аспекти, грають важливу роль у відстеженні руху незаконних коштів.

Методика розслідування повинна враховувати багатшаровість злочинних схем, які використовуються для відмивання коштів. Це можуть бути офшорні компанії, підставні фірми, фіктивні операції з активами або використання криптовалютних платформ для анонімізації фінансових потоків. Важливо розуміти та вміти розпізнавати специфіку кожної з таких схем, адже ефективність розслідування залежить від здатності слідчого розкрити та проаналізувати всі ланки злочинного ланцюга [2, с.68].

Відмивання грошей має міжнародний характер, тому методика розслідування повинна передбачати ефективну співпрацю з міжнародними організаціями та правоохоронними органами інших країн. Важливим є обмін інформацією та координація дій між різними державами з метою швидкого реагування на зміни у глобальних фінансових потоках. Інтерпол, Європол та інші міжнародні організації можуть надати допомогу у відстеженні транскордонних злочинних схем.

Розслідування також передбачає залучення експертів із різних галузей: фінансистів, економістів, IT-спеціалістів. Кожен із цих фахівців робить свій внесок у виявлення складних фінансових механізмів і аналіз цифрових слідів. Наприклад, IT-експерти можуть допомогти у відстеженні руху криптовалют, які часто використовуються для легалізації доходів від злочинної діяльності. Їхній досвід дозволяє знаходити зв'язки між транзакціями, навіть якщо вони проходять через кілька десятків або сотень акаунтів.

Ще одним важливим елементом методики є аналіз поведінкових аспектів злочинців. Психологічні та соціальні фактори, такі як стиль життя, витрати, коло спілкування, можуть допомогти слідству виявити невідповідність між легальними доходами та фактичним рівнем життя підозрюваного. Такий підхід часто виявляється корисним при розслідуванні злочинів, пов'язаних з відмиванням грошей, оскільки він дозволяє виявити приховані активи [3, с.226].

Документування операцій також є невід'ємною частиною розслідування. Використання фіктивних контрактів, підроблених документів, створення підставних компаній для прикриття незаконних операцій — це ті елементи, які слідчі мають виявляти й аналізувати. Ретельний збір документів та їх експертиза може стати вирішальним фактором для доведення факту відмивання грошей.

Одним із новітніх підходів до боротьби з відмиванням грошей є застосування штучного інтелекту та машинного навчання. Ці технології дозволяють автоматизувати процеси моніторингу великих обсягів фінансових транзакцій, виявляти аномалії та вчасно реагувати на підозрілі операції. Крім того, штучний інтелект може допомагати в прогнозуванні потенційних загроз та оцінці ризиків, що значно покращує ефективність розслідувань.

Одночасно з технічними аспектами, важливою є правова база, яка регулює розслідування відмивання грошей. Законодавчі акти повинні бути адаптовані до сучасних викликів, пов'язаних з новими технологіями та транснаціональним характером злочинів. Важливо забезпечити гармонізацію національних законів з міжнародними стандартами, такими як рекомендації FATF (Financial Action Task Force), які визначають глобальні норми протидії відмиванню грошей [4, с.135].

Також слід враховувати важливість роботи з громадськістю та засобами масової інформації. Інформування суспільства про ризики, пов'язані з відмиванням грошей, може запобігти поширенню таких злочинів. Крім того, свідомі громадяни можуть стати цінними джерелами інформації для правоохоронних органів.

Таким чином, методика розслідування відмивання майна, одержаного злочинним шляхом, повинна бути багатогранною та враховувати різні аспекти діяльності злочинців. Від технічного аналізу до міжнародної співпраці — кожен елемент цієї методики є важливим для досягнення успішних результатів у боротьбі з фінансовою злочинністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Халін О. В. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 244 с.
2. Фінансові розслідування у сфері протидії легалізації злочинних доходів в Україні: метод. реком. С. С. Чернявський, О. Є. Користін, В. А. Некрасов та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. 164 с.
3. Тютюнник Р.С. «Організаційні особливості досудового розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом». Шляхи реформування кримінальної поліції: вітчизняний та зарубіжний досвід. Матеріали міжнародного науково-практичного столу (м. Київ, 18 лютого 2022 року). Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2022. С. 224-227.
4. Лисенко В.В. Характеристика злочинної діяльності щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (за матеріалами судової практики). Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. Том 2 № 94. 2021. С. 128-140.